

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław na lata 2021-2027

Spis treści

Spis treści	2
Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego	4
1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia	4
2. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy/jej członków we wdrażaniu podejścia RLKS/Leader	4
3. Ogólny opis struktury LGD zawierający w szczególności krótką charakterystykę jej członków potwierdzającą, iż skład grupy jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności i uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego, a także innych grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz mieszkańców.	7
4. Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego wskazująca, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie kontroluje procesu podejmowania decyzji.	10
5. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym bez powielania informacji zawartych w statucie i innych dokumentach wewnętrznych oraz mechanizmy w zakresie zarządzania pokazujące zdolność lokalnej grupy działania do realizacji strategii.	11
6. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD z podaniem sposobu ich uchwalania i aktualizacji oraz opisem głównych kwestii, które są w nich zawarte.	12
Rozdział II	12
Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	12
1. Zwięzły opis obszaru w szczególności zawierający liczbę i nazwy gmin, ich powierzchnię i liczbę mieszkańców według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r.	12
2. Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazująca spójność przestrzenną obszaru objętego LSR.	14
3. Wyjaśnienie, dlaczego dany obszar jest odpowiedni dla strategii, np. poprzez zaprezentowanie wyróżniających go cech i czynników, które czynią go społecznie, gospodarczo lub środowiskowo spójnym.	15
Rozdział III	16
Partycypacyjny charakter LSR	16
Rozdział IV	22
Analiza potrzeb i potencjału LSR	22
1. Analiza potrzeb i potencjału LSR	22
a) Stan i struktura ludności	22
b) Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru)	23
c) Opis rynku pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby ludności czynnej zawodowo, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy)	24
d) Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój	27
e) Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk	28
f) Inne obszary mające znaczenie dla aktywności społecznej mieszkańców	30

g) Grupy w niekorzystnej sytuacji LSR Inowrocław	30
h) Aspekty dostępności, mające kluczowe znaczenie dla jakości życia na terenie LGD	34
i) Innowacyjne aspekty w kontekście lokalnym	35
j) Aspekt współpracy z innymi podmiotami terytorialnymi	35
Rozdział V	36
Spójność , komplementarność i synergia	36
Rozdział VI	40
Cele i wskaźniki	40
Rozdział VII	54
Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	54
Rozdział VIII	55
Plan działania	55
Rozdział IX	57
Plan finansowy LSR	57
Rozdział X	58
Monitoring i ewaluacja	58
Wykaz wykorzystanej literatury:	62
Załącznik nr 1 do LSR - Cele i przedsięwzięcia	64
Załącznik nr 2 do LSR - Plan działania	65
Załącznik nr 3 do LSR - Budżet LSR	70
Załącznik nr 4 do LSR - Plan wykorzystania budżetu LSR	71

Rozdział I

Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Inowrocław powstało w wyniku współpracy międzysektorowej: sektora publicznego, gospodarczego oraz społecznego miasta Inowrocławia. Zostało ono zarejestrowane w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego dnia 29 października 2015 r. pod numerem KRS: 000583354.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Inowrocław posiada osobowość prawną i działa na podstawie przepisów: ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (j.t. Dz.U. 2020 poz. 2261), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (j.t. Dz. U. z 2022 poz. 943), ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (j.t. Dz. U. z 2023 poz. 571), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz Statutu. Ponadto Stowarzyszenie działa na podstawie wewnętrznych regulaminów (Regulamin Rady, Regulamin pracy Zarządu, Regulamin obrad Walnego Zebrania Członków, Regulamin Biura LGD, Regulamin pracy Komisji Rewizyjnej, Regulamin Wynagradzania). Władzami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada oraz Komisja Rewizyjna. Rozdział kompetencji pomiędzy poszczególne organy LGD opisuje rozdział IV Statutu.

2. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy/jej członków we wdrażaniu podejścia RLKS/Leader

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Inowrocław powstało w wyniku wspólnego działania różnych środowisk, w tym władz publicznych, sektora gospodarczego oraz społecznego miasta Inowrocławia. Jego celem jest inicjowanie i podejmowanie działań mających na celu wzrost aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców objętych LSR. Aby przyczynić się do zniwelowania tych zjawisk konieczne jest zaktywizowanie lokalnej społeczności, wzbudzenie aktywności obywatelskiej i tworzenie kapitału społecznego. W tym celu już na początku 2015 r. rozpoczął się proces budowy międzysektorowego partnerstwa. Prezydent Miasta Inowrocławia wraz z Pełnomocnikiem ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi i Młodzieżą prowadzili rozmowy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w zakresie utworzenia Lokalnej Grupa Działania na terenie Inowrocławia oraz lokalnymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami i przedsiębiorcami w zakresie ich uczestnictwa w LGD. 20 sierpnia 2015r. powstała grupa inicjatywna (23 podmioty-osoby fizyczne oraz osoby prawne), która na zebraniu założycielskim powołała Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Inowrocław, przyjęła Statut Stowarzyszenia, wybrała Komitet Założycielski oraz Zarząd i Komisję Rewizyjną. Rada Miejska Inowrocławia

podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia Miasta Inowrocław do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław 29 czerwca 2015 r. W Krajowym Rejestrze Sądowym stowarzyszenie zostało zarejestrowane w dniu 29 października 2015 r. Kolejne organizacje i osoby zgłaszają deklaracje uczestnictwa w LGD. Obecnie Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Inowrocław liczy 48 członków.

Członkowie LGD posiadają bogate doświadczenie w realizacji projektów o zakresie podobnym do realizacji LSR. Znaczna część członków Stowarzyszenia realizuje projekty związane z wykluczeniem społecznym oraz aktywizacją zawodową i społeczną mieszkańców (m.in. Miasto Inowrocław poprzez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Miejska im. Jana Kasprówicza, Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka, Fundacja Ekspert-Kujawy, Koło Inowrocławskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta, a także Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Bydgoszczy, Stowarzyszenie „Małe Rzeczy” czy też Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze oddział Inowrocław). Dodatkowo wiele podmiotów realizowało projekty grantowe działając na rzecz lokalnej społeczności, w ramach wzrostu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, co zostało przedstawione w załączniku do wniosku na wybór LSR. Zrealizowane w latach 2016 -2022 projekty przez LGD oraz członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław ujęto w załączniku do wniosku o wybór LSR (spełniając kryterium 2.1, w tym 5 w partnerstwie (spełniając kryterium 2.2)).

Podmioty sektora społecznego realizujące projekty grantowe w perspektywie 2014-2020, będące jednocześnie członkami Stowarzyszenia, to wiele działających prężnie instytucji na terenie Miasta Inowrocławia. Są to organizacje skupiające się wspieraniu dzieci, osób bezdomnych, seniorów, kobiet, jak również osób z grup w niekorzystnej sytuacji.

Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka prowadzi działalność na terenie Inowrocławia od 1993 r., ukierunkowaną na szeroko rozumiane wsparcie dziecka i jego najbliższego środowiska, jaką jest rodzina. W latach 2010 - 2020 organizacja prowadziła Schronisko Bezdomnych Kobiet oraz w latach 1998 - 2022 Świetlicę socjoterapeutyczną dla dzieci i młodzieży. W ramach funkcjonowania tych placówek realizowane były liczne zadania publiczne współfinansowane ze środków Miasta Inowrocławia, Powiatu Inowrocławskiego, Wojewody Kujawsko – Pomorskiego, Zarządu Województwa i MRiPS. Natomiast w ramach „Działania w zakresie integracji i aktywizacji społecznej” Stowarzyszenia LGD Inowrocław, w latach 2019 - 2022 TKOPD realizował projekty grantowe z EFS, prowadząc kluby młodzieżowe oraz działania dla samotnych kobiet wychowujących dzieci, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem. Obecnie w strukturach stowarzyszenia działa ośrodek mediacyjny (od 2011 r.). Realizowany jest także projekt zlecony przez Ministerstwo Sprawiedliwości (od 2012 r.) finansowany z Funduszu Sprawiedliwości, skierowany dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, ich rodzin oraz świadków przestępstw. W ramach tego projektu osoby pokrzywdzone mogą skorzystać z różnych form pomocy np. psychologicznej, prawnej, mediacji, konsultacji psychiatrycznej, udziału w grupach wsparcia, jak również z pomocy rzeczowej. Ponadto organizacja prowadzi spotkania rodzin z dziećmi w sytuacji okolicznościowej rodziców, a także inne działania profilaktyczne wspierające dzieci i młodzież oraz ich najbliższe środowisko.

Koło Inowrocławskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta działa od ponad 20 lat i prowadzi m.in. schronisko i ogrzewalnię dla bezdomnych mężczyzn oraz bank żywności. Realizowało wiele projektów na rzecz osób bezdomnych, m.in.: „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych”, Opieka psychologiczna i aktywizacja społeczna bezdomnych osób przebywających w Schronisku dla bezdomnych mężczyzn im. Św. Brata Alberta w Inowrocławiu”, „Program wspierający powrót osób bezdomnych do społeczności” - szkolenia zawodowe i mieszkania treningowe, „Łamanie stereotypu osoby bezdomnej w środowisku lokalnym”, „Ochrona zdrowia i życia, aktywizacja zawodowa i społeczna bezdomnych mężczyzn w Schronisku TPBA Koła Inowrocław”. W swoim doświadczeniu oddolnym wspiera ze środków unijnych osoby bezdomne, wykluczone społecznie z Inowrocławia. Wyżej wymienione organizacje reprezentujące sektor społeczny przyczyniały się do osiągania założeń LEADERA, oddolnie skupiając się na wdrażaniu społeczności lokalnej na obszarze miasta Inowrocławia w integrację i działania rozwoju terytorialnego.

Sektor gospodarczy wchodzący w skład LGD Inowrocław również zwiększał wartości dodane na gruncie lokalnym. Zarówno firma Lidia Stolarska „FOLID” jak i EDU FUN Agnieszka Stępniewska oferowały wsparcie dla dzieci i młodzieży, ale również dla osób starszych z obszaru miasta. Wskazywano na problemy grupy docelowej jakimi były wykluczenia cyfrowe, alienacja, odseparowanie. Wynikiem działań wśród uczestników było podnoszenie aktywności społecznej i efektywności społecznej. Z kolei Przedsiębiorstwo Wielobranżowe GESAL w ramach konkursu realizowanego przez podmioty inne niż LGD pochyliło się nad podniesieniem aktywizacji nie tylko społecznej, ale i zawodowej. Łącznie objęto wsparciem 60 osób, które odbywały szkolenia zawodowe oraz staże.

Powyższe przykłady działań podejmowanych przez członków Stowarzyszenia LGD Inowrocław wskazuje, iż istnieje konieczność wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju dla Miasta Inowrocławia na lata 2021-2027 z uwzględnieniem nowatorskiego podejścia oraz aktualnych potrzeb.

W dniu 19 maja 2016r. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Inowrocław podpisało umowę o warunkach i sposobie realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność nr SZ-IV-R.4.33.2.2016. Aby móc zrealizować założone cele i wskaźniki Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław na lata 2014-2020, Stowarzyszenie realizowało następujące projekty:

1. *Pomoc na wsparcie przygotowawcze realizowane przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Inowrocław na obszarze Miasta Inowrocławia*, w ramach osi priorytetowej 11 Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność, działanie 11.1. Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR RPO WKP na lata 2014-2020 w okresie od 29.10.2015r. do 29.02.2016r.

2. *„Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i animacji”*, nr projektu RPKP.11.01.00-04-0001/16, cel projektu: Sprawne wdrażanie LSR, w tym realizacja planu komunikacji przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Inowrocław w okresie od 01.03.2016r. do 31.03.2019r.

3. *Projekt grantowy Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław*, nr projektu RPKP.11.01.00-04-0026/17, cel projektu: Poprawa sytuacji społeczno-zawodowej mieszkańców objętych LSR oraz zmniejszenie skali wykluczenia społecznego i ubóstwa w Inowrocławiu w okresie od 01.01.2018r. do 30.06.2023r.

4. *„Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i animacji – II edycja”*, nr projektu Nr RPKP.11.01.00-04-0005/19, cel projektu: sprawne wdrażanie LSR LGD Inowrocław, w tym realizacja planu komunikacji w okresie od 01.04.2019r. do 31.03.2022r.

5. *„Innowacyjne projekty pilotażowe dla mieszkańców Inowrocławia - I edycja”*, nr projektu RPKP.11.01.00-04-0011/22, cel projektu: pilotaż nowych projektów na perspektywę 2021-2027 związanych z rozwojem społecznym w Inowrocławiu wraz z ich przetestowaniem w okresie od 01.04.2022r. do 30.04.2023r.

W ramach powyższych projektów udało się zrealizować założony plan komunikacji, a także osiągnąć wskaźniki oraz cele Strategii. Przeprowadzono 10 naborów w ramach dofinansowania projektów grantowych, na działania takie jak: aktywizacja społeczno-zawodowa (w tym szkolenia i podnoszące kompetencje i/lub dające nowe umiejętności zawodowe i społeczne), kluby młodzieżowe (w tym z programem rówieśniczym obejmujące m.in. rówieśnicze doradztwo, edukację, liderowanie, coaching rówieśniczy), inne z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym, działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej z wykorzystaniem m.in. lidera lub animatora aktywności lokalnej oraz obywatelskiej oraz inne rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej. Łącznie przyznano dofinansowanie na 63 projekty grantowe na łączną kwotę 3 212 798,52 zł. Oprócz powyższych projektów w 2020 roku ogłoszono konkurs 1/K/2020/Ino z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej w ramach projektów podmiotów innych niż LGD w trybie konkursowym, z czego wybrano 4 projekty na kwotę łączną 1 275 913,36 zł. Projekty zostały zrealizowane i zakończone, w tym ostatni z nich w grudniu 2022 roku. W ramach ogłoszonych naborów Rada LGD Inowrocław spotykała się przy wyborze i ocenie wniosków 8 razy w trakcie oceny wniosków, niejednokrotnie podczas kilkudniowych posiedzeń. Wsparcie otrzymały 797 osób w trybie grantowym oraz 118 osób w trybie konkursowym. Skuteczność i doświadczenie pracowników oraz członków Stowarzyszenia

w realizacji projektów, naborów, prawidłowe stosowanie kryteriów oraz wzmożona praca pozwoliły na osiągnięcie podwójnej liczby założeń, w tym spełniając założenia i cele przyświecające aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców miasta Inowrocławia.

W ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław na lata 2014-2020 zrealizowano Plan Komunikacji, w tym osiągnięto od II połowy 2016 roku do I połowy 2023 roku założenia i cele takie jak: rozpowszechnianie informacji o przeprowadzanych konkursach, zasadach przyznawania pomocy, kryteriach oceny i zasadach wyboru operacji przez LGD, funkcjonowaniu i działalności LGD, realizowanych projektach (w tym rekrutacja do projektów) oraz postępach we wdrażaniu LSR. Adresatami działań byli beneficjenci, potencjalni beneficjenci, lokalna społeczność oraz wszystkie grupy defaworyzowane. Wykorzystano wiele różnych środków przekazu, chociażby prowadzenie i aktualizowanie strony internetowej, dokonywanie wpisów na portalach społecznościowych, prowadzono spotkania informacyjne, konsultacyjne, zamieszczano ogłoszenia w lokalnych mediach, brano udział w otwartych imprezach animujących organizowanych przez inne podmioty, ale także organizowano własne wydarzenia animacyjne.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Inowrocław aktywnie wspierało społeczność lokalną, nie tylko realizując wskaźniki, które w Strategii zostały opracowane w oparciu o diagnozę ankiet, czy też analizę SWOT. Oczywistym jest, iż cel jakim jest poprawa sytuacji społeczno-zawodowej mieszkańców objętych LSR oraz zmniejszenie skali wykluczenia społecznego i ubóstwa w Inowrocławiu był kluczowy. Jednakże w zakresie animacji, zrealizowano 15 warsztatów własnych z aktywizacji społecznej, obejmując wsparciem 177 uczestników. LGD jest zarządzana przez osoby o wysokich kwalifikacjach i bogatym doświadczeniu w realizowaniu projektów oraz zarządzaniu kadrami. Dla skutecznej realizacji zadań Zarząd LGD zatrudnił pracowników biura LGD o określonych kwalifikacjach i doświadczeniu. Wszyscy pracownicy biura LGD posiadają wykształcenie wyższe. Realizowali również projekty o tematyce aktywizacji społecznej i zawodowej, nie tylko odnoszącej się do wdrażania LSR. Pracownicy Biura LGD uczestniczyli w wielu szkoleniach dotyczących prawidłowego funkcjonowania Lokalnych Grup Działania, jak i koordynowania projektów odpowiadających działaniom w Strategii. Podział zadań pracowników biura szczegółowo określa Regulamin pracy Biura Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław, przyjęty uchwałą Zarządu LGD oraz zakres obowiązków pracowników biura. Do dokonywania zmian w Regulaminie uprawniony jest Zarząd LGD. W celu zachowania wysokiej jakości, skuteczności i efektywności pracy Biura LGD określony został plan szkoleń pracowników biura.

3. Ogólny opis struktury LGD zawierający w szczególności krótką charakterystykę jej członków potwierdzającą, iż skład grupy jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności i uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego, a także innych grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz mieszkańców.

Stowarzyszenie jest partnerstwem trójsektorowym, składającym się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego oraz społecznego, przy czym na poziomie podejmowania decyzji ani władze publiczne, ani żadna z grup interesu nie kontroluje decyzji w sprawie wyboru operacji, określonego w art. 33 ust. 3 lit. B rozporządzenia 2021/1060. Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być: - przedstawiciel sektora publicznego: gmina, członek rady gminy, samorządowe jednostki organizacyjne gminy; - przedstawiciel sektora społecznego: mieszkańcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, związki zawodowe, organizacje społeczno-zawodowe rolników, w tym koła gospodyń wiejskich i inne dobrowolne zrzeszenia i ruchy obywatelskie; - przedstawiciel sektora gospodarczego: podmioty prowadzące działalność gospodarczą, w tym przedsiębiorstwa społeczne i rolników, a także samorząd gospodarczy, w tym m.in. cechy branżowe, cechy rzemiosł, izby gospodarcze lub przemysłowo-handlowe, izby rzemieślnicze, izby rolnicze. Warunki członkostwa w LGD określa Statut Stowarzyszenia. Kandydat na członka Lokalnej Grupy Działania składa pisemną deklarację

i rekomendację swojego środowiska w ilości minimum 10 osób – w przypadku osób fizycznych lub uchwałę organu stanowiącego zawierającą deklarację o przystąpieniu do LGD – w przypadku osób prawnych, natomiast w przypadku mieszkańców. O przyjęciu w poczet członków Stowarzyszenia decyduje Walne Zebranie Członków na wniosek Zarządu w formie uchwały. Od decyzji odmownej zainteresowanemu przysługuje prawo odwołania do najbliższego Walnego Zebrania Członków, którego uchwała jest ostateczna.

Obecnie w skład członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław wchodzi 48 podmiotów, reprezentujących różnorodne sektory. Poprzez wykazywane doświadczenie członków w podrozdziałach powyżej, nie sposób nie zauważyć, iż są to członkowie, którzy prowadzą aktywne działania w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej oraz wdrażania działań oddolnych na rzecz Miasta Inowrocławia. Należy tutaj wskazać, że skład grupy jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności. Począwszy od organizacji pozarządowych skupiających się na dzieciach i młodzieży po podmioty wspierające osoby w wieku senioralnym. Biorąc pod uwagę obecne zaangażowanie w działalność, propagowanie i rozpowszechnianie działań oddolnych oraz wieloletnią współpracę przy realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju członków Stowarzyszenia, zakłada się pogłębianie współpracy i partnerstwa we wdrażaniu LSR na 2021-2027. Członkowie Lokalnej Grupy Działania Inowrocław w zarówno swoich działaniach własnych jak i na rzecz Stowarzyszenia przez współpracę od 2015 roku kreują plany rozwoju poprzez skupianie się na najistotniejszych cechach obszaru objętego działaniami LSR. Poprzez tworzenie nowej Strategii oraz realizacji i wdrażania poprzedniej starano się zachować spójność pomiędzy stosunkami społecznymi, ekonomicznymi, kulturalnymi, historią oraz tradycją miasta Inowrocławia. Stworzenie planu dla tego obszaru prowadzi do wskazania rozwiązań dla rozwoju. Dodatkowym aspektem jest fakt podejmowania decyzji w ramach partnerstwa różnych sektorów, biorących udział w decyzyjności o procesie przyznawania środków na rozwój. Poprzez różnorodność członków i ich różne sektory, Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław w procesie podejmowania decyzji zachowuje parytety oraz nie dopuszcza do sytuacji przewagi decyzyjności jednego z sektorów czy też grup interesów sektorów.

Zintegrowane podejście planu rozwoju w Strategii zakłada realizację działań zarówno publicznych jak i prywatnych. Wszelkie przedsięwzięcia były i będą realizowane w staranności odnosząc się do niezwykle istotnych kwestii w dziedzinie ochrony środowiska, pobudzania świadomości kulturowej, tożsamości narodowej, a także poprawy wzajemnych stosunków społecznych. Indywidualizm działań wywodzących się z wielu sektorów pozwala na aktywizację działań w obszarze objętym LSR. Tym samym na uwadze należy mieć fakt wzmożonej aktywności komunikacyjnej z uwagi na to, iż instytucje, organizacje, mieszkańcy, którzy wchodzi w skład członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław mają możliwości używania narzędzi komunikacyjnych w celach zarówno zbierania danych dotyczących zapotrzebowania oddolnego potrzeb mieszkańców, ale także ich zaspokajania.

Tab. 1. Wykaz członków Stowarzyszenia LGD Inowrocław

L.p.	Nazwa podmiotu	Osoba reprezentująca	Reprezentowany sektor
1.	Miasto Inowrocław	Karol Legumina	publiczny
2.	Kujawskie Centrum Kultury	Donata Tokoń	publiczny
3.	Biblioteka Miejska im. Jana Kasprzowicza	Dorota Drobnik-Stefańska	publiczny
4.	Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka	Krystyna Miklas	społeczny
5.	Fundacja Rehabilitacja Bez Barier	Leszek Maliński	społeczny
6.	Fundacja Bądźmy Razem – Łączmy Pokolenia	Katarzyna Pałasz	społeczny
7.	Spółdzielnia Socjalna „Twoje Smaki”	Milena Czajkowska	społeczny
8.	Fundacja Ekspert-Kujawy	Tadeusz Osowiecki	społeczny

9.	Fundacja JUVENIA	Rafał Mikołajczak	społeczny
10.	Okręg Kujawsko-Pomorski Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej	Piotr Bandurski	społeczny
11.	Koło Inowrocławskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta	Wiesława Paszkiewicz	społeczny
12.	Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Bydgoszczy		społeczny
13.	Polski Związek Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski	Ryszard Grześkowiak	społeczny
14.	Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Oddział w Bydgoszczy	Anna Kończal	społeczny
15.	Stowarzyszenie Przyjaciół Budowlanki	Sławomir Doliński	społeczny
16.	Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy		społeczny
17.	Towarzystwo Miast Partnerskich Inowrocław w Inowrocławiu	Mariola Kaczmarek	społeczny
18.	Fundacja Rozwoju Społeczno-Gospodarczego	Jarosław Napierała	społeczny
19.	Stowarzyszenie „Małe Rzeczy”	Marta Przybysz	społeczny
20.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Inowrocławiu	Barbara Kwiatkowska	społeczny
21.	Anna Gondek	Anna Gondek	społeczny
22.	Zbigniew Bończak	Zbigniew Bończak	społeczny
23.	Mariusz Łukaszewicz	Mariusz Łukasiewicz	społeczny
24.	Paulina Frątczak	Paulina Frątczak	społeczny
25.	Dariusz Semenowicz	Dariusz Semenowicz	społeczny
26.	Piotr Gondek	Piotr Gondek	społeczny
27.	Dominika Owczarzak	Dominika Owczarzak	społeczny
28.	Agnieszka Hołodniak	Agnieszka Hołodniak	społeczny
29.	Piotr Turowski	Piotr Turowski	społeczny
30.	Danuta Jaskulska	Danuta Jaskulska	społeczny
31.	Ewa Podogrodzka	Ewa Podogrodzka	społeczny
32.	Ilona Przychocka	Ilona Przychocka	społeczny
33.	Krzysztof Wysocki	Krzysztof Wysocki	społeczny
34.	Grzegorz Kaczmarek	Grzegorz Kaczmarek	społeczny
35.	Janina Dunaj	Janina Dunaj	społeczny
36.	Inowrocławskie Stowarzyszenie Bezpieczna Przystań	Anna Bejtka	społeczny
37.	Andrzej Dargacz	Andrzej Dargacz	społeczny
38.	Janusz Niewiadomski Eurotherm Technika Grzewcza	Janusz Niewiadomski	gospodarczy
39.	Lidia Stolarska "FOLID"	Lidia Stolarska	gospodarczy
40.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Anna Piotrowska	gospodarczy
41.	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne	Mariusz Kuszel	gospodarczy

	sp. z o.o.		
42.	Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	Marek Michalak	gospodarczy
43.	Centrum Medyczne SIR-MED Sp. z o.o.	Małgorzata Sirko	gospodarczy
44.	Mobilne Centrum Sukcesu „Twoja Przyszłość” Kamilla Brzósłowska	Kamilla Brzósłowska	gospodarczy
45.	Bank Spółdzielczy w Inowrocławiu	Helena Kłosowska	gospodarczy
46.	Rafał Wiankowski Szkoła Języków Obcych i Biuro Tłumaczeń „ORBIS	Rafał Wiankowski	gospodarczy
47.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe GESAL	Eugeniusz Skoczyński	gospodarczy
48.	EDU FUN Agnieszka Stępniewska	Agnieszka Stępniewska	gospodarczy

* Stan na dzień 05.06.2023 r.

Podmioty, które nie wskazały osoby reprezentującej, każdorazowo podczas posiedzeń Walnego Zebrania Członków zobligowane są do przedstawiania pełnomocnictwa na poszczególne posiedzenie.

- Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego wskazująca, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie kontroluje procesu podejmowania decyzji.

Zgodnie z § 25 Statutu Stowarzyszenia organem decyzyjnym LGD jest Rada, która jest odpowiedzialna za wybór operacji na poziomie lokalnym i ma zapewnić, że wybrane operacje są zgodne ze strategią. W skład rady zgodnie z art. 32 ust. 2 lit. b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (zgodnie z art. 33 ust. 3 lit. D rozporządzenia 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021r.) z dnia 17 grudnia 2013 r. wchodzi przedstawiciele grup interesów sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oraz w których żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji.

Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji oraz ustalanie kwoty wsparcia w myśl art. 34 ust. 3 lit. f Rozporządzenia nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (zgodnie z art. 33 ust. 3 lit. D rozporządzenia 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021r.), które mają być realizowane w ramach LSR. LGD Inowrocław będzie każdorazowo dokładać wszelkich starań, aby zapewnić członkostwo adekwatne do stwierdzonych grup interesariuszy LSR, czy nie tylko przedstawicieli grup osób w niekorzystnej sytuacji, ale także innych grup interesariuszy, w tym: przedstawicieli zdiagnozowanych na obszarze LSR grup osób w niekorzystnej sytuacji, przedstawicieli ludzi młodych oraz przedstawicieli seniorów. Dodatkowo, zgodnie ze Statutem LGD, Rada składa się z minimum 50% członków, którzy: posiadają doświadczenie w zakresie realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych; co najmniej jedna osoba spośród członków Rady powinna posiadać udokumentowaną znajomość przynajmniej jednego języka roboczego UE (angielski, francuski lub niemiecki) w stopniu umożliwiającym swobodne porozumiewanie się; co najmniej połowę składu członków Rady stanowią osoby zameldowane na pobyt stały na obszarze objętym LSR przez okres co najmniej 3 lat przed ich powołaniem. Członek Rady Stowarzyszenia nie może być jednocześnie członkiem Zarządu lub członkiem Komisji Rewizyjnej lub pracownikiem Biura LGD. Rada jest wybierana przez Walne Zebranie Członków spośród Członków LGD. W skład Rady wchodzi członkowie spośród członków Stowarzyszenia, wybieranych zwykłą większością głosów w obecności przynajmniej 1/3 liczby członków uprawnionych do głosowania. W celu prawidłowego działania Rady oraz podniesienia kompetencji i wiedzy jej członków, wezmą oni udział w szkoleniach dotyczących zasad przyznawania pomocy w ramach LSR, procedur wyboru operacji i kryteriów wyboru operacji, zapisów LSR. Obecnie skład Rady LGD Inowrocław liczy 9 osób. Ponadto w organie decyzyjnym Stowarzyszenia znajduje się 6 kobiet i 3 mężczyzn, w tym osoby starsze, także przedstawiciele zdiagnozowanych na obszarze LSR grup osób w niekorzystnej sytuacji, przez co zostaje spełnione kryterium premiowane w konkursie na wybór LSR nr 3 – Reprezentatywność składu organu decyzyjnego LGD.

Tab. 2. Skład Rady Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław:

Lp.	Imię i nazwisko	Reprezentowany sektor	Przedstawiciel zdiagnozowanych na obszarze LSR grup osób w niekorzystnej sytuacji
1.	Donata Tokoń	publiczny	przedstawiciel osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
2.	Lidia Stolarska	publiczny	przedstawiciel seniorów
3.	Małgorzata Malińska	gospodarczy	przedstawiciel niepełnosprawnych
		społeczny	
4.	Mariola Osińska	gospodarczy	przedstawiciel rodziców samotnie wychowujących dzieci oraz dzieci i młodzieży i kobiet
		społeczny	
5.	Helena Kłosowska	gospodarczy	przedstawiciel seniorów
6.	Mariusz Łukasiewicz	społeczny	przedstawiciel dzieci i młodzieży
7.	Piotr Turowski	społeczny	przedstawiciel dzieci i młodzieży
8.	Ilona Przychocka	społeczny	przedstawiciel kobiet oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i seniorów
9.	Krzysztof Wysocki	społeczny	przedstawiciel osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

*Stan na dzień 05.06.2023 r.

5. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym bez powielania informacji zawartych w statucie i innych dokumentach wewnętrznych oraz mechanizmy w zakresie zarządzania pokazujące zdolność lokalnej grupy działania do realizacji strategii.

Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju wymaga odpowiednich zasobów oraz kompetencji, niezbędnych do udziału w procesie rozwoju lokalnego. Osoby zaangażowane w prace na rzecz LGD powinny mieć odpowiednie kompetencje i zasoby do tworzenia i zarządzania procesami rozwoju. Osoby pełniące funkcje w organach LGD powinny cechować się odpowiednią wiedzą lub doświadczeniem. Członkowie Zarządu Stowarzyszenia powinni spełniać co najmniej jeden z wymogów: posiadać wykształcenie wyższe lub średnie, legitymować się co najmniej 1 rokiem doświadczenia w strukturach podmiotu rekomendującego, uczestniczyć w realizacji projektów w ramach funduszy unijnych. Ponadto, członkiem Zarządu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo popełnione umyślnie. Członek Zarządu nie może być równocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej ani Rady. Członkowie Rady LGD powinni spełniać następujące wymagania: posiadać wykształcenie wyższe lub średnie, uczestniczyć w realizacji projektów w ramach funduszy unijnych. Podobnie, jak w przypadku członków Zarządu, członek Rady Stowarzyszenia nie może być osobą skazaną prawomocnym wyrokiem za przestępstwo popełnione umyślnie oraz nie może być równocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej lub Zarządu. Dodatkowo, członkowie Rady LGD podlega wyłączeniu z udziału w dokonywaniu oceny i wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywoływać wątpliwości co do jego bezstronności. Minimum 50% członków Rady powinno posiadać doświadczenie w zakresie realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych. Biuro LGD odpowiedzialne jest za prawidłowe zarządzanie sprawami Stowarzyszenia i składa się z następujących stanowisk pracy: Dyrektor Biura, Pracownik Biura, Koordynator ds. promocji i animacji. W celu prawidłowej realizacji zadań finansowo-księgowych, Stowarzyszenie współpracuje z biurem rachunkowym (outsourcing).

Szczegółowy zakres czynności i uprawnień każdego pracownika określa Regulamin Biura LGD oraz zakresy obowiązków. Zarówno uprawnienia, jak i obowiązki zatrudnionych osób mogą zostać zmienione bądź doprecyzowane przez Zarząd oraz mogą zostać zmienione zgodnie z nowymi wymaganiami prawnymi. Pracownicy biura w ramach obowiązków uczestniczyć będą w szkoleniach organizowanych dla kadry oraz organu decyzyjnego.

6. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD z podaniem sposobu ich uchwalania i aktualizacji oraz opisem głównych kwestii, które są w nich zawarte.

Stowarzyszenie LGD Inowrocław określa następujące dokumenty:

- Statut Stowarzyszenia – uchwalany jest przez najwyższą władzę LGD tj. Walne Zebranie Członków. Statut jest najważniejszym dokumentem wewnętrznym, regulującym zasady działania LGD;
- Regulamin Rady - dokument, określający w jaki sposób działa organ decyzyjny Stowarzyszenia. Regulamin Rady LGD zatwierdza Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia;
- Regulamin pracy Zarządu - dokument, określający w jaki sposób działa Zarząd Stowarzyszenia. Regulamin pracy Zarządu zatwierdza Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia;
- Regulamin pracy Komisji Rewizyjnej - dokument, określający w jaki sposób działa organ kontrolny Stowarzyszenia. Regulamin pracy Komisji Rewizyjnej LGD zatwierdza Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia;
- Regulamin obrad Walnego Zgromadzenia Członków – dokument określający organizację pracy oraz tryb obradowania, który uchwała Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia;
- Regulamin Biura LGD – dokument określający zasady zatrudniania pracowników, uprawnienia dyrektora biura oraz zadania poszczególnych pracowników, zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD, uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych oraz opis oceny efektywności świadczonego doradztwa. Regulamin Biura zatwierdza Zarząd Stowarzyszenia.

Rozdział II

Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

1. Zwięzły opis obszaru w szczególności zawierający liczbę i nazwy gmin, ich powierzchnię i liczbę mieszkańców według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r.

Niniejsza strategia będzie realizowana na terenie jednego spójnego terenu tj. w granicach miasta Inowrocławia w województwie kujawsko-pomorskim. Powierzchnia Inowrocławia wynosi **3042 ha, co stanowi blisko 2,5% ogólnej powierzchni powiatu inowrocławskiego**. Pod względem powierzchni gmina miejska jest najmniejszą jednostką administracyjną w powiecie. Leży on w centralnej Polsce na skrzyżowaniu głównych tras komunikacyjnych i handlowych, które mają znaczenie dla gospodarki oraz turystyki Polski. Miasto położone jest w sąsiedztwie dużych ośrodków kulturalnych i gospodarczych – Torunia, Bydgoszcz oraz Włocławka. Wraz z okolicznymi gminami tworzy powiat inowrocławski. Inowrocław jest miastem pełniącym przede wszystkim funkcje takie jak: ośrodek uzdrowiskowy z rozbudowaną siecią sanatoriów i ośrodek gospodarczy. W mieście strefę przemysłową tworzą małe oraz średnie przedsiębiorstwa, charakteryzujące się profilem produkcyjnym, usługowym oraz handlowym. Głównym elementem przyrodniczym miasta jest Park Solankowy, który ma bardzo dużą wartość rekreacyjną, estetyczną i uzdrowiskową. Istotnym czynnikiem rozwoju Inowrocławia są występujące na terenie miasta wody lecznicze. Miasto Inowrocław stanowi ważny ośrodek uzdrowiskowy, turystyczno-rekreacyjny, kulturalny oraz przemysłowy. Umiejętnie łączy charakter miasta uzdrowiskowego z funkcją ośrodka gospodarczego. Grunty zabudowane i zurbanizowane w granicach administracyjnych miasta Inowrocławia zajmują 51,1%, użytki rolne 43,4%, a lasy 0,3% powierzchni miasta. Gruntów pokrytych wodami jest 0,8% powierzchni.

Obszar działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław obejmuje całą gminę miejską Inowrocław – piąte co do wielkości miasto województwa kujawsko-pomorskiego, którego obszar zajmuje 30,42 km². W skład miasta wchodzi osiedla: Piastowskie (9 776 mieszkańców), Mątwy (2 849 mieszkańców), Solno (5 996 mieszkańców), Stare Miasto (15 345 mieszkańców), Szymborze (890 mieszkańców), Uzdrowskie (29 901 mieszkańców) Źródło: Urząd Miasta Inowrocławia, dane na pobyt stały wg stanu na 2019 rok. **Jak wynika z udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny informacji, liczba mieszkańców Inowrocławia wg stanu na 31 grudnia 2020 r. wyniosła 69 868, co stanowi 3,44% (2 031 550) ludności Województwa Kujawsko-Pomorskiego i 44,08% ludności powiatu inowrocławskiego (158 496).**

Inowrocław usytuowany jest na Kujawach, pomiędzy Notecią a Wisłą. Pierwsza wzmianka o „Mieście na soli” pochodzi z 1185 roku. Około 1231 r. Inowrocław został stolicą księstwa kujawskiego. Natomiast w 1238 r. otrzymał z nadania księcia kujawskiego Kazimierza prawa miejskie odmiany magdeburskiej. Od 1267 r. pozostawał stolicą samodzielnego księstwa kujawskiego. Od tego czasu miasto pełniło funkcję centrum kulturalnego i gospodarczego regionu, w średniowieczu stanowiło najważniejszy ośrodek polityczny i handlowy na pograniczu polsko-krzyżackim. Do najważniejszych zabytków Inowrocławia zaliczamy romański kościół Imienia Najświętszej Maryi Panny przy ul. Biskupa Antoniego Laubitz 9. W XIX w. spłonął i wówczas otrzymał nazwę „Ruina”, która prosperuje do dnia dzisiejszego. Na początku XX w. Biskup Antoni Laubitz począł starania o odbudowę tego kościoła. Świątynię wzniesiono zapewne w końcu XII wieku z fundacji księcia Leszka, wnuka Bolesława Krzywoustego. Orientowany, jednonawowy z zamkniętym absydą prezbiterium i dwuwieżowym masywem zachodnim, był największą bazyliką zredukowaną (bez transeptu) w Europie środkowo-wschodniej. Do ważnych budynków należy także gmach Sądu Powiatowego zbudowany z stylu neorenesansowego oraz neogotycki budynek ratusza. Inowrocław stanowi ważny ośrodek uzdrowski i turystyczno-rekreacyjny. W mieście znajduje się zespół uzdrowsko-wypoczynkowy położony blisko centrum w zachodniej części Inowrocławia. Uzdrowsko powstało w związku z występowaniem na tym terenie solanek, które wykorzystuje się w leczeniu schorzeń górnych dróg oddechowych, chorób krążenia i innych. Obsługą ruchu turystycznego i informacją turystyczną na terenie miasta zajmuje się Informacja Turystyczno-Kulturalna. Otrzymała certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej przyznawany najlepszym, standaryzowanym jednostkom współpracującym ze sobą na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Inowrocław dysponuje prężnie rozwiniętą **bazą turystyczną liczącą ok. 2400 miejsc noclegowych**. W mieście zlokalizowane są **3 hotele, wille, pokoje gościnne oraz sanatoria, co stanowi 1,9% wszystkich obiektów hotelarskich dostępnych w regionie**. Obiekty są bardzo dobrze wyposażone, hotele i sanatoria dostosowane do osób niepełnosprawnych. Ponadto w mieście zlokalizowane są obiekty odnowy biologicznej – profesjonalne obiekty spa. Łącznie posiadały one 159 miejsc noclegowych - 1,5% miejsc znajdujących się w zasobach obiektów hotelarskich regionu. W spojrzeniu na klasy były to obiekty klasy średniej, reprezentujące hotele trzygwiazdkowe (1 obiekt), dwugwiazdkowe (1 obiekt), ale i obiekt oferujący wysoki standard usług i zakwaterowania - hotel czterogwiazdkowy- 1 obiekt. Na podstawie danych gminnych w 2020 roku - nie uwzględniając kwater agroturystycznych - na terenie LGD działalność prowadziło 7 obiektów (16. pozycja na tle wszystkich LGD; 1,7% obiektów tego typu w regionie), głównie w postaci pokoi gościnnych, skupiających łącznie 893 miejsca noclegowe, co stanowi 5,7% miejsc noclegowych dostępnych w obiektach świadczących usługi hotelarskie, ale nie będących hotelami. W 2020 roku w Inowrocławiu obiekty noclegowe agroturystyczne nie prowadziły usług hotelarskich. Na obszarze LGD otwartych było 10 obiektów noclegowych, które posiadały 1052 miejsca noclegowe - 3,6% wszystkich dostępnych miejsc w regionie. Baza sanatoryjna w Inowrocławiu to nowoczesne placówki z szeroką bazą zabiegową. Inowrocławskie sanatoria dysponują łącznie ok. 1800 miejscami. W ciągu roku w obiektach uzdrowskich leczy się i rehabilituje w zakresie kardiologii, reumatologii i schorzeń układu ruchu oraz gastrologii ok. 34 tysięcy kuracjuszy. Sanatoria dysponują bazą leczniczo-rehabilitacyjną oraz hotelową. Dla kuracjuszy organizowane są imprezy kulturalne oraz wycieczki autokarowe do okolicznych miejscowości, a w Parku Solankowym w sezonie wiosennym i letnim organizowanych jest kilkadziesiąt imprez kulturalnych, rekreacyjnych i promocyjnych. **W związku z wydłużaniem się życia ludzi**

i postępującym procesem starzenia się społeczeństwa, liczba kuracjuszy przybywających na turnusy wzrasta. Nasilanie problemu chorób cywilizacyjnych sprawia, że wzrasta świadomość zdrowotna i popyt na usługi uzdrowiskowe, sanatoryjne. Co więcej, medycyna, usługi medyczne i turystyka zdrowotna stanowią jedną z inteligentnych specjalizacji województwa kujawsko-pomorskiego, w ramach której planowany jest rozwój usług turystycznych i turystyki medycznej bazującej na połączeniu oferty leczniczo-sanatoryjnej i odnowy biologicznej z zasobami kulturalnymi i przyrodniczymi. W 2013 r. otwarta została w uzdrowiskowym Parku Solankowym Pijalnia Wód- Palmiarnia Inowrocławianka. Pijalnia wód - dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych - wpisuje się pod względem architektonicznym w istniejącą zabudowę Solanek. Park Solankowy ma powierzchnię ok. 85 ha i mieści w nim wszystkie obiekty uzdrowiskowe i sanatoria, tężnia solankowa, pijalnię wód mineralnych z własnych źródeł, palmiarnia, solankowy basen rekreacyjny Inowrocławska Terma, muszla koncertowa, teatr letni i tereny rekreacyjne, w tym m. in. korty tenisowe, park linowy i siłownia plenerowa, grillowisko, ogrody zapachowe z altaną, oczko wodne z plażą. Park Solankowy stanowi miejsce wypoczynku i aktywności zarówno mieszkańców jak i kuracjuszy oraz turystów. Największą atrakcją stanowi tężnia solankowa, drugie w Polsce największe inhalatorium i jedno z nielicznych w Europie. Na tężniach odwiedzający mogą skorzystać z tarasu, natomiast w otaczającym plenerze odbywają się imprezy kulturalne oraz artystyczne. Inowrocław stanowi także atrakcyjne miejsce dla kolarzy i biegaczy, posiadając ścieżki przeznaczone dla chętnych. Szczególnie warto zwrócić uwagę na istniejące ważne szlaki turystyczne: Szlak Piastowski, Szlak Powstańców Wielkopolskich oraz Szlak Kasprowicza i Przybyszewskiego. Młodzi mieszkańcy Inowrocławia zostali zapytani o to, w jaki sposób chcieliby spędzać czas wolny w mieście. Na to pytanie najczęściej z ankietowanych wskazało **rowerowe wycieczki (25%)**, jednocześnie wykazano, że **najłabszą stroną Inowrocławia jest mało miejsc dla dzieci i młodzieży**. Najczęściej badani wskazywali, że **obszar jest przyjazny dla przyjezdnych, jednakże niewykorzystywane są miejsca w mieście oprócz Solanek**. Przykładowo **obszar przy rzece Noteć, która jest jedną z mało wykorzystywanych atrakcji turystycznych**. Nasuwa się tu wniosek, iż należy wykorzystać turystyczne i rekreacyjne walory miasta, aby stworzyć atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, z uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Na rozwój Inowrocławia i okolic od wieków wpływ miała sól. Stolica Kujaw Zachodnich zwana jest często "miastem na soli", gdyż leży na potężnym wysadzie solnym wyrastającym 10-20 m ponad średnią wysokość (ok. 90 m n.p.m.) Równiny Inowrocławskiej. Z solą właśnie związane są tradycyjne, lokalne produkty Inowrocławia, np. woda mineralna „Inowrocławianka Kujawska” to naturalna woda mineralna o bogatych walorach zdrowotnych i smakowych. Dostępna jest ona chociażby w Pijalni Wód Mineralnych w inowrocławskim Parku Solankowym. Walory lecznicze wody są wykorzystywane w inowrocławskiej termie i w sanatoriach zlokalizowanych w Parku Solankowym miasta Inowrocławia. Województwo kujawsko-pomorskie od początku 2012 roku jest regionem członkowskim **Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarne**go, w ramach której funkcjonuje regionalna sieć Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorza. Członkami regionalnej sieci są małe i średnie firmy branży rolno-spożywczej – producenci i dystrybutorzy żywności, w tym gospodarstwa rolne, gospodarstwa agroturystyczne, przedsiębiorstwa rybackie, restauracje i inne punkty gastronomiczne oraz sprzedawcy hurtowi i detaliczni. W 2015 roku prawo do posługiwania się marką sieci regionalnej Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorza uzyskała firma INPOL Gronikowscy z Inowrocławia, produkująca m.in. krówkę kujawską.

2. Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazująca spójność przestrzenną obszaru objętego LSR.

3. Wyjaśnienie, dlaczego dany obszar jest odpowiedni dla strategii, np. poprzez zaprezentowanie wyróżniających go cech i czynników, które czynią go społecznie, gospodarczo lub środowiskowo spójnym.

Obszar objęty niniejszą strategią

obejmuje teren jednej gminy – miasta Inowrocławia, zatem obejmuje jedną wspólnotę samorządową i przede wszystkim ten aspekt decyduje o spójności społecznej, gospodarczej i środowiskowej. Specyficzny stopień spójności Inowrocławia wynika z jego **charakteru uzdrowiskowego**. Inowrocław jest miastem nizinnym, zwanym miastem soli, który cechuje zielony profil miasta. Położony jest na Równinie Inowrocławskiej w województwie kujawsko-pomorskim **w trójkącie większych ośrodków prezydenckich (Torunia i Bydgoszczy)**. Panujący na nizinach klimat bodźcowy, nie występuje w mieście, na co wpływa Park Solankowy z prozdrowotnym mikroklimatem. Historia „Solanki” sięga 1875 roku, w którym z inicjatywy Zygmunta Wilkońskiego założył spółkę akcyjną, co skutkowało budową obiektów kąpielowych i parku. Miejsce to znane ze swoich właściwości oferuje leczenie solanką, czy też borowiną. Do dnia dzisiejszego teren ten jest przeznaczony na obiekty uzdrowiskowe w tym sanatoria, wille i pensjonaty. Popularność wśród mieszkańców kuracjuszy i turystów tego miejsca pozwoliła na zagospodarowanie zachodniej części Inowrocławia w dzielnicę uzdrowiskową. W Solankach mieszczą się tężnie solankowe, które znajdują się w otoczeniu parku i zabytkowej zabudowy zdroju. Tężnie o długości 300 metrów i 9 metrów wysokości tworzą kształt wieloboków. Na samej górze znajduje się taras widokowy, z którego można podziwiać miasto i okolice. Dzisiejsze Uzdrawisko funkcjonuje w ramach **Uchwały nr XLVI/657/2010 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 27 września 2010 r. w sprawie uchwalenia Statutu Uzdrawiska Inowrocław oraz Uchwałę nr XVII/230/2011 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 22 grudnia 2011 r. zmieniającą Uchwałę w sprawie uchwalenia Statutu Uzdrawiska Inowrocław**. Występujące w mieście złoża soli kamiennej, które odkryto już w średniowieczu zdeterminowały charakter miasta. W Inowrocławiu otwarto Stałą Wystawę Solnictwa, która w 2011 roku uczciła 25 lecie zakończenia eksploatacji złóż w Kopalni Solno. Wystawa mieści się w Teatrze Miejskim i funkcjonuje w dziesięciu salach, przedstawiając inowrocławskie solarstwo na przestrzeni wieków. Rozwinięta funkcja przemysłowa (przemysł chemiczny, wydobywczy) wpływa na osiąganie wysokich wskaźników gospodarczych, m.in. w wielkości produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca. Ważnym dla rozwoju miasta podmiotem jest także garnizon wojskowy - Garnizon Inowrocław, w którego skład wchodzi następujące jednostki: 1. Brygada Lotnictwa Wojsk Lądowych, 56. Baza Lotnicza, 2. Inowrocławski Pułk Inżynieryjny im. Jakuba Jasińskiego oraz placówka Żandarmerii Wojskowej i Centrum Rekrutacji Wojskowej. Trwa rozbudowa garnizonu. Inwestycje mają związek z utworzeniem w Wojskach Lądowych nowoczesnego, wysoce mobilnego związku taktycznego, jakim jest 1 Brygada Lotnictwa. Jej dowództwo mieści się właśnie w Inowrocławiu. W badaniach ankietowych mieszkańcy określali, co podoba im się w mieście oraz co jest jego słabą stroną. **Z analizy wynika, iż 26% ankietowanych wskazuje właśnie Park Solankowy jako jeden z elementów pozytywnych w Inowrocławiu. Z kolei idąc dalej 21% osób wskazało Uzdrawisko, a 11% lokalizację Inowrocławia. W słabych stronach jednakże wiele osób wskazuje, iż uwagę należy zwrócić na estetykę miasta, w tym: obszar Osiedla Mątwy i tereny przy rzece Noteć, które pozostają według badanych opuszczone, stan czystości ulic i chodników, a także mało parkingów (na terenach w centrum miasta oraz osiedli mieszkaniowych).**

Wskazywane były także słabe strony takie jak **zła komunikacja miejska, dokładniej rzecz ujmując nie dopasowana do wszystkich części miasta, a także komunikacja międzymiastowa i braki połączeń do ważnych miast w Polsce**. Dodatkowym aspektem pozostają problemy ze starymi kamienicami, których właściciele prywatnie nie dbają o estetykę obiektów. Od 17 lipca 2017 roku otwarta została obwodnica Inowrocławia w ciągu drogi krajowej 15 i 25, licząca ponad 25 km. Omija miasto od wschodu i znacznie skraca czas przejazdu na trasie Toruń – Poznań. Ogranicza też natężenie ruchu w mieście i przyczynia się do podniesienia jakości życia jego mieszkańców. Jednakże techniczna jakość części dróg w Inowrocławiu nie odpowiada normom, a powierzchnie nie są odpowiednie do dużego natężenia ruchu drogowego, co przyczynić może się do niskiego poczucia bezpieczeństwa wśród użytkowników dróg. **W ankietach wskazywano na –brak poczucia bezpieczeństwa oraz przestępczość**. Do miejsc takich w Inowrocławiu należy teren **śródmieścia, który jako centralny punkt miasta wymaga wkładu nie tylko w aspekcie poprawy estetyki Rynku, ale także ulic i obiektów z przełomu XIX/XX wieku, znajdujących się na całym wskazanym obszarze**. Zauważalny jest w tym miejscu najwyższy wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej, a także występuje **przeważająca liczba osób długotrwale bezrobotnych oraz większa przestępczość**. W Inowrocławiu jest około **30 tysięcy mieszkań, w tym około 12% stanowią zasoby komunalne**. Przeciętna powierzchnia użytkowa **1 mieszkania wynosi około 56 m²**. Dane statystyczne GUS wskazują, iż w **zasobach komunalnych Inowrocławia w 2020 roku dostępnych było 3263, w tym 465 lokali socjalnych**. Jednakże wiele z tych mieszkań wymaga **remontów (w 2020 roku odbyło się ich łącznie 30)** i wykazywane jest **duże zużycie techniczne**. Są to lokale komunalne w budynkach stanowiących własność miasta i lokale zlokalizowane w budynkach wspólnot mieszkaniowych, a także budynki prywatne, którymi Miasto zarządza w ramach prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia. **Najgorszy stan techniczny budynków występuje w śródmieściu i osiedlu Stare Miasto, są to budynki wybudowane przed 1939 r., wyeksploatowane i w bardzo złym stanie technicznym**. Do kolejnych obszarów zdegradowanych zalicza się w mieście jednostki strukturalne takie jak: **dawne Osiedle Lotnicze i Osiedle Toruńskie, Mątwy i część Osiedla Uzdrowskiego**. **Obszar zdegradowany zamieszkuje łącznie około 40% ogólnej liczby mieszkańców Inowrocławia. Jego powierzchnia stanowi około 20% powierzchni miasta**.

Rozdział III

Partycypacyjny charakter LSR

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław wypracowana została przy aktywnym udziale lokalnej społeczności, w której skład wchodzi przedstawiciele lokalnych partnerów społecznych, gospodarczych, mieszkańców oraz przedstawiciele władz publicznych. Przy opracowywaniu dokumentu wykorzystano zaangażowaną wiedzę i doświadczenia lokalnych partnerów, w tym członków organizacji. LSR zaprojektowana została z uwzględnieniem lokalnych potrzeb, zakładając tworzenie sieci kontaktów oraz współpracę. Każdorazowo na każdym etapie kluczowym prac nad LSR mieszkańcy byli informowani o konsultacjach indywidualnych w biurze, możliwości udzielenia wywiadu indywidualnego, uczestniczenia w spotkaniach konsultacyjno-partycypacyjnych, panelach dyskusyjnych, udziału w badaniach ankietowych oraz przystąpienia do grupy roboczej. Osoby zainteresowane miały możliwość włączenia się w dowolnym momencie w opracowywanie dokumentu. W głównej mierze skupiono się na problemach lokalnej społeczności oraz możliwościach ich rozwiązania. Poddane były dyskusji również aspekty takie jak: inicjatywy i projekty najbardziej potrzebne mieszkańcom; do kogo przede wszystkim powinny być kierowane działania w ramach poszczególnych inicjatyw i projektów, czy też dziedziny, które wymagają pilnej interwencji. Wszelkie formy partycypacji zarówno na etapie tworzenia strategii jak i wdrażania jej uwzględniają zasady horyzontalne określone w **art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym: poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie**

Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zasady równości kobiet i mężczyzn; zasady równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami; zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czynić poważnych szkód”. Dodatkowo stosowane metody i narzędzia były dostosowane do zróżnicowanych potrzeb osób uczestniczących w przygotowywaniu strategii tak, aby **proces był otwarty jak tylko to możliwe, nie wykluczając żadnej grupy społecznej, np. młodzieży i osób starszych, którzy mogą mieć problem z podróżowaniem, lub osób z ograniczeniem czasowym np. młodych rodziców. Podczas wszystkich metod partycypacyjnych stosowano zasady równości szans kobiet i mężczyzn i niedyskryminacji, a także dbano o dostosowanie miejsca oraz czasu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i osób pracujących oraz rodziców wychowujących dzieci.** W celu zapewnienia oddolnego charakteru LSR zastosowano zróżnicowane metody partycypacji społecznej na każdym kluczowym etapie prac. Zastosowane zostały następujące metody i narzędzia badawcze: **otwarte spotkania konsultacyjne, spotkania konsultacyjno-partycypacyjne (z panelami dyskusyjnymi), grupa robocza, konsultacje na stronie internetowej, punkt konsultacyjny w biurze LGD Inowrocław, wywiady indywidualne, badania grupowe (fokusowe): badania ilościowe, desk research – analiza danych zastanych, ankiety on-line oraz w wersji papierowej zarówno do dzieci i młodzieży.** Podstawowymi celami wykorzystywanych metod były: **identyfikacja problemów na obszarze miasta Inowrocławia, diagnoza potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności, zebranie danych statystycznych gromadzonych przez poszczególne jednostki administracyjne, zdefiniowanie i opisanie zjawisk wykazywanych w nieoficjalnych danych, mających wpływ na sytuację mieszkańców, zdefiniowanie potencjału i szans rozwoju dla obszaru Inowrocławia, odkrycie potencjału organizacyjnego i systemu wsparcia.** Metody i narzędzia przysłużyły się do diagnozy obszaru oraz potrzeb lokalnej społeczności przy użyciu partycypacyjnych metod włączając wszystkie sektory z terenu Inowrocławia. **Dobór narzędzi i metod partycypacji podyktowany był chęcią wypracowania realnych wniosków i zależności przyczynowo-skutkowych.** Na każdym etapie prac używane metody i narzędzia pozwalały na uzupełnianie się oraz dostarczały komplementarnych informacji. W przygotowywaniu LSR uwzględniono badania oraz dane statystyczne a także ewaluacyjne. Opracowanie oparte było na pogłębionej współpracy mieszkańców, sektora społecznego, gospodarczego oraz publicznego oraz w całości wykształtowane przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Inowrocław wraz z interesariuszami, członkami Stowarzyszenia, mieszkańcami, partnerami i podmiotami działającymi na terenie miasta oraz jednostkach samorządu terytorialnego tak, aby dzielić się informacjami, wiedzą, doświadczeniem, celami, zadaniami i zasobami wraz ze zrozumieniem zakresu prac i odpowiedzialności. LSR nie była tworzona przez podmiot zewnętrzny.

Wykaz poszczególnych metod partycypacji, implementowanych podczas każdego kluczowego etapu tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju Inowrocław:

1. **Otwarte spotkania konsultacyjne dla mieszkańców:** Formuła ta była wykorzystywana w celu określenia kluczowych problemów występujących na obszarze LSR oraz w ramach diagnozy społecznej i gospodarczej, a także określenia potrzeb mieszkańców. Podczas spotkań przedstawiono ideę rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS), tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) oraz funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Na tym etapie szczególnie dyskutowano potrzeby lokalnej społeczności oraz proponowane działania i możliwości wynikające ze strategii. **10 spotkań odbyło się w 2022 roku w terminach: 10.06.2022r., 26.08.2022r., 07.09.2022r., 08.09.2022r., 12.09.2022r., 13.09.2022r., 15.09.2022r., 19.09.2022r., 27.09.2022r., 28.09.2022r.** Spotkania organizowane były zarówno w siedzibie LGD Inowrocław, ale także docierając do miejsc, w których spotykają się mieszkańcy z zachowaniem równości szans i niedyskryminacji, chociażby we Flandrii, Środowiskowym Domu Samopomocy, Domu Dziennego Pobytu „Życzliwa przystań” oraz w przystani ZHR. **Łącznie w spotkaniach uczestniczyło 154 osoby, z czego 1**

osoba brała udział dwukrotnie. LGD pozyskało 155 ankiet dotyczących badań nad diagnozą potrzeb mieszkańców. Informacje o możliwości uczestniczenia w spotkaniach były ogłaszane przez stronę internetową, media społecznościowe, informacje w jednostkach samorządów, organizacjach pozarządowych oraz pocztą pantoflową (która również jest skutecznym narzędziem komunikacyjnym). Spotkania były prowadzone w ramach realizowanego projektu „Innowacyjne projekty pilotażowe dla mieszkańców Inowrocławia – I edycja”.

2. **Spotkania konsultacyjno-partycypacyjne (z panelami dyskusyjnymi):** Formuła ta została zastosowana każdym kluczowym etapie prac nad LSR, zapraszano do współpracy wszystkie sektory. Każdorazowo informacje podawane były publicznie do wiadomości: przez stronę internetową, facebook, ogłoszenia na tablicach ogłoszeń Urzędu Miasta, słupy ogłoszeniowe, informacje w siedzibach członków Stowarzyszenia, pisemnymi zaproszeniami (do Zarządów Osiedli Inowrocławia) oraz tablice ogłoszeń w MOPS-ie. Spotkania z panelami dyskusyjnymi były otwarte i zapewniały możliwość konsultacji i podejmowania dyskusji przez wszystkie sektory. Było to kluczowe narzędzie, które służyło do wypracowania diagnozy społecznej, gospodarczej, określania grup docelowych, celów i wskaźników, planu działania, zasad wyboru kryteriów, ustalania zasad monitoringu i ewaluacji i planu komunikacji. **O odbyło się 6 spotkań w terminach: 27.01.2023r., 09.02.2023r., 10.02.2023r., 26.04.2023r., 11.05.2023r., 16.05.2023r.** Udział w spotkaniach wzięło łącznie 115 osób. Wśród obecnych nie zabrakło przedstawicieli Zarządów Osiedli.

3. **Grupa robocza:** została powołana z osób chętnych do współpracy przy tworzeniu strategii dla miasta Inowrocławia. Do udziału w zespole grupy roboczej zapraszano każdorazowo na spotkaniach z mieszkańcami oraz podczas spotkań konsultacyjno-partycypacyjnych. W skład grupy roboczej wchodził przedstawiciel sektora publicznego, sektora społecznego, mieszkańców i gospodarczego. Grupa robocza odpowiadała za zbieranie i systematyzowanie danych w kluczowych etapach prac nad tworzeniem LSR. Grupa robocza została powołana 28.04.2023r. w celu analizy i diagnozy społeczno-gospodarczej oraz dookreślaniu grup w niekorzystnej sytuacji, określaniu celów i wskaźników, opracowaniu planu działania, wypracowaniu zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów, zasad monitoringu i ewaluacji oraz w przygotowaniu planu komunikacji. Każdorazowo grupa robocza odpowiadała za analizę zebranych dotychczasowo danych, w tym m.in. za: przyjmowanie lub odrzucanie wniosków po spotkaniach partycypacyjno-konsultacyjnych oraz ich usystematyzowanie przed kolejnymi panelami dyskusyjnymi. W trakcie spotkań omawiano wdrażanie nowych rozwiązań w świetle wykazanych przedsięwzięć. Na etapie partycypacyjności uwzględniano głosy osób, które przedstawiały nowatorskie podejście pod kątem kreatywnym, w tym chęć do realizacji projektów grantowych w zakresie autorskich pomysłów na rzecz równości płci. **O odbyło się 5 spotkań grupy roboczej w terminach: 28.04.2023r., 08.05.2023r., 10.05.2023r., 12.05.2023r. oraz 17.05.2023r.**

4. **Konsultacje na stronie internetowej:** poszczególne etapy były konsultowane na stronie internetowej Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław, w tym: udostępniano informacje o ankietach, punkcie konsultacji indywidualnych, spotkaniach z mieszkańcami, spotkaniach konsultacyjno-partycypacyjnych oraz poddawane były konsultacjom zagadnienia w obszarze opracowania analizy SWOT, celów i przedsięwzięć, monitoringu i ewaluacji, sposobie ustanawiania i zmian kryteriów oraz planu komunikacji i całości dokumentu strategicznego. Każdorazowo udostępniany był formularz uwag.

5. **Punkt konsultacyjny w biurze LGD Inowrocław:** od 24 stycznia 2023r. w każdy poniedziałek i czwartek w wymiarze 4 godzin w biurze LGD Inowrocław otwarty był punkt konsultacyjny. Punkt miał zapewnić partycypacyjnym charakter konsultacji dla wszystkich. Zachęcano do korzystania z możliwości spotkań i dywagacji na temat możliwości strategii, definiowania problemów, potrzeb oraz zakresu i sposobu realizacji LSR. Realizowano je w sposób stacjonarny. Narzędziem konsultacyjnym były karty konsultacji indywidualnych. W ramach konsultacji opracowano moduły konsultacyjne, które miały wyłonić najistotniejsze zagadnienia osób zainteresowanych, w tym problemy i wskazania ich rozwiązań. Konsultacje trwały do końca maja 2023r. Do biura LGD Inowrocław wpłynęły dwa pisma dotyczące uwzględnienia potrzeby realizacji na terenie objętym LSR działań

z zakresu równości szans kobiet i mężczyzn, oraz konieczności utworzenia Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji. W piśmie przedstawiono przykładowe działania, w tym zawierające nowatorskie formy projektów.

6. **Wywiady indywidualne:** Biuro LGD Inowrocław w ramach opracowywania LSR Inowrocław opierała swoje diagnozy na podstawie badań własnych z zastosowaniem wywiadów indywidualnych. Prowadzono rozmowy z przedsiębiorcami, mieszkańcami, instytucjami rynku pracy, osobami wspierającymi osoby wykluczone społecznie. Wnioski i wskazania z wywiadów posłużyły do analizy i diagnozy potrzeb mieszkańców zawartych w LSR. Przeprowadzono 15 wywiadów indywidualnych.

7. **Badania grupowe (fokusowe): Badania ilościowe:** wskazały dane, które posłużyły do analizy obszaru LGD i jego potencjału przy pomocy danych statystycznych. Dane pozyskiwane były w sposób dwojaki: analiza danych zastanych oraz badań ankietowych.

a) **Desk research – analiza danych zastanych:** przeprowadzona została w ramach syntezy i usystematyzowania pozyskiwanych danych. Związana była z sytuacją społeczną, gospodarczą i ekonomiczną obszaru LGD. Wykorzystywano informacje z GUS, PUP, Sprawozdań jednostek samorządu terytorialnego, Uchwał Rady Miejskiej Inowrocław, czy też sprawozdań komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu, a także dokumentów strategicznych, raportów, analiz oraz dostępnych dla obszaru Inowrocławia opracowań. Wykaz literatury użytej przy tworzeniu LSR umieszczony jest na końcu dokumentu.

b) **Ankiety on-line oraz w wersji papierowej zarówno do dzieci i młodzieży:** oprócz ankiet rozdawanych na pierwszych spotkaniach z mieszkańcami, utworzono kolejne ankiety zarówno w wersji papierowej dla dorosłych i młodzieży oraz on-line. **Następnie ankiety dla mieszkańców udostępnione zostały 24 stycznia 2023r.** na stronie internetowej LGD Inowrocław oraz były rozdysponowane wśród mieszkańców miasta podczas imprezy masowej organizowanej na obszarze LGD Inowrocław (Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy w dniu 29.01.2023r.), a także dystrybuowane przez pracowników biura w różnych miejscach na obszarze LGD - wśród organizacji członków Stowarzyszenia LGD Inowrocław, wśród pracowników miejskich spółek komunalnych, interesantów Urzędu Miasta Inowrocławia, członków zarządów poszczególnych osiedli, w jednostkach organizacyjnych Miasta: Ośrodku Sportu i Rekreacji oraz Kujawskim Centrum Kultury; wśród przechodniów, rodziców dzieci uczęszczających do miejskich szkół i przedszkoli. Ankiety były zbierane **do 28 lutego 2023r.** Sposób ankietowania: poprzez pracowników biura w różnych miejscach na obszarze LGD, poprzez członków założycieli LGD w swoich organizacjach, nauczycieli w szkołach osobiście, a także telefonicznie i poprzez konsultacje internetowe. Zastosowano pytania zamknięte z gotową listą odpowiedzi (tzw. „kafeteria”), półotwarte (dopuszczające w zamkniętej kafeterii udzielenie odpowiedzi typu „inne, jakie?”) i otwarte pozwalające na swobodne wypowiedzi respondenta na zadane pytanie. **Ostatecznie uzyskano 601 ankiet papierowych od osób dorosłych, 440 od dzieci i młodzieży oraz 58 on-line. W ankiecie dla dorosłych 52% stanowiły kobiety i 48% mężczyźni. W ankietach dla dzieci analogicznie 52% stanowiły dziewczynki, natomiast 48% chłopcy. W ankietach on-line udział wzięło 78,6% kobiet i 21,4% mężczyzn. Swoje zdanie wyrazili przedstawiciele każdego osiedla w Inowrocławiu: Osiedle Mątwy – 12%, Osiedle Piastowskie – 10%, Osiedle Solno – 8%, Osiedle Stare Miasto - 13%, Osiedle Szymborze – 6%, Osiedle Uzdrowskowie – 51% (największe osiedle w Inowrocławiu), wśród dzieci i młodzieży: Osiedle Mątwy – 14%, Osiedle Piastowskie – 12%, Osiedle Solno – 6%, Osiedle Stare Miasto - 17%, Osiedle Szymborze – 4%, Osiedle Uzdrowskowie – 47%, natomiast w odpowiedziach on-line: Osiedle Mątwy – 15,1%, Osiedle Piastowskie – 15,1%, Osiedle Solno – 7,5%, Osiedle Stare Miasto - 17%, Osiedle Szymborze – 3,8%, Osiedle Uzdrowskowie – 41,5%. Ankiety dystrybuowane były wśród różnych grup wiekowych w tym w ankietach papierowych dla osób dorosłych: 18-30 lat – 18 %, 31- 40 lat – 16%, 40-50 lat – 18%, 51-60 lat – 16%, 60-70 lat – 15%, powyżej 70 lat - 17%, natomiast w ankietach on-line: 18-30 lat – 8,6%, 31- 40 lat – 27,6%, 41-50 lat – 36,2%, 51-60 lat – 13,8%, 61-70 lat – 10,3%, powyżej 70 lat – 3,4%. W ankiecie dla dzieci i młodzieży wypowiedziało się 56% uczniów ze szkół podstawowych, 15% uczniów z liceum, 29% ze szkoły zawodowej i technikum. Badania ankietowe wykazały również katalog potrzebnych inicjatyw oraz grup w niekorzystnej**

sytuacji, które wymagają interwencji. Z punktu widzenia dorosłych ankietowanych wykazano: inicjatywy dla wszystkich mieszkańców – 32%, dzieci i młodzież – 20%, osoby starsze – 12%, kobiety – 9%, osoby niepełnosprawne – 8%, mężczyźni- 7%, bezrobotni – 6%, przedsiębiorcy – 6%. Z ankiet on-line wynika, iż objęci wsparciem powinni być: 59,6% wszyscy mieszkańcy Inowrocławia, 45,6% dzieci i młodzież, 31,6% osoby starsze, 29,8% kobiety, 19,3% mężczyźni, 19,3% osoby niepełnosprawne, 12,3% przedsiębiorcy, 5,3% bezrobotni. Informacje pozyskane wykorzystano w: diagnozie obszaru i analizie SWOT, analizie i diagnozie potrzeb lokalnej społeczności.

Tab.3. Opis etapów przygotowania LSR

Kluczowe etapy opracowywania LSR	Partycypacyjne metody konsultacji	Opis podjętych działań
Diagnoza i analiza potrzeb	- Otwarte spotkania konsultacyjne; - Spotkania konsultacyjno-partycypacyjne (z panelami dyskusyjnymi); - Konsultacje na stronie internetowej; - Grupa robocza; - Punkt konsultacyjny w biurze LGD; - Wywiady Indywidualne; - Badania grupowe.	W ramach diagnozy i analizy potrzeb zbierano informacje i dane poprzez stosowanie największej ilości metod partycypacji tak, aby uniknąć błędu metodologicznego i racjonalnie określić potrzeby lokalnej społeczności. Uwzględniono wszystkie kluczowe sektory oraz objęto badaniami mieszkańców z zachowaniem zasad horyzontalnych oraz z poszanowaniem każdej jednostki chętnej wzięcia udziału w przygotowywaniu LSR. W pierwszej kolejności odbywały się spotkania otwarte z mieszkańcami, dzięki którym opracowano dalsze prace wynikające z potrzeb społeczności, diagnozy i potencjału obszaru.
Określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowywania LSR oraz opracowywanie planu działania	- Spotkania konsultacyjno-partycypacyjne (z panelami dyskusyjnymi); - Konsultacje na stronie internetowej; - Grupa robocza; - Punkt konsultacyjny w biurze LGD; - Wywiady Indywidualne; - Badania grupowe.	Na tym etapie opracowywano cele, wskaźniki i plan działania poprzez używanie wielu metod partycypacji. Podczas spotkań konsultacyjno-partycypacyjnych określano wartości wskaźników, które grupa robocza systematyzowała. Udostępniono możliwość konsultacji indywidualnych i zachęcano do wywiadów indywidualnych. Każdorazowo udostępniano materiał na stronie internetowej w celu konsultacji. Do przygotowywania używano badań grupowych. Wyniki badań przyczyniły się do wyłonienia przez lokalną społeczność celów i wskaźników.
Opracowanie zasad	Spotkania konsultacyjno-	Na tym etapie opracowywano wybór

wyboru i ustalanie kryteriów wyboru	partycypacyjne (z panelami dyskusyjnymi); • Konsultacje na stronie internetowej; • Grupa robocza; • Punkt konsultacyjny w biurze LGD; • Wywiady Indywidualne; • Badania grupowe.	kryteriów, sposób ich zmiany oraz procedury wyboru operacji. Podczas spotkań konsultacyjno-partycypacyjnych określano kryteria i sposób ich ustanawiania oraz procedury wyboru operacji, które grupa robocza systematyzowała. Udostępniono możliwość konsultacji indywidualnych i zachęcano do wywiadów indywidualnych. Do przygotowywania używano badań grupowych. Każdorazowo udostępniano materiał na stronie internetowej w celu konsultacji.
Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji	• Spotkania konsultacyjno-partycypacyjne (z panelami dyskusyjnymi); • Konsultacje na stronie internetowej; • Grupa robocza; • Punkt konsultacyjny w biurze LGD; • Wywiady Indywidualne; • Badania grupowe.	Na tym etapie opracowywano zasady monitorowania i ewaluacji. Podczas spotkań konsultacyjno-partycypacyjnych określano zasady monitorowania i ewaluacji strategii, które grupa robocza systematyzowała. Udostępniono możliwość konsultacji indywidualnych i zachęcano do wywiadów indywidualnych. Do przygotowywania używano badań grupowych. Każdorazowo udostępniano materiał na stronie internetowej w celu konsultacji.
Przygotowanie planu komunikacji w odniesieniu do realizacji LSR	• Spotkania konsultacyjno-partycypacyjne (z panelami dyskusyjnymi); • Grupa robocza; • Punkt konsultacyjny w biurze LGD; • Wywiady Indywidualne; • Badania grupowe.	Na tym etapie opracowywano plan komunikacji. Podczas spotkań konsultacyjno-partycypacyjnych określano narzędzia, środki przekazu i grupy docelowe planu komunikacji, które grupa robocza systematyzowała. Udostępniono możliwość konsultacji indywidualnych i zachęcano do wywiadów indywidualnych. Do przygotowywania używano badań grupowych.

Uwagi wraz z rekomendacjami zgromadzonymi w procesie konsultacji społecznych były analizowane przez grupę roboczą oraz na spotkaniach konsultacyjno-partycypacyjnych z panelami dyskusyjnymi. Wprowadzanie zmian było dookreślane pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami i wytycznymi w ramach LSR oraz spójności wewnętrznej LSR. Na etapie tworzenia LSR dokonano zdefiniowania podejścia do innowacyjności (zawarta została w rozdziale VII LSR).

Angażowanie mieszkańców/podmiotów z obszaru LGD Inowrocław w ramach opracowania LSR i aktualizacji: założono, iż partycypacyjność nie będzie ograniczać się tylko do procesu tworzenia strategii:

1. Wybierano wszelkie możliwe formy partycypacji dostosowane do każdego chętnego uczestnika, w tym z zachowaniem wszystkich sektorów znajdujących się terenie LGD;
2. Wszelkie dalsze formy partycypacji opisano w załączonym planie komunikacji realizacji LSR, wykazując dotarcie do grup docelowych, środki przekazu oraz narzędzia komunikacyjne;
3. Na etapie monitorowania i ewaluacji LSR za pomocą ewaluacji on-going oraz warsztatów refleksyjnych i podczas spotkań konsultacyjnych w tym zbieranych ankiet, oceniana będzie jakość wdrażania LSR;
4. Na etapie aktualizacji LSR będą odbywać się spotkania otwarte oraz konsultacje społeczne mające na celu niwelowanie zaistniałych (jeśli wystąpią) problemów we wdrażaniu LSR a lokalna społeczność będzie zaangażowana w bezpośredni proces przygotowania zmian;
5. Na etapie zmian kryteriów wyboru podczas spotkań otwartych i konsultacji społecznych oraz ewentualnych zgłaszanych uwag do biura LGD Inowrocław oraz ankiet monitorujących będzie wdrożony udział lokalnej społeczności.
6. Na etapie realizacji strategii społeczność lokalna będzie animowana do wdrażania LSR, chociażby pod kątem zgłaszania fiszek projektowych zawierających nowatorskie podejście w ramach wszystkich przedsięwzięć LSR. Każdorazowo lokalna społeczność będzie mogła uczestniczyć w konsultacjach mogących przyczynić się do zastosowania nowych działań w zakresie czterech przedsięwzięć przewidzianych w LSR.

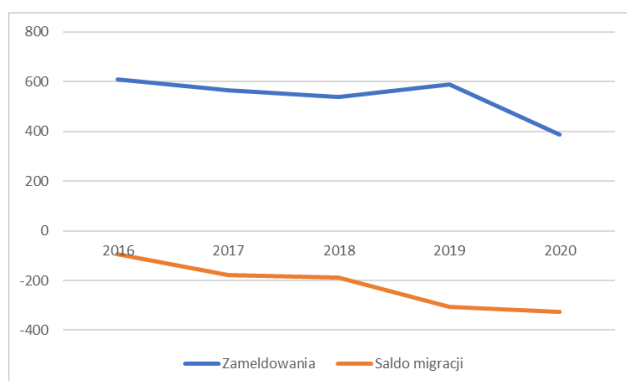
Rozdział IV

Analiza potrzeb i potencjału LSR

1. Analiza potrzeb i potencjału LSR

a) Stan i struktura ludności

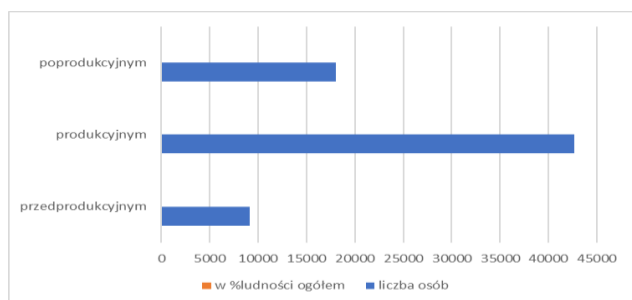
Liczba ludności w Inowrocławiu wynosiła 69 868 osób wg stanu na dzień 31.12.2020r. (GUS: Baza Danych lokalnych). Od roku 1997 liczba mieszkańców miasta Inowrocławia systematycznie spada, od kiedy ubyło 12,2 % mieszkańców. <https://www.polskawliczbach.pl/inowroclaw>. Wynika to z ujemnego salda migracji i ujemnego przyrostu naturalnego. Od wielu lat miasto Inowrocław odnotowuje regres demograficzny, w postaci ujemnego przyrostu naturalnego (-522 w 2020r.), któremu towarzyszy ujemne saldo migracji (-327 w 2020r.).

Wykres 1. Migracje ludności na pobyt stały. (Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych). Liczba zameldowań ogółem wynosi: 386, natomiast wymeldowań 713. Oficjalne dane mówią o osobach, które faktycznie zamieszkują teren miasta (tj. zostały zameldowane).

Miasto Inowrocław charakteryzuje się niekorzystną strukturą płci. Kobiety stanowią 52,9 % mieszkańców miasta, a współczynnik feminizacji wynosi 112 (liczba kobiet na 100 mężczyzn). Podobnie niekorzystna jest również struktura

wieku. W wieku przedprodukcyjnym według danych GUS (Bank Danych Lokalnych, stan na dzień 31.12.2020r.) było 10 885 osób w wieku przedprodukcyjnym, w wieku produkcyjnym 40 945 osób i 18 038 osób w wieku poprodukcyjnym. W szczególności udział osób w wieku poprodukcyjnym (25,8 %) znacznie przekraczał w/w poziom dla powiatu inowrocławskiego 23,1 % i dla woj. kujawsko – pomorskiego 22,5 %.

Wykres 2. Struktura ludności wg wieku (stan na koniec 2020 r. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych). Proces starzenia się ludności będzie narastał. Do roku 2030 liczba ludności Inowrocławia spadnie o 3,3 %, ale w wieku poprodukcyjnym wzrośnie o 13,3 %. GUS „**Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030**”.

b) Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru)

Inowrocław posiada sprzyjające rozwojowi działalności gospodarczej **dogodne położenie** w centralnej Polsce, na skrzyżowaniu głównych tras komunikacyjnych i handlowych, mających istotne znaczenie dla gospodarki i turystyki, w sąsiedztwie dużych ośrodków kulturalnych i gospodarczych – Torunia, Bydgoszczy i Włocławka, z którymi wykazuje wiele różnorodnych powiązań zarówno społecznych, gospodarczych, jak i administracyjnych. Na terenie Inowrocławia działalność prowadziło 6 779 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, to jest 981 na 10 tys. ludności (stan na dzień 31 grudnia 2020 r.). Wśród w/w podmiotów dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 726 na 10 tys. mieszkańców. Powyższy wskaźnik przedsiębiorczości wskazuje, że w mieście Inowrocławiu jest wyższy niż w powiecie inowrocławskim 904 i nieco niższy na tle woj. kuj-pom. 1032. Podmioty zatrudniające od 0 do 9 pracowników stanowią 95,8 %, a od 10 do 49 pracowników to 3,2 % firm zarejestrowanych w systemie REGON. W strukturze podmiotów gospodarczych na koniec roku 2020 najliczniejszą grupę stanowiły branże z zakresu handlu hurtowego i detalicznego, w tym naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle (22,68%). Ze względu na charakter uzdrowiskowy miasta istotny jest 12,70 % udział przedsiębiorstw z branży Opieka zdrowotna i pomoc społeczna. Trzecią grupę stanowiły współmiernie budownictwo oraz transport i gospodarka magazynowa (po 11,56%). Dane GUS, Baza Danych Lokalnych).

Miasto Inowrocław posiada status **miasta uzdrowiskowego** z docenianymi przez respondentów ankiet tętniami (26% obszar Solanek, a 8% tętnie solankowe uważa za silne strony Inowrocławia) i licznymi sanatoriami, co łącznie z obszarem gospodarczym tworzy obszar atrakcyjny w ramach wykorzystywania złóż soli kamiennej, chociażby w lecznictwie.

O znaczeniu gospodarczym Inowrocławia w regionie decyduje koncentracja **potencjału przemysłu** chemicznego, elektromaszynowego, szklarskiego, poligraficznego, spożywczego oraz rozwijający się handel i usługi. Miasto Inowrocław prowadzi aktywną politykę promocyjną i informacyjną m.in. w Internecie (<http://inwestuj.inowroclaw.pl>). Inwestorzy mogą uzyskać wsparcie w przejściu przez procedurę administracyjną w Urzędzie Miasta Inowrocławia oferowane przez stanowisko ds. Obsługi Inwestorów w Wydziale Inwestycji, Rozwoju Gospodarczego i Funduszy Europejskich Urzędu Miasta Inowrocławia. Miasto Inowrocław oferuje potencjalnym inwestorom - przedsiębiorcom zwolnienia z tytułu podatku od nieruchomości w postaci pomocy de minimis. Ponadto inwestorowi przysługują zwolnienia na szczeblu regionalnym i krajowym. W ramach Inowrocławskiego Obszaru Gospodarczego wytyczonych zostało 35 ha gruntów, które są przygotowane pod inwestycje z drogami dojazdowymi, chodnikami, zatokami parkingowymi oraz infrastrukturą niezbędną do rozpoczęcia inicjatyw. Tereny inwestycyjne znajdują się w różnych częściach miasta. Dodatkowo ofertę dla przyszłych inwestorów stanowią lokalizacje w Solankowym Obszarze Inwestycyjnym (ok 5 ha), które zgodnie z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego muszą być przeznaczone na działalność uzdrowiskową, kulturalną, rozrywkową, handlową, gastronomiczną, pensjonatową, sanatoryjną i administracyjną. Ponadto Miasto posiada tereny inwestycyjne przy ul. Unii Europejskiej we wschodniej części miasta. Inwestorzy i

przedsiębiorcy mogą uzyskać wsparcie od instytucji otoczenia biznesu działających w Inowrocławiu takich jak np.: Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej Fundacji Ekspert-Kujawy czy też Cech Rzemiosł Różnych.

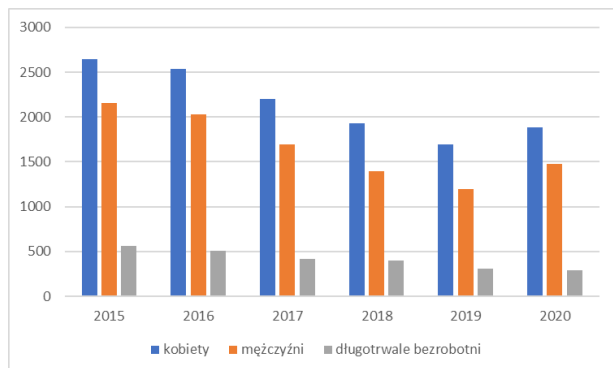
Na tle powyższych, dosyć pozytywnych wskaźników poziomu przedsiębiorczości, w mieście Inowrocławiu występują pewne problemy rozwoju gospodarczego, wpływające na dalszy rozwój miasta.

W odniesieniu do innowacyjności przedsiębiorstw w działaniach o charakterze naukowym, technicznym, organizacyjnym, finansowym i komercyjnym, które prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji, Inowrocław nie posiada zbyt dużego potencjału. Województwo kujawsko – pomorskie w latach 2019-2020 zajmowało trzecie miejsce od końca, biorąc pod uwagę wskaźnik innowacyjności, który wynosił 23,2%. W zakresie przedsiębiorstw usługowych aktywnie innowacyjnych wskaźnik wynosi 14,8%. Niska skala na terenie województwa ukazuje, iż w Inowrocławiu również są bardzo małe nakłady na prowadzenie prac badawczo-rozwojowych, skutkujące niską innowacyjnością przedsiębiorstw. Szansy na budowę pozycji rynkowej regionalnych firm na bazie innowacyjnych metod badawczych można upatrywać w inteligentnych specjalizacjach określonych w „Regionalnej Strategii Inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+ Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Perspektywa 2021-2027” pod kątem idei inteligentnych specjalizacji, w tym rozwój poprzez inteligentne specjalizacje oraz wyznaczonych celów takich jak: cel operacyjny I.1. Wzrost innowacyjności regionalnych firm oraz rozwój ich powiązań sieciowych, cel operacyjny III.1. Rozwój potencjału naukowo-badawczego na rzecz innowacyjnej gospodarki.

Kolejnym ograniczeniem rozwoju gospodarczego miasta Inowrocławia są, niedostosowane do potrzeb, zasoby rynku pracy (w tym struktura osób bezrobotnych). W ramach pracy nad Lokalną Strategią Rozwoju w badaniach ankietowych pośród dzieci i młodzieży oraz mieszkańców dotyczących wykształcenia, tylko 12% badanych Inowrocławian wskazało, iż posiada wykształcenie zawodowe. Dzieci i młodzież wskazały, że 29% pytanym uczęszcza do szkół o kierunkowym kształceniu ściśle kierunkowym. Ankiety przeprowadzone wśród dzieci wykazały także, że 59% z nich uważa, iż posiadają plany na przyszłość. Wynik ten wskazuje, że młodzież świadomie podejmuje decyzje, co do swojej dalszej kariery zawodowej. Jednakże odnosząc się do głosów mieszkańców dorosłych oraz wynikających z ankiet faktów: aż 14% ankietowanych (najwięcej wskazań) dotyczy małej ilości miejsc pracy i problemów związanych z rynkiem pracy. Głównym powodem wskazania tego obszaru są problemy dotyczące niedostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy, niskie lub zbyt ogólne kwalifikacje mieszkańców, czy też zbyt wysokie wymagania pracodawców. Istotne są tu również rosnące koszty życia oraz inflacja. Przyczyną problemów w zakresie przedsiębiorczości są także wskazywane migracje ludności i coraz mniejsza liczba osób w wieku produkcyjnym.

c) Opis rynku pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby ludności czynnej zawodowo, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy)

Liczba osób bezrobotnych pozostających w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy wskazuje na utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia na terenie Inowrocławia. Według danych PUP w Inowrocławiu od 2015 roku, w którym zarejestrowanych było 4 798 bezrobotnych, liczba ich spadła na koniec 2020 roku do poziomu 3 362 osób i do 2 527 osób w grudniu 2022 r. (spadek od 2015 r o 43,4 %). Podobny trend potwierdza wskaźnik stopy bezrobocia. W grudniu 2015 r. dla powiatu inowrocławskiego było to 18,1 %, w grudniu 2020 r. 12,5 % i na koniec 2022 r. 10,5 %. Są to wielkości znacząco przewyższające stopę bezrobocia w grudniu 2022 r. dla całego woj. kuj-pom. 7,4 %, jak i kraju 5,2 %. Ale dla oceny jakości rynku pracy istotny jest nie tylko poziom, ale i struktura bezrobocia. Większość zarejestrowanych bezrobotnych została zakwalifikowana jako bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (są to głównie osoby do 30 roku życia, długotrwale bezrobotni, powyżej 50 roku życia).

Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych zamieszkałych w Inowrocławiu zarejestrowanych w PUP. (Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS baza danych lokalnych oraz PUP Inowrocław).

Analiza powyższego wykresu, wskazuje że istotną cechą różnicującą szanse na rynku pracy jest płeć. Kobiety od lat stanowią około 56% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Stałym problemem jest utrzymywani się długotrwałego bezrobocia dla 59 % zarejestrowanych w PUP osób. Kolejną

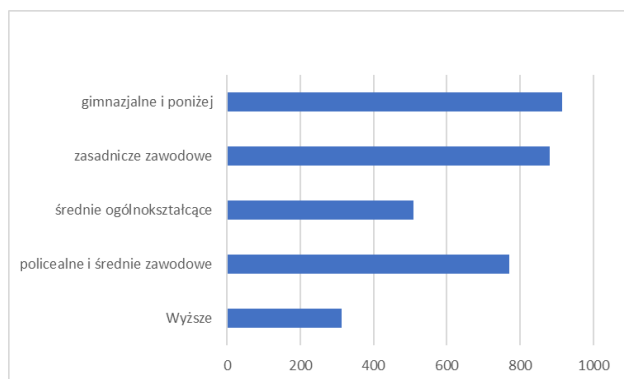
cechą charakterystyczną dla inowrocławskiego rynku pracy jest wzrastający udział osób od 25 do 44 roku życia, wśród ogółu osób bezrobotnych. W roku 2015 stanowili oni 49,6 %, a w roku 2020 52,6 % ogółu bezrobotnych. Jest to grupa, która ma już pewne doświadczenie zawodowe, ale która może mieć problemy z dezaktualizacją swoich umiejętności lub kwalifikacji zawodowych.

Tab.4. Bezrobotni według wieku w Inowrocławiu

Grupa wiekowa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
18-24	626	593	414	407	294	351
25-34	1273	1289	1009	930	745	825
35-44	1 111	1142	1046	921	749	946
45-54	1 000	954	798	710	609	986
55-59	566	542	461	407	342	378
powyżej 60	222	239	169	170	144	176

Źródło: Informacja o Bezrobociu w Miastach i Gminach województwa kujawsko-pomorskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Wydział Badań i Analiz, Toruń

W znacznym stopniu, bo w 39,5 % są to osoby bezrobotne bez kwalifikacji zawodowych. Dominujący poziom wykształcenia osób bezrobotnych to: 28 % wykształcenie gimnazjalne i poniżej, 25,7 % wykształcenie zawodowe, czy 14,1 % średnie ogólnokształcące.

Wykres 4. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia (stan w dniu 30.06.2020r.) Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Informacji o bezrobociu w miastach i gminach województwa kujawsko-pomorskiego w I połowie 2020 r., Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Wydział Badań i Analiz, Toruń

Powyższe dane wskazują na potrzebę zdobycia nowego zawodu lub podniesienia lub zaktualizowania posiadanych kwalifikacji, szczególnie w zakresie nowych technologii informatyczno-komunikacyjnych. Zmieniający się rynek pracy i tworzące się nowe zawody wymuszają na osobach bezrobotnych konieczność zdobywania nowych lub aktualizacji posiadanych kwalifikacji zawodowych i

umiejętności. Przykładem może być praca zdalna, która jest innowacyjną formą i została rozpowszechniona w wyniku wystąpienia pandemii COVID-19.

Na poziom bezrobocia wpływa brak równowagi pomiędzy popytem na kwalifikacje i zawody. Wskazywane jest to wielokrotnie przez mieszkańców. Na podstawie „Barometru zawodów 2020: Raportu podsumowującego badanie w Województwie Kujawsko-Pomorskim” można zauważyć, iż potwierdzają się wskazane przez społeczność lokalną informacje o niedostosowaniu do rynku pracy ofert kształcenia, w tym niskich lub zbyt ogólnych kwalifikacji osób dorosłych, powodujących niską motywację do pracy. Wynikać może to z kilku czynników, chociażby długiej przerwy w wykonywaniu zawodu, braku odpowiednich kwalifikacji, doświadczenia zawodowego, a także czynników zdrowotnych. Konieczność podnoszenia kwalifikacji wynika też z wykluczenia cyfrowego oraz braku znajomości języków obcych, a także nieadekwatne narzędzia komunikacyjne dla zainteresowanych z promocją kursów. Dodatkowo widnieje problem środków finansowych dostępnych samorządach na aktywizację zawodową mieszkańców. W roku 2020 największe zapotrzebowanie w Inowrocławiu zgłaszano w zawodach takich jak: zawody medyczne (lekarze, pielęgniarki i położne, dentyści) oraz nauczyciele: przedmiotów zawodowych, praktycznej nauki zawodu a także przedszkoli. Podstawową barierą są tu wysokie wymagania lub kwalifikacje. Z drugiej strony zawodami deficytowymi w 2020 roku są zawody branż: przemysłowej, budowlanej, transportowej, gastronomiczno-spożywczej oraz medycznej. Te zawody cieszyły się najmniejszą popularnością, m.in. z uwagi na uciążliwość związaną z wykonywaniem danej pracy, niedostosowaną płacą (rzadko przekraczającą poziom płacy minimalnej), czy też kłopotliwą komunikacją, powiązaną z systemem zmianowym.

W 2020 roku, zawodami nadwyżkowymi, głównie z powodu braku miejsc pracy w zawodzie byli: historycy, politolodzy, kulturoznawcy oraz specjaliści technologii żywności i żywienia lub ekonomiści bez wyższego wykształcenia.

Istniejący potencjał kształcenia ogólnego i zawodowego na terenie miasta Inowrocławia to: 23 szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży (w tym 1 szkoła specjalna) obejmujące licea ogólnokształcące (5 szkół), technika (9 szkół) oraz szkoły branżowe I i II stopnia (odpowiednio 8 i 1 szkoła). Większość z nich, 16 szkół, to szkoły publiczne. Łącznie w 23 szkołach ponadpodstawowych dla młodzieży funkcjonujących na terenie LGD uczy się 5 047 uczniów, w tym 44 uczniów w szkołach specjalnych (dane GUS, Baza Danych Lokalnych). Profil kształcenia w Inowrocławiu nie odbiega od profilu szkolnictwa średniego w innych częściach województwa, ale spełnia jedynie podstawowe wymogi przygotowania kadr na lokalnym rynku pracy. Funkcjonowanie w Inowrocławiu Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości im. Księcia Kazimierza Kujawskiego oraz wydziału zamiejscowego Bydgoskiej Wyższej Szkoły Gospodarki – Kolegium Nauk Społecznych, nie zaspokaja potrzeb edukacyjnych na poziomie wyższego wykształcenia, co poprzez wyjazd na studia do innych bardziej atrakcyjnych miast, przyczynia się do rzadkich powrotów do Inowrocławia młodych ludzi kończących studia wyższe.

Na potrzebę zdobywania nowych kwalifikacji wskazują rezultaty projektu „STAWIAM NA WIEDZĘ - szkolenia podnoszące kwalifikacje i kompetencje zawodowe mieszkańców powiatów: inowrocławskiego, mogileńskiego, żnińskiego i nakielskiego”. Nr umowy o dofinansowanie: RPKP.10.04.02-04-0003/17-01. Okres realizacji projektu: 2018-04-01 do 2023-03-31. Nazwa Beneficjenta: CENTRUM DOSKONALENIA ZAWODOWEGO PAWEŁ KILIAŃSKI, w ramach którego 659 mieszkańców Inowrocławia zdobyło nowe kwalifikacje, głównie w zawodach technicznych i usługowych.

Inicjowanie wysokiej jakości kształcenia szkolenia zawodowego to wyzwanie, które rynek edukacyjny musi podjąć w celu dostosowania swojej oferty do potrzeb rynku pracy oraz sprostania oczekiwaniom przyszłych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, a przede wszystkim pracodawców. Od wielu lat w Inowrocławiu odbywają się „Targi

Pracy”, które stanowią jedną z form bezpośredniego kontaktu pracodawców z licznymi kandydatami do pracy, w celu prezentacji ofert pracy lub propozycji miejsc pracy oraz pozyskania do pracy kandydatów odpowiadających wymaganiom poszczególnych pracodawców. Podczas targów omawiane są zakresy obowiązków w różnych zawodach, ale także oferta skierowana jest do osób dorosłych, które chcą zmienić swoje kwalifikacje zawodowe.

Powyższe problemy gospodarcze i rynku pracy zostały uwzględnione w opracowaniu „AKTUALIZACJA DELIMITACJI MIAST ŚREDNICH TRACĄCYCH FUNKCJE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE (POWIĘKSZAJĄCYCH DYSTANS ROZWOJOWY)” opracowanym w ramach Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju i w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 do delimitacji obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Miasto Inowrocław wskazano jako miasto kryzysowe (silnie powiększanie niekorzystanego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza). Powyższa ocena stwarza także szansę pozyskania środków, w tym z Unii Europejskiej, dla wyprowadzenia miasta Inowrocławia z powyższej kryzysowej sytuacji.

d) Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój

Liczba organizacji o charakterze pozarządowym (fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych) w Inowrocławiu wzrasta. W roku 2020 było to 216 organizacji. Działają one w wielu obszarach życia społecznego, rozwiązując często ważne, z punktu widzenia społeczności lokalnej, problemy. Niejednokrotnie realizowane przez nie zadania są jednocześnie zadaniami własnymi gminy.

Wykres 5. Liczba organizacji pozarządowych w Inowrocławiu.
(Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.)

W 2020 r. Miasto Inowrocław zrealizowało **program współpracy z organizacjami pozarządowymi (przyjęty uchwałą nr XVIII/177/2019 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 25 listopada 2019 r.)**. Przede wszystkim przekazywano dofinansowanie w trybie otwartych konkursów ofert na zadania z zakresu pomocy społecznej i ochrony zdrowia, sportu, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży czy też działalności na rzecz osób w wieku

senioralnym. **Ogłoszonych zostało 9 konkursów i przyznano środki w kwocie 1 285 310,00 zł na 114 projektów przez Urząd Miasta Inowrocławia. Najwięcej przyznanych dofinansowań w 2020 przyznano na realizację zadań w zakresie wspierania i upowszechnienia kultury fizycznej, a mianowicie 64.** Duża liczba instytucji sportowych świadczy o bardzo dużym zaangażowaniu Inowrocławia w rozwój sportu wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych, wynikających z miejskich tradycji sportu. Inowrocław charakteryzuje się różnorodnością sportową. Wiodącym podmiotem jest Ośrodek Sportu i Rekreacji, który realizuje zadania własne Miasta z zakresu kultury fizycznej i sportu. Jest to jednostka organizacyjna Inowrocławia prowadzona w formie samorządowego zakładu budżetowego. Ośrodek Sportu i Rekreacji organizuje wiele imprez masowych, np.: Piastowski Festiwal Biegowy, Bieg po pączka, Aktywne Ferie z OSiR, Aktywne Wakacje z OSiR, Dzień Babci i Dziadka z OSiR, Walentynki z OSiR, Dzień Kobiet z OSiR, Biegam Bo Lubię, XXVIII Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, czy też Pomorski 3x3 Basket Cup, Inowrocław Open, XXIII Turniej Koszykówki Mężczyzn o Puchar Prezydenta Miasta Inowrocławia, Mistrzostwa Polski Strongman, Wystawa Gospodarcza, Imieniny Inowrocławia, Dzień Flagi, Festyn Rodzinny „Z gęsiną w tle”. **Ze względu na pandemię oraz problemy ze środkami finansowymi organizacje pozarządowe borykały się w 2020 roku z trudnościami w organizacji inicjatyw i przedsięwzięć.** Dodatkowo z końcem 2020r. po kilkudziesięciu latach zakończyły działalność trzy inowrocławskie kluby osiedlowe Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. W ramach ich działalności prowadzone były zajęcia dla dzieci i młodzieży, osób dorosłych i seniorów. Oferty przewidywały zajęcia taneczne, sportowe, komputerowe oraz inne potrzebne na rzecz lokalnej społeczności. Obecnie coraz więcej osób skarży się na brak miejsc aktywizacji i integracji oraz spędzania czasu

wolnego w Inowrocławiu. **Wśród ankietowanych osób dorosłych wskazywano najczęściej na pożądane inicjatywy dotyczące zagospodarowania czasu wolnego: potrzeba klubów młodzieżowych wskazana zostaje przez 16% ankietowanych, 12% kluby seniora, organizacja imprez i festynów 8%, czy też działalność kulturalna 7%.** Bardzo ważne dla lokalnej społeczności są osoby, które działają społecznie w mieście. Potencjał ludzki jest czynnikiem decydującym o możliwości realizacji postawionych sobie zadań i celów, na rzecz lokalnej społeczności. W mieście co roku przyznawane są również nagrody dla lokalnych Animatorów Kultury, którzy otrzymują nagrody za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury.

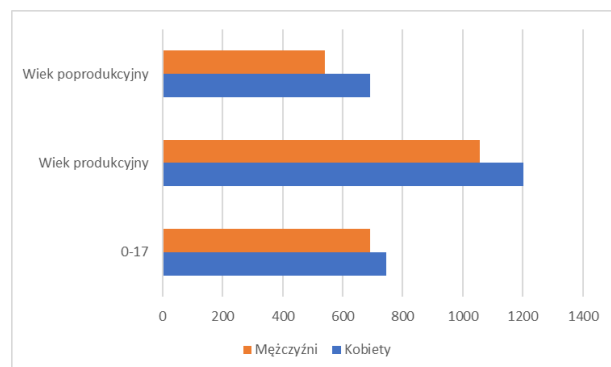
Poziom zainteresowania realizowanymi przez sektor społeczny projektami jest wysoki ze względu na problemy z pozyskiwaniem środków finansowych oraz niewielkiej ilości miejsc wsparcia dla mieszkańców Inowrocławia. Wynika to również z obserwacji własnych w ramach projektów grantowych realizowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. **Dzięki możliwości aktywizacji społecznej w ramach formuły projektów grantowych, wsparciem objęto 797 osób. Z uwagi na duże zainteresowanie udziałem w projektach założony przez LGD Inowrocław wskaźnik: „Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie RLKS zrealizowano na poziomie 157,41%.** Tym samym widać jak bardzo potrzebne są dalsze działania w sferze podnoszenia aktywności społecznej. **Wśród 665 osób wzrósł wskaźnik aktywności społecznej (początkowo zakładano 262 osoby, co oznacza, że wskaźnik został zrealizowany na poziomie 253,82%).** Dodatkowo LGD Inowrocław realizowało projekt w trybie konkursowym, gdzie przyjęto 118 osób (do 4 projektów), z czego 104 osoby podniosły swoją aktywność społeczną, co ponownie jest wyższym wskaźnikiem niż zakładano. Widoczna jest potrzeba pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, co daje możliwość pobudzenia aktywności społecznej wśród lokalnej społeczności. Miarą aktywności społecznej jest także stopień zaangażowania mieszkańców na ukształtowanie więzi społecznych. **Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród 440 dzieci i młodzieży z obszaru miasta Inowrocławia, wynika iż tylko 50% ma potrzebę zacieśnienia kontaktów z rówieśnikami. Natomiast chęć spędzania większej ilości czasu z kolegami oraz innymi mieszkańcami wyraziło tylko 43% ankietowanych.** Wynika z tego, iż oprócz problemu niskiej aktywności społecznej mieszkańców, występuje także brak chęci podjęcia działań. Jest to kolejny z problemów przedstawionych przez sektor społeczny. Podczas realizacji projektów grantowych często zdarzały się problemy z rekrutacją i dotarciem do uczestników. **Z kolei wśród młodszych Inowrocławian zdiagnozowany został problem z izolacji, uzależnień od nowoczesnych technologii, na co odpowiedź stanowił chociażby jeden z projektów pilotażowych „Weź oddech - bądź wolny od technologii” realizowany od 01.12.2022r. do 31.03.2023r.** W ramach projektu prowadzono badania wśród Inowrocławskiej młodzieży, natomiast w ramach rekrutacji przeprowadzano ankietę określającą stopień motywacji do udziału w projekcie.

e) Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk

Część mieszkańców Inowrocławia boryka się z problemem uzależnienia od pomocy społecznej. Pomoc i wsparcie z pomocy społecznej w Inowrocławiu w 2020 roku uzyskało 2 940 osób, co stanowiło 4,07% wszystkich mieszkańców gminy, przy poziomie 6,4 % w powiecie inowrocławski mi 6,2 % w województwie kuj-pom. **Wsparcie to dotyczyło 3 390 rodzin, w których żyło 6 330 osób. W 56,7 % wsparcie otrzymywały kobiety,** co wiąże się

niejednokrotnie z samotnym wychowywaniem dzieci, a także w 54 % osoby w gospodarstwach jednoosobowych.

Wykres 6. Osoby korzystające z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć. (Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr XXXVI/345/2021 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 27 kwietnia 2021 r. w sprawie przyjęcia „Oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2020 dla Miasta Inowrocławia”).

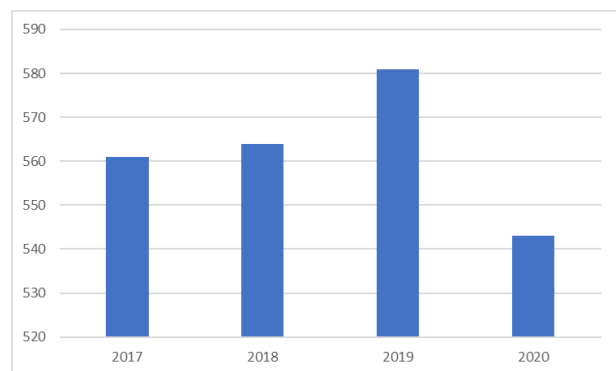
Tab. 5. Powody trudnej sytuacji życiowej według stanu na koniec 2020 r. (Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr XXXVI/345/2021 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 27 kwietnia 2021 r. w sprawie przyjęcia „Oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2020 dla Miasta Inowrocławia”)

Powody przyznania pomocy społecznej	Liczba rodzin
ubóstwo	1531
bezrobocie	1162
niepełnosprawność	1103
długotrwała lub ciężka choroba	1244
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	692
potrzeba ochrony macierzyństwa	227
alkoholizm	121
bezdomność	118

Ubóstwo jest silnie skorelowane z bezrobociem, wynikającym z kolei z braku ofert pracy, niskich kwalifikacji zawodowych, niedostosowaniu do potrzeb rynku pracy czy niskich zarobków. W przypadku niepełnosprawności i długotrwałej bądź ciężkiej choroby problemy tych grup osób dotyczą m.in. braku możliwości podjęcia zatrudnienia, wysokich kosztów leczenia, czy braku wsparcia ze strony rodziny. Przyczyn problemów osób bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych można upatrywać w kompetencjach wychowawczych, niskich dochodach i nieracjonalnym gospodarowaniu środkami finansowymi. Potrzeba ochrony macierzyństwa wynika głównie z braku możliwości podjęcia zatrudnienia z uwagi na konieczność zapewnienia opieki dzieciom. Natomiast osoby uzależnione od alkoholu często mają trudności w podjęciu i

utrzymaniu zatrudnienia, co może powodować w konsekwencji ubóstwo.

Główną formą wsparcia niepieniężnego były usługi opiekuńcze.

Wykres 7. Osoby korzystające z usług opiekuńczych.

(Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr XXXVI/345/2021 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 27 kwietnia 2021 r. w sprawie przyjęcia „Oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2020 dla Miasta Inowrocławia”.) Usługami opiekuńczymi w roku 2020 objęto w Inowrocławiu 543 osoby. Jest to dosyć wysoki poziom wsparcia osób potrzebujących wsparcia, jakkolwiek nie zaspokajający w pełni potrzeb w tym zakresie. W 2020 roku oprócz powyższych korzystano także ze specjalistycznych usług

opiekuńczych i objęto wsparciem 86 osób. Także bardzo istotną rolę odgrywają usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2020 roku 57 osób zgłosiło się po pomoc w tymże zakresie. Poziom tego wsparcia w mieście Inowrocławiu należy uznać za znaczny, jakkolwiek nie zaspokajający w pełni potrzeb opiekuńczych nad osobami starszymi i niesamodzielnymi oraz niepełnosprawnymi. Wykazywana jest potrzeba świadczenia jeszcze większej liczby usług opiekuńczych w mieście – co wskazało 8% ankietowanych.

Istotną formą wspierania pieniężnego dla mieszkańców, którzy nie posiadają dochodów lub kryteria dochodowe są zbyt niskie do prawidłowego funkcjonowania, wypłacane są zasiłki okresowe. W 2020 roku przyznano zasiłki okresowe dla 1059 osób na kwotę 2 170 301,31 zł.

Potencjał placówek z zakresu pomocy społecznej dla osób potrzebujących oraz seniorów w Inowrocławiu jest niewystarczający. Brak możliwości skutecznego zapewnienia opieki całodobowej dla osób wymagających ciągłego

wsparcia ze względu na pogarszający się stan zdrowia powoduje konieczność umieszczenia takiej osoby w domu pomocy społecznej. W 2020 r. funkcjonowały następujące placówki stacjonarnej pomocy społecznej: 2 schroniska dla osób bezdomnych (dla kobiet oraz dla mężczyzn), środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, Dom Dziennego Pobytu „Życzliwa Przystań”. W 2020r. rejestr bezdomności wskazywał 174 osoby na terenie miasta Inowrocławia. Do schronisk uczęszczało 97 osób - w tym w inowrocławskich schroniskach 46 osób (8 kobiet). Na terenie miasta znajdują się także Dom Pomocy Społecznej, który znajduje się w obrębie Solanek przy ulicy Wierzbńskiego 49. Liczba jego mieszkańców na dzień 31.12.2020r. wynosiła 87 osób. Miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w 2020r. w wynosi 4.495,81 zł na podstawie Sprawozdania Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu z Działalności Centrum w 2020 Roku. Kolejną z istotnych organizacji pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Na dzień 31.12.2020r. (Sprawozdanie MOPS za rok 2021) zatrudnionych w nim było 208 osób. Praca z człowiekiem oraz rodziną obciążoną problemami jest zadaniem bardzo odpowiedzialnym, wymagającym dłuższej, rozległej wiedzy predyspozycji osobowych osób ją podejmujących aby mogła przynosić rezultaty, a niskie zarobki nie stanowią motywacji finansowej dla osób wybierających zawód. Współpracującymi z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej od wielu lat partnerami w wykonywaniu zadań wspierających są organizacje pozarządowe działające na terenie miasta.

f) Inne obszary mające znaczenie dla aktywności społecznej mieszkańców

Duże znaczenie dla walorów przyrodniczych miasta ma roślinność. Zieleń urządzone na terenie Inowrocławia ma układ pierścieniowy. Niepełne pierścienie terenów zieleni zlokalizowane są koncentrycznie wokół zabudowy staromiejskiej. Na szczególną uwagę zasługuje roślinność nieleśna urządzone, zieleń parkowa, a także zieleń cmentarna. Skwery, aleje oraz starodrzewia przykościelne i cmentarne stanowią wartościowy element krajobrazu, zarówno jako składnik szaty roślinnej i ostoja fauny, jak i część zasobów kulturowych. Istotnym elementem struktury zieleni są aleje drzew, łączące strefę ścisłej zabudowy staromiejskiej z Uzdrowskiem. Tereny zieleni miejskiej stanowią bardzo ważny element zagospodarowania miasta, przede wszystkim ze względu na brak w okolicy Inowrocławia dużych terenów zalesionych, jak również funkcję uzdrowską miasta. **Miasto Inowrocław ze względu na uzdrowski charakter miasta jest miastem zielonym profilem.** Proekologiczne zachowania i świadomość mieszkańców mogą powodować dbałość o środowisko naturalne oraz dbać o Inowrocław pod kątem przyszłych pokoleń.

g) Grupy w niekorzystnej sytuacji LSR Inowrocław

Na podstawie diagnozy ustalono, iż z punktu widzenia realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, zgodnie z przeprowadzonymi diagnozami problemów i potrzeb przy udziale mieszkańców **szczególnie istotnymi grupami są: dzieci i młodzież, rodzice samotnie wychowujący dzieci, rodzice z dziećmi z niepełnosprawnością, osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, osoby niepełnosprawne, seniorzy, osoby z niskimi kwalifikacjami oraz osoby niepełnosprawne.** Badanie ankietowe wykazało również **najważniejsze obszary działań** wymienione w kolejności od najbardziej istotnego: wsparcie osób starszych - włączenie i aktywizacja społeczna, wsparcie dzieci i młodzieży z obszaru LSR w ramach rozwijania ich kompetencji, umiejętności, uzdolnień oraz zainteresowań, aktywność społeczna mieszkańców, wsparcie w zakresie pozaformalnych inicjatyw edukacyjnych dla dorosłych mieszkańców obszaru LSR oraz przełamanie stereotypów związanych z picią na obszarze LSR.

Tab.6. Grupy istotne w ramach LSR (grupy w niekorzystnej sytuacji LSR Inowrocław)

Grupy w niekorzystnej sytuacji	Liczebność	Preferowane działania na rzecz zdefiniowanych grup osób w niekorzystnej sytuacji
Dzieci i młodzież	11 820 osób w wieku 0 - 18 na obszarze LSR w dniu 31.12.2021 r.	Zajęcia niekolidujące z obowiązkiem szkolnym. Działania będą dostosowane do potrzeb grupy

		w niekorzystnej sytuacji w zakresie działania integracji oraz animacji na rzecz lokalnego środowiska młodzieżowego, integrując ludzi młodych - spełniając kryterium 1.7. Zaplanowano nowatorskie działania w zakresie warsztatów ginących zawodów w przedsięwzięciu P.1.2 Działania dla dzieci i młodzieży poza edukacją formalną (Działanie FEKP.07.02 WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ).
Seniorzy	20 419 osób w wieku 60+ na obszarze LSR w dniu 31.12.2021 r.	Zajęcia prowadzone będą dostosowane do możliwości poznawczych osób starszych. Dedykowane inicjatywy będą odpowiadać seniorom, chociażby w obszarze z zakresu włączenia społecznego i cyfryzacji. Zaplanowano komplementarne kluby seniora osiedlowe, które nie występują na obszarze LSR – spełniając kryterium 1.8. Zajęcia zaplanowano w Przedsięwzięciu P.1.4 Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych 60+ (Działanie FEKP.07.04 WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ).
Osoby niepełnosprawne oraz dzieci z niepełnosprawnościami	Wg wstępnych danych NSP 2021 r. w Inowrocławiu orzeczenie o niepełnosprawności prawnej posiadały 7 359 osoby, w tym 53,1 % kobiet. W Inowrocławiu było to 10,6 % mieszkańców, w powiecie inowrocławskim 9,1 %, a w woj. kuj-pom. 9,9 %. Wg danych dla powiatu inowrocławskiego 31,7 % posiadało orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu znacznym i w 42,5 % w stopniu umiarkowanym. https://bydgoszcz.stat.gov.pl/download/gfx/bydgoszcz/pl/defaultaktualnosci/2289/1/1/1/informacja_sygnalna_nsp2021_stan_i_struktura_demograficzno_spoeczna_ludnosci_dane_do_tablic_wykresow_i_map.xlsx Na podstawie danych Wojew. Zespołu Do Spraw Orzekania o Niepełnospr. w Bydgoszczy na rok 2020 wskazano, iż w woj.	Zaplanowano wdrożenie projektów zmierzających do likwidacji barier funkcjonalnych, rozumianych jako brak dostępu lub utrudnienie w korzystaniu przez osobę niepełnosprawną w przestrzeni życiowej człowieka, na którą składa się architektura, urbanistyka, transport, komunikowanie się, a także urządzenia techniczne. Założono, że zajęcia dla grupy docelowej odbywać będą się we wszystkich czterech przedsięwzięciach przewidzianych w LSR.

	Kujawsko-Pomorskim było 12 909 dzieci z niepełnosprawnością (powiat inowrocławski 868 osób).	
Kobiety	Miasto Inowrocław zamieszkiwało w 2020 r. 36 960 kobiet, co stanowi 52,90% jego mieszkańców, z tego 5 355 kobiet w wieku przedprodukcyjnym, 19 292 w wieku produkcyjnym oraz 12 313 w wieku poprodukcyjnym.	Zajęcia dedykowane kobietom będą dostosowane do potrzeb grupy, umożliwiając łączenia ról zawodowych i społecznych z udziałem w projekcie. Zaplanowane podejście w zakresie przedsięwzięcia P.1.1: Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy ze względu na płeć (Działanie FEKP.07.01 PRZEŁAMYWANIE STEREOTYPÓW ZWIĄZANYCH Z PŁCIĄ), w tym projekty przewidziane dla kobiet pracujących, takie jak coaching czy kluby rodzica.
Rodzice samotnie wychowujący dzieci	Liczba samotnych rodziców z dziećmi w woj. kuj-pom. wynosiła w 2021 r. 126,5 tys., co stanowi 22,8 % wszystkich rodzin. GUS „Rodziny – wyniki wstępne NSP 2021”	Zajęcia będą dedykowane grupie w niekorzystnej sytuacji, dostosowane do potrzeb, umożliwiając łącznie życia zawodowego i społecznego z udziałem w projektach. Przewidziano zajęcia w przedsięwzięciu P.1.1: Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy ze względu na płeć (Działanie FEKP.07.01 PRZEŁAMYWANIE STEREOTYPÓW ZWIĄZANYCH Z PŁCIĄ), takie jak kręgi wspierania rodzica.
Osoby z niskimi kwalifikacjami lub zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 27,8% mieszkańców Inowrocławia, gimnazjalnym 6,0%, natomiast 21,0% podstawowym ukończonym. 1,1% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. https://www.polskawliczbach.pl/inowroclaw Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu (stan na grudzień 2020r.) 3 114 osób bezrobotnych nie posiada kwalifikacji zawodowych, w tym w mieście Inowrocławiu 1 327 osób. Baza Danych Lokalnych GUS (stan na dzień 31.12.2020r.)	Dostosowanie do potrzeb wynika z diagnozy grupy w niekorzystnej sytuacji. Grupa objęta będzie wsparciem przede wszystkim w Przedsięwzięciu P.1.3 Działania na rzecz aktywizacji osób dorosłych (Działanie FEKP.07.03 AKTYWIZACJA EDUKACYJNA OSÓB DOROSŁYCH), ale także w pozostałych przedsięwzięciach.

Powyższa diagnoza, szczególnie w zakresie struktury wiekowej, płci, poziomu wykształcenia wskazuje na grupy istotne w ramach LSR (grupy w niekorzystnej sytuacji), ale nie ogranicza ona dostępu do działań określonych w niniejszej strategii tylko do tych grup, bowiem zgodnie ze Szczegółowym Opiskiem Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021- 2027 dla Priorytetu FEKP.07 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ROZWÓJ LOKALNY dla większości Działań realizowanych w ramach w/w priorytetu, grupę docelową stanowić mogą wszyscy mieszkańcy (osoby dorosłe) oraz dzieci i młodzież uczące się w wieku od 6 do 24 lat z obszaru objętego lokalną strategią rozwoju.

Wykazane grupy w niekorzystnej sytuacji na obszarze LGD wynikają z przeprowadzonej analizy podczas procesu przygotowywania Lokalnej Strategii Rozwoju, w tym spotkań konsultacyjno-partycypacyjnych z mieszkańcami, przeprowadzonych ankiet oraz spotkań grupy roboczej. Ponadto uzasadnieniem dla wsparcia wyszczególnionych grup w niekorzystnej sytuacji są dane statystyczne z obszaru miasta Inowrocławia. Jak wynika ze SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W INOWROCŁAWIU za okres od 01.01 – 31.12.2020 roku, barierami skutecznego pomagania osobom będącym w trudnej sytuacji, w 2020 roku były między innymi: wyuczona bezradność połączona z uzależnieniem od systemu wspierania, głęboka degradacja psychospołeczna będąca następstwem uzależnień, słabość systemu wspierającego w odniesieniu do osób starszych i niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży, sytuacja wynikająca z pandemii.

W odniesieniu do **grupy dzieci z niepełnosprawnością**, zgodnie z diagnozą problemów oraz analizą ankiet, problemy dzieci z niepełnosprawnością odnoszą się analogicznie do sytuacji dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych. Ponadto problemem dzieci z niepełnosprawnością oraz ich rodzin jest niewystarczająca ilość miejsc integracji oraz aktywizacji społecznej, szczególnie poza okresem nauki szkolnej. Dodatkowo pojawia się rosnący problem przenoszenia życia społecznego do świata wirtualnego, co stwarza zagrożenie wykluczeniem, izolacji i jest niejednokrotnie przyczyną pogłębiania się zaburzeń psychicznych wśród dzieci. Okres pandemii nasilił zamknięcie dzieci i młodzieży w domach, przy komputerach, w wirtualnej rzeczywistości, eskalując zachowania depresyjne. Zgodnie z analizą problemów zauważa się także braki dostępu do fachowej, nieodpłatnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W 2020 r. w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Inowrocławiu przyjęto 1782 dzieci i młodzieży. Zespół orzekający działający w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej wydał łącznie 265 orzeczeń o kształceniu specjalnym, w tym dla dzieci w wieku przedszkolnym i uczniów różnych typów szkół: a) niedosłyszających i słabo słyszających – 8, b) niewidomych i słabo widzących – 12, c) niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim – 70, d) niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym lub znacznym – 18, e) z niepełnosprawnościami sprzężonymi – 40, f) zagrożonych niedostosowaniem – 8, g) niedostosowanych społecznie – 33, h) z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją – 18, i) z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – 58. Ponadto zespół wydał 192 orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego i indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do przedszkola lub szkoły, 7 orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu głębokim oraz 139 opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Poradnia objęła uczniów różnymi rodzajami terapii. Dotyczyły one w dużej mierze zaburzeń emocjonalno-społecznych, fobii społecznych, zaburzonych relacji z rówieśnikami, problemów rodzinnych oraz spowodowanych izolacją społeczną w okresie pandemii COVID-19 (dane: *Sprawozdanie za 2020 rok z realizacji „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Inowrocławskiego na lata 2014-2020”*). Podczas diagnozy potrzeb wskazywano, iż dzieciom z niepełnosprawnością należy stwarzać szanse poprzez szeroko rozumianą terapię i rehabilitację na wyrównanie deficytów rozwojowych oraz zaburzeń, szczególnie u dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem.

Grupa rodziców samotnie wychowujących dzieci, objęta jest wsparciem systemu pomocy opartym na literze prawa i na działalności różnych resortów i instytucji. Na poziomie kraju jest to MRPiPS, a na poziomie powiatu to np. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W Inowrocławiu osoby w trudnej sytuacji życiowej wspiera MOPS. Rodzice samotnie wychowujący dzieci mogą korzystać ze wsparcia oferowanego przez różne instytucje. Jednak osoby samotnie wychowujące dziecko/dzieci są obciążone dodatkowymi problemami dnia codziennego.

Zdecydowaną większość tej grupy stanowią kobiety. Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu w 2020 r. odnotowano ogółem 7 540 osób bezrobotnych. Wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych było 6 210 osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Spośród nich 1313 osób bezrobotnych stanowiły osoby samotnie wychowujące przynajmniej jedno dziecko do 6 roku życia, z czego 1 170 osób stanowiły kobiety. Odnotowano także 1349 kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (<https://inowroclaw.praca.gov.pl/documents/1165609/11697292/MRPiPS-01.2020.12.pdf/5bf10ac6-ab17-4a2d-ac69-75dfcbec878f>).

Rodzice samotnie wychowujący dzieci, zgodnie z przeprowadzonymi badaniami ankietowymi mają kłopot z możliwością powrotu na rynek pracy. Często warunki zatrudnienia nie pozwalają na łączenie pracy zawodowej z życiem osobistym i opieką nad dziećmi. Osoby świadomie rezygnujące z pracy, z uwagi na wychowywanie dziecka, tracą w wielu wymiarach. Przede wszystkim tracą niezależność finansową, a także ulegają wykluczeniu z rynku pracy.

Na obszarze LSR **kobiety**, zgodnie z przeprowadzoną analizą borykają się z brakiem równouprawnienia na rynku pracy, nierównym traktowaniem w odniesieniu do wynagrodzenia, rzadszym zajmowaniem wysokich stanowisk kierowniczych, trudnymi warunkami zatrudnienia w odniesieniu do łączenia pracy zawodowej z życiem osobistym i opieką nad dziećmi. Ponadto kobiety nadal obarczone są podejściem stereotypowym w podziale ról przy wypełnianiu obowiązków domowych. Kobiety, które wychowują dzieci mają mniejsze możliwości na rozwój osobisty i zawodowy, a tym samym oddalają się od rynku pracy i trudno im później wrócić i odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Problemem dla kobiet chcących wrócić na rynek pracy są tu także relatywnie niskie wynagrodzenia w odniesieniu do wysokich kosztów opłacania żłobka, przedszkola, czy zapewnienia prywatnej opieki. Potwierdzają to przeprowadzone badania ankietowe oraz informacje zebrane podczas spotkań konsultacyjno-partycypacyjnych z mieszkańcami. Kobiety są także częściej narażone na objawy przemocy w rodzinie. W 2020 r., jak wynika ze SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W INOWROCŁAWIU za okres od 01.01 – 31.12.2020 roku, do Przewodniczącej Zespołu zostało przekazanych 244 formularzy „Niebieskie Karty-A”. Najwięcej procedur „Niebieskie Karty” wszczynają funkcjonariusze Policji, ponieważ najczęściej podejmują interwencje w przypadku ostrej sytuacji kryzysowej w rodzinie. Celem ich działań jest zatrzymanie przemocy, zapewnienie bezpieczeństwa osobom oraz w szczególnych przypadkach odizolowanie sprawców przemocy w rodzinie. Z analizy procedur „Niebieskie Karty” prowadzonych w 2020 roku wynika, co następuje: - ogólna liczba osób, wobec których zachodziło podejrzenie, że doświadczają przemocy w rodzinie wyniosła: 261, w tym: - osoby dorosłe: 225, w tym kobiety: 191, mężczyźni: 34, dzieci: 36. Z treści „Niebieskich Kart” z roku 2020 wynika to, że sprawcy stosowali łączone formy przemocy, najczęściej jednak zgłaszana była: - przemoc fizyczna w 193 przypadkach, - przemoc psychiczna w 266 przypadkach, - seksualna w 1 przypadku, - zaniedbanie w 1 sprawie.

Identyfikacja grup w niekorzystnej sytuacji na obszarze LSR Inowrocław rodzi potrzebę zastosowania racjonalnego i adekwatnego do ich potrzeb sposobu animacji, komunikacji i informacji o możliwości udziału w dostępnych dedykowanych im działaniach. Ostatecznie wszystkie metody komunikacyjne będą dostosowane do potrzeb i specyfiki poszczególnych grup istotnych z punktu widzenia LSR, mając jednocześnie na uwadze skuteczność przekazu informacji. W planie komunikacji zawarto szerokie spektrum działań i środków przekazu uwzględniając wszystkie z grup.

h) Aspekty dostępności, mające kluczowe znaczenie dla jakości życia na terenie LGD

Podczas realizacji LSR zapewniona zostanie kompleksowa dostępność architektoniczna dla osób z niepełnosprawnościami. Lokal Stowarzyszenia LGD Inowrocław jest pozbawiony barier architektonicznych i usytuowany jest na parterze budynku.

LGD dołoży wszelkich starań aby, działania realizowane w ramach LSR przebiegały w pomieszczeniach bez barier architektonicznych i dostosowane były do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Wyposażenie i sprzęt będzie dobrany tak, by mogły z niego korzystać osoby niepełnosprawne. Działania prowadzone będą w sposób niedyskryminujący. Wszelkie informacje o realizacji LSR zamieszczana będzie na

stronie internetowej w wersjach edytowalnych. Materiały cyfrowe (w tym m.in. dokumenty, materiały promocyjno-informacyjne) będą spełniały kryteria dostępności wg standardów WCAG 2.1. Spotkania, szkolenia, konsultacje oraz wszystkie działania świadczone w ramach realizacji LSR, w których zidentyfikuje się możliwość udziału osób z niepełnosprawnościami będą realizowane w budynkach dostępnych architektonicznie dla osób z niepełnosprawnościami zgodnie z Ustawą z dn.7.07.1994r Prawo budowlane (w szczególności art.5 ust.1) i z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12.04.2002 r. dot. warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

LSR będzie realizowana zgodnie ze Standardami dostępności dla polityki spójności 2014-2020, w każdym przypadku, w którym dany standard będzie dotyczył realizowanych działań. Środki przekazu oraz wszelkie działania animacyjne będą dostosowane do potrzeb określonej grupy docelowej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Podczas realizacji LSR zachowana zostanie dbałość o wzajemny szacunek, otwartość i wrażliwość na innych, w tym na osoby niepełnosprawne. LGD dołoży także wszelkich starań, aby podmioty współpracujące z LGD przy realizacji LSR oraz grantobiorcy byli zobligowani do stosowania zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Wszystkie produkty będą zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania. Materiały oraz sprzęt zakupione ze środków EFS+ będą dostępne dla wszystkich osób i będą mogły być wykorzystywane przez wszystkich użytkowników w możliwie jak największym stopniu, bez potrzeb adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Podczas planowania pozyskania materiałów i sprzętu, założono, że mają one służyć wszystkim osobom, o różnych potrzebach funkcjonalnych, w tym dla osób z niepełnosprawnościami.

Produkty będą dostępne dla wszystkich osób, w tym również dostosowane do identyfikowanych potrzeb osób niepełnosprawnych. Są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania opartego na 8 regułach: 1. Użyteczność dla osób o różnej sprawności, 2. Elastyczność w użytkowaniu, 3. Proste i intuicyjne użytkowanie, 4. Czytelna informacja, 5. Tolerancja na błędy, 6. Wygodne użytkowanie bez wysiłku, 7. Wielkość i przestrzeń odpowiednie dla dostępu i użytkowania, 8. Percepcja równości.

W ramach realizacji LSR, w przypadku wystąpienia takiej potrzeby, będą mogły zostać stosowane alternatywne formy przygotowania materiałów projektowych (szkoleniowych, informacyjnych np. wersje elektroniczne dokumentów, wersje w druku powiększonym, wersje w języku łatwym), dostosowanie posiłków, uwzględnienie specyficznych potrzeb żywieniowych wynikających z niepełnosprawności, asystent osoby z niepełnosprawnością.

i) Innowacyjne aspekty w kontekście lokalnym

LGD planuje uwzględnić działania innowacyjne w sposobie animowania lokalnej społeczności w ramach planu komunikacji. Poza zaplanowanymi środkami przekazu stosowane będą także środki komunikacyjne, które będą w swojej formie innowacyjne, ale dostosowane do potrzeb i specyfiki każdej z grup docelowych. Innowacyjność przy realizacji grantów będzie dostosowana do zakresu niezakłócającego demarkacji pomiędzy programem krajowym i regionalnym. Innowacyjne podejście opisano w rozdziale VII LSR.

j) Aspekt współpracy z innymi podmiotami terytorialnymi

LGD od 2015 roku prowadzi współpracę z podmiotami terytorialnymi, w tym z Miastem Inowrocław, Kujawskim Centrum Kultury, Biblioteką Miejską im. Jana Kasprzowicza, Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Inowrocławiu, Miejskim Przedsiębiorstwem Komunikacyjnym Sp z o.o. w Inowrocławiu, Zakładem Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Inowrocławiu, Powiatowym Urzędem Pracy, a także Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Inowrocławiu. Zakres współpracy obejmował m.in. wsparcie finansowe na realizację projektów grantowych, bieżące analizowanie potrzeb lokalnej społeczności, wymianę informacji o kierunkach działania, prowadzenie wspólnych inicjatyw na rzecz mieszkańców Inowrocławia, a także wspieranie działań LGD przy realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 oraz celów statutowych. Podczas realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2021-2027 planowana jest dalsza współpraca z podmiotami terytorialnymi w podobnym, jak dotychczas zakresie.

Ponadto przewiduje się prowadzenie współpracy przy realizacji działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszaru miasta Inowrocławia z uwzględnieniem należytej ochrony oraz promocji środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych oraz równości szans, aktywizowania ludności miejskiej, upowszechniania i wymiany informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności, podejmowania inicjatyw i działań mających na celu pobudzenie aktywności społeczności lokalnych oraz ich czynny udział w opracowaniu i realizacji LSR oraz innych programów pomocowych i w ramach tego wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej, propagowanie działań na rzecz realizacji LSR w obszarze działania LGD.

Ponadto LGD podejmowano współpracę z mieszkańcami miasta, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami. Współpraca w tym okresie obejmowała m.in. działania promocyjne Stowarzyszenia, obopólne doradztwo i informacje, czy pozyskiwanie przez Stowarzyszenie nowych członków. Wśród podmiotów, z którymi współpracowało Stowarzyszenie były m.in.: Fundacja Ekspert-Kujawy, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka, Fundacja „SENSUO”, Fundacja Rehabilitacja Bez Barrier, Fundacja Bądźmy Razem – łączmy Pokolenia, Inowrocławskie Koło Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta, Spółdzielnia Socjalna „Twoje Smaki”, Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Okręg Kujawsko-Pomorski, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Bydgoszczy, Polski Związek Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Oddział w Bydgoszczy, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Fundacja Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Inowrocławiu, Towarzystwo Miast Partnerskich Inowrocław, Mobilne Centrum Sukcesu „Twoja Przyszłość” Kamilla Brzóskowska, Bank Spółdzielczy w Inowrocławiu, Szkoła Języków Obcych i Biuro Tłumaczeń „ORBIS LINGUIS” Rafał Wiankowski, Eurotherm Technika Grzewcza Janusz Niewiadomski, firma „FOLID” Lidia Stolarska, Centrum Medyczne Sir-Med Sp.z.o.o., Przedsiębiorstwo Wielobranżowe GESAL Eugeniusz Skoczyński, EDU-FUN Agnieszka Stępniewska, Fundacja JUVENIA, Stowarzyszenie Przyjaciół Budowlanki, Stowarzyszenie „Małe Rzeczy”.

Przy realizacji LSR, LGD planuje również, zgodnie ze statutem, działania nakierowane na współpracę międzynarodową rozwijającą wymianę doświadczeń, dobrych praktyk, które przyczynią się do innowacyjności działań w mieście Inowrocław, a także współpracę z organizacjami pozarządowymi krajowymi i zagranicznymi oraz ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Rozdział V

Spójność , komplementarność i synergia

Pojęcie **komplementarności** oznacza **wzajemne uzupełnianie się oraz dopełnianie różnych typów projektów oraz celów**. Warunkiem koniecznym do osiągnięcia jest brak sprzeczności pomiędzy założonymi przedsięwzięciami oraz ich niepowielanie się. Spełnienie to wynika z analizy celów, w tym lokalizacji, zakresu rzeczowego oraz procesu ich przygotowania a także realizacji. Komplementarność z dokumentacją strategiczną pozwala uzupełniać się przedmiotowo, przestrzennie oraz osiągać efekty bez powielania się założeń kluczowych. Dodatkowo Lokalna Strategia Rozwoju **wykazuje synergię. Jest to wzmacnianie zamierzonych osiągnięć i dotyczy efektów interwencji publicznej**. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy obszaru, wyznaczonych obszarów interwencji oraz głównych potrzeb lokalnej społeczności, wybrane zostały główne kierunki działania w formie celu ogólnego 1.0.: „Wsparcie do 31.12.2029r. mieszkańców Miasta Inowrocławia objętych Lokalną Strategią Rozwoju w zakresie włączenia społecznego” oraz celu szczegółowego 1.1: „Podniesienie do 31.12.2029r. potencjału społecznego i aktywności mieszkańców Miasta Inowrocławia objętych Lokalną Strategią Rozwoju (EFS+)”. **Cele LSR są wobec siebie komplementarne i obejmują główne sfery życia lokalnej społeczności: społeczną, gospodarczą oraz zawodową**. W ramach celu szczegółowego wybrane zostały przedsięwzięcia, adresowane do możliwie

najszerzej grupy mieszkańców obszaru, reprezentujących różne sektory (instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych i mieszkańców). Integrowanie różnych sektorów i wzajemna pomoc, a zarazem wymiana doświadczenia będzie następowała podczas spotkań z mieszkańcami, szkoleń czy też wydarzeń animujących lokalną społeczność, a także w ramach współpracy i partnerstwa z innymi organizacjami. LSR w nowej perspektywie będzie wdrażana bezpośrednio z funduszu EFS+. Dzięki podejściu Leader cele te będą osiągnięte poprzez ścisłą współpracę z mieszkańcami obszaru LGD. Równocześnie jednak dojdzie do współdziałania, a także rozwoju partnerstwa z podmiotami różnych sektorów oraz instytucjami publicznymi, realizującymi cele i założenia w ramach innych strategii i programów. **LSR zwraca szczególną uwagę na realizację projektów integrujących różne sektory.** Powodzenie realizacji projektów realizowanych na rzecz mieszkańców oraz grup zdiagnozowanych w LSR zależy w dużej mierze od wspólnych działań, budowania relacji partnerskich i zaangażowania sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego. W wyniku zaplanowanych przedsięwzięć w ramach LSR i w wyniku synergii z wykazywanymi dokumentami strategicznymi planowane jest osiągnięcie wzmożonej interwencji. Cel wyznaczony w LSR będzie komplementarny z celami wyznaczanymi w wieloletniej strategii gminy, strategii regionalnych i ogólnopolskich, realizowanych w ramach różnych programów. Dla każdego z celów szczegółowych LSR stwierdzono zgodność i komplementarność z następującymi dokumentami strategicznymi:

Tab. 7. Komplementarność i synergia z dokumentacją strategiczną

DOKUMENT STRATEGICZNY, Z KTÓRYM STWIERDZONO ZGODNOŚĆ	CELE POCHODZĄCE Z DOKUMENTU STRATEGICZNEGO
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1.1.2. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją; Cel 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego; Cel 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce, który jest w całości kompatybilny z LSR
Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027	CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych Cel szczegółowy (h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego Do Roku 2030	CEL STRATEGICZNY 2. Większa aktywność zawodowa, społeczna i obywatelska mieszkańców; 2.1. Aktywność Zawodowa 2.2. Aktywność Społeczno-Obywatelska; Cel Strategiczny 3. Zwiększenie Współpracy Instytucji i Podmiotów w Obszarze Włączenia Społecznego
Strategia rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku	Cel główny: 1. Skuteczna edukacja Cel główny: 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo.

– Strategia Przyspieszenia 2030+	
Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego	Cel strategiczny 2. Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji. Cele operacyjne: 1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu; 2. Rozwój usług opiekuńczych oraz wsparcie instytucjonalne dla osób niesamodzielnych; 3. Aktywizacja i wsparcie dla rodzin w wychowaniu i opiece nad dziećmi. 4. Rozwój systemu pieczy zastępczej; 5. Rozwój współpracy międzysektorowej.
Strategia Rozwoju Miasta Inowrocławia na lata 2021 -2030	Cel Strategiczny i Rozwój Miasta skupiony na podniesieniu jakości życia obecnych mieszkańców oraz stwarzaniu dogodnych warunków zachęcających do osiedlania się na jego terenie.; Cel operacyjny I.2 Organizacja życia kulturalnego uwzględniającego potrzeby wszystkich mieszkańców; Cel operacyjny I.4 Rozwój sektora gospodarki senioralnej.

Lokalna Strategia Rozwoju będzie spójna z Gminnym Programem Rewitalizacji. Kształt Strategii wynika w dużej mierze z łączących się celów działalności, zadań, ale również organizacyjnych założeń instytucji. **Integracja sektorowa kształtuje się w następujących zakresach: organizacyjny, a mianowicie decyzyjność oraz wygląd i struktura, geograficzna, przestrzenna i czasowa z poziomów osiedli, poznawczy, w tym dostęp do grup w niekorzystnej sytuacji poprzez instytucje na rynku pracy oraz instytucjonalny, czyli funkcjonowanie w takim samym otoczeniu instytucjonalnym jak sektor publiczny.** Współpraca międzysektorowa **Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław** odbywała się już w poprzedniej Strategii oraz będzie odbywać się w sposób kompleksowy w nowej perspektywie, zapewniając szeroki udział partnerów, przedstawicieli różnych sektorów, branż oraz wykorzystując różnorodne zasoby obszaru LSR. Już na etapie formułowania strategii, założeniem było zaangażowanie różnych grup i zapoczątkowanie procesu budowania partnerstwa międzysektorowego. Zarówno podczas spotkań z przedstawicielami wszystkich sektorów zachęcano do wnoszenia nowatorskich rozwiązań i podejmowania nowych działań w ramach LSR. Podjęto współpracę z sektorem publicznym, Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej, Uniwersytetem III Wieku oraz organizacjami pozarządowymi i podmiotami gospodarczymi z terenu miasta Inowrocławia. Współpraca międzysektorowa rozwijana będzie na forum LGD w ramach codziennej działalności partnerstwa. Działania te pozwolą na wzmocnienie współpracy i integracji między różnymi sektorami i partnerami na obszarze LSR. Jedynie oparcie o obiektywne dane, pochodzące z możliwie najszerszych źródeł i dokumentów, pozwala na prawidłową identyfikację problemów, potrzeb i możliwości wspólnoty lokalnej w odnalezieniu rozwiązań na poprawę życia codziennego dla mieszkańców Miasta Inowrocławia zamieszkujących teren LSR. Bazując na dokumentach regionalnych takich jak „Strategia rozwoju województwa kujawsko pomorskiego na 2030 roku – Strategią Przyspieszenia 2030+” czy „Strategia Rozwoju Miasta Inowrocławia na lata 2021-2030”, można śmiało stwierdzić, że zidentyfikowane problemy jak i zaproponowane cele główne zostały zawarte i zdiagnozowane w LSR – powyżej Cele zostały przypisane w formie tabelarycznej. Należy również przywołać tu kolejny dokument o zasięgu regionalnym, którym jest „Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego”, natomiast cele wykazane w powyższym dokumencie utwierdzają wyłącznie słuszność wyszczególnionego celu do realizacji w kolejnej perspektywie. „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030” (KSRR 2030) zakłada m.in. wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją oraz wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym. Wpisując się w założenia i cele KSRR 2030, lokalna strategia rozwoju Inowrocław zakłada poprawę jakości funkcjonowania instytucji działających na obszarze LSR, zwłaszcza w zakresie rozwoju, partnerstwa, dialogu oraz współpracy pomiędzy różnymi sektorami. LSR obejmować będzie m.in. aktywizację lokalnej społeczności na rzecz pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego w zakresie podnoszenia

kompetencji i umiejętności mieszkańców oraz wzmacnianie poczucia tożsamości i integracji społeczności lokalnej. Ponadto w LSR uwzględniono inicjatywy prowadzące do rozwijania efektywnego wykorzystania kapitału ludzkiego i rozwijania dialogu społecznego. Odnosząc się do Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, LSR Inowrocław będzie komplementarne pod kątem podniesienia jakości i usług kształcenia osób dorosłych (edukacja nieformalna). Znaczenie także będą miały wszelkiego rodzaju działania o charakterze edukacyjnym, promocyjnym lub organizacyjnym, ukierunkowanych na wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Natomiast w odniesieniu do celu głównego 2 Strategii rozwoju województwa w LSR zaplanowano aktywizację seniorów oraz integrację międzypokoleniową, działania edukacyjne (edukacja nieformalna) i promocyjne mające na celu rozbudzenie aspiracji społecznych, a także inicjatywy mające na celu wzrost aktywności na rzecz rozwoju lokalnego z wysokim poziomem integracji społecznej (więzi społecznych). W celu osiągnięcia efektu synergii, niezbędne jest nie tylko zintegrowanie działań, partnerów i grup, ale również zrównoważone i kompleksowe wykorzystanie zasobów, w szczególności unikatowych, wyróżniających obszar LSR walorów. Pozwoli to na kompleksową realizację przedsięwzięć w ramach celu szczegółowego, a w skali długoterminowej osiągnięcie wartości dodanej na poziomie całej strategii. Premiowane będą wszelkie przedsięwzięcia realizowane w oparciu o udokumentowany zakres potrzeb lokalnych. W celu osiągnięcia efektu synergii, niezbędne jest nie tylko zintegrowanie działań, partnerów i grup, ale również zrównoważone i kompleksowe wykorzystanie zasobów, w szczególności unikatowych, wyróżniających obszar LSR walorów. Pozwoli to na kompleksową realizację przedsięwzięć w ramach celu szczegółowego, a w skali długoterminowej osiągnięcie wartości dodanej na poziomie całej strategii. **Podsumowując wyniki analizy zjawisk społecznych, na pierwszym miejscu należy zauważyć zagrożenie dalszego wyludniania się miasta oraz szybko rosnący udział osób w wieku senioralnym. Z drugiej strony miasto posiada możliwości związane z wysokimi walorami rekreacyjno-turystyczno-przyrodniczymi oraz kulturalnymi. Warty podkreślenia jest również fakt dużej aktywności i zaangażowania mieszkańców w życie Inowrocławia, co przejawia się w prężnym działaniu organizacji pozarządowych z potencjałem merytorycznym i kadrowym.** Wykorzystywane podejście LEADER realizując działania z zakresu Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność sprawia, że możliwości działań w inowrocławskim środowisku, czynią obszar bogatszy społecznie. Podejście LEADER znajduje swoje zastosowanie na obszarze Inowrocławia, co wskazuje poprzednia perspektywa finansowa 2014-2020. Poprzez zdiagnozowanie obszaru, wykazano dobór zakresów wsparcia, źródła finansowania, harmonizację naborów wniosków, dobór metod wdrażania operacji LSR oraz sposób wzmocnienia planowanych efektów. Jak wskazano w strategii każdorazowo podejście oddolne, a mianowicie współpraca międzysektorowa na rzecz lokalnej społeczności przyczynia się do wypracowania odpowiadających potrzebom działań. W myśl metody LEADER, społeczność lokalna kieruje rozwojem obszaru Inowrocławia. Umożliwienie społeczności wskazania problemów i wyłonienia prawidłowego zakresu wsparcia, w tym finansowania i przyjęcie operacji grantowych w celu osiągnięcia możliwych metod wdrażania operacji jest zgodna z ich potrzebami, oczekiwaniami i planami. Osiąganie tego celu poprzez wspólne podejście uwzględniające możliwość podejmowania decyzji pozwala na przejęcie kontroli nad przyszłością własnego obszaru. Podejście LEADER oparte jest także na obszarze, który łączy trzy elementy obszaru lokalnego, partnerstwo oraz strategię rozwoju w ramach jednego podejścia. **Metody wdrażania operacji w myśl LEADER tworzą wizję rzetelnych rezultatów, które osiąga się przy udziale aktywnej współpracy międzysektorowej.** Tym samym spełnia się kryterium 1.3. **Obecne zaplanowane w LSR działania wykazują komplementarność międzyokresową i stanowią swoistą ciągłość dotychczasowych działań w zakresie w przykładach:** Przedsięwzięcie 1.1.1. Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy ze względu na płeć (Działanie FEKP.07.01 PRZEŁAMYWANIE STEREOTYPÓW ZWIĄZANYCH Z PŁCIĄ): w poprzedniej perspektywie finansowej zrealizowano projekt grantowy przez Stowarzyszenie „Małe Reczy”: „Akademia mamy - grupa wsparcia dla mieszkanki Inowrocławia wychowujących niepełnosprawne dzieci”, dotyczący poprawy sytuacji życiowej oraz zwiększenia poziomu aktywności społecznej 15 kobiet zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkujących Inowrocław będących

opiekunami prawnymi lub matkami dzieci niepełnosprawnych w terminie do 30 czerwca 2019 r. poprzez realizację kompleksowego programu zajęć aktywizujących w grupy wsparcia kobiet; Przedsięwzięcie 1.2.1. Działania dla dzieci i młodzieży poza edukacją formalną (Działanie FEKP.07.02 WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ): w trakcie trwania projektu grantowego w perspektywie finansowej 2014-2020 zrealizowano 29 projektów w ramach klubów młodzieżowych; Przedsięwzięcie 1.3.1. Działania na rzecz aktywizacji osób dorosłych (Działanie FEKP.07.03 AKTYWIZACJA EDUKACYJNA OSÓB DOROSŁYCH) : zrealizowano w trybie konkursowym 4 projekty z zakresu aktywacji społeczno-zawodowej, które wykazują komplementarność w działaniach w zakresie ww. przedsięwzięcia oraz 2 projekty grantowe z tego zakresu; Przedsięwzięcie 1.4.1. Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych 60+ (Działanie FEKP.07.04 WSPIERANIE INTEGRACJI – zrealizowano 13 projektów grantowych dedykowanym ściśle osobom starszym.

Rozdział VI

Cele i wskaźniki

Cele zostały opracowane na podstawie i w oparciu o diagnozę ankiet on-line, a także w wersji papierowej (przeznaczoną dla osób do 18 roku życia oraz powyżej), analizę wypracowaną wraz ze społecznością lokalną z zachowaniem równości szans. Dzięki zastosowaniu partycypacyjnego podejścia cele w sposób kompleksowy oraz spójny wpłyną na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów i potrzeb, przynosząc w przyszłości efekty z zastosowaniem nowych rozwiązań dla obszaru Inowrocławia. Obrany cel ogólny, a także powiązane z nim wskaźniki rezultatu i produktu oraz przedsięwzięcia zostały opracowane w ścisłej powiązanej analizie. Propozycje problemów jednostkowych, bądź nie odnajdujących odzwierciedlenia w możliwości podjęcia działań w zakresie EFS+ i niemożliwe do podporządkowania do żadnej z grup zostały zdefiniowane oraz odrzucone. Na tej podstawie biorąc pod uwagę problemy grup docelowych wypracowano cel ogólny, cel szczegółowy oraz przedsięwzięcia.

1.0.Cel ogólny: Wsparcie do 31.12.2029r. mieszkańców Miasta Inowrocławia objętych Lokalną Strategią Rozwoju w zakresie włączenia społecznego	
Cel szczegółowy 1.1	Podniesienie do 31.12.2029r. potencjału społecznego i aktywności mieszkańców Miasta Inowrocławia objętych Lokalną Strategią Rozwoju (EFS+)
Przedsięwzięcie P.1.1	Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy ze względu na płeć (Działanie FEKP.07.01 PRZEŁAMYWANIE STEREOTYPÓW ZWIĄZANYCH Z PŁCIĄ)
Przedsięwzięcie P.1.2	Działania dla dzieci i młodzieży poza edukacją formalną (Działanie FEKP.07.02 WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ)
Przedsięwzięcie P.1.3	Działania na rzecz aktywizacji osób dorosłych (Działanie FEKP.07.03 AKTYWIZACJA EDUKACYJNA OSÓB DOROSŁYCH)
Przedsięwzięcie P.1.4	Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych 60+ (Działanie FEKP.07.04 WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ)

Cele szczegółowe oraz przedsięwzięcia są zgodne z następującymi celami polityki określonymi w *ROZPORZĄDZENIU PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.*

ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej: CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych, celami szczegółowymi EFS+ określonymi w ROZPORZĄDZENIU PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającym Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylającym rozporządzenie (UE) nr 1296/2013: 4(C), 4(g), 4(f), 4(L). Cele wraz z przedsięwzięciami stanowią załącznik nr 1 do LSR.

W LSR zaplanowano realizację wskaźnika oddziaływania dla celu ogólnego, wskaźniki rezultatu i produktu do celu szczegółowego. W LSR zawarto wszystkie obowiązkowe wskaźniki wynikające z przepisów konkursowych. Wskaźniki, ich sposoby i źródła pomiaru są przejrzyste i mierzalne (wskazano wartość bazową, docelową, terminy osiągnięcia, opisano źródła danych, sposób i częstotliwość pomiaru). Wszystkie wskaźniki zostały ustalone przez partycypacyjny wkład lokalnej społeczności – podczas spotkań konsultacyjno-partycypacyjnych, grup roboczych przez co są adekwatne do celu ogólnego i przedsięwzięć oraz są bezpośrednio związane z zakresem udzielanego wsparcia. Szczegółowy sposób i mierzalność wskaźników zostały określone w rozdziale monitoring i ewaluacja. Wskaźniki produktu przeznaczone są do bezpośredniego mierzenia efektów zrealizowanych projektów, natomiast wskaźniki rezultatu do mierzenia zmian wywołanych przez projekty w grupie docelowej. Wartości bazowe przyjęte zostały na poziomie 0. Przyjęte wskaźniki opierają się na danych z badań własnych LGD Inowrocław.

Opis przedsięwzięć i sposobów ich realizacji wraz z uzasadnieniem:

Przedsięwzięcie P.1.1: Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy ze względu na płeć (Działanie FEKP.07.01 PRZEŁAMYWANIE STEREOTYPÓW ZWIĄZANYCH Z PŁCIĄ)

Sposób realizacji: projekt grantowy, **Wnioskodawcy:** zgodnie ze Szczegółowym Opiszem Priorytetów FEDKP **Maksymalna kwota pomocy na jednego beneficjenta:** 100 000,00zł, **Poziom dofinansowania:** do 95%, **Warunki płatności:** zgodnie ze Szczegółowym Opiszem Priorytetów FEDKP, **Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji:** LGD, **Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę:** LGD (projekt grantowy)

Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest adekwatne do problemów opisanych w diagnozie obszaru i analizie SWOT oraz logice interwencji: Wyższy wskaźnik feminizacji i przewaga kobiet niepracujących na rynku pracy, niewystarczająca ilość miejsc opieki dla dzieci oraz wskazania niewystarczającej świadomości w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn.

Przykładowe działania: projekty dedykowane kobietom w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn (w odniesieniu do wykazanej w LSR grupy w niekorzystnej sytuacji), kluby rodzica wraz z poradami specjalistów, w tym poradami prawnymi, psychologicznymi oraz kręgi wspierania rodzica, koła gospodyń wiejskich, warsztaty rozwoju osobistego oraz zajęcia z zakresu wprowadzania nowatorskich form do rodzicielstwa, zwiększenie udziału oraz wzmocnienie pozycji kobiet na rynku pracy poprzez działania wspierające rozpoczęcie, utrzymanie lub powrót do zatrudnienia, takie jak: wsparcie prawne, z zakresu rozwoju osobistego, motywujące, psychologiczne, wzmacniające poczucie własnej wartości. Działania będą poprzedzone animacją i informacją wśród lokalnej społeczności o możliwości udziału w działaniach na rzecz grupy docelowej.

Przedsięwzięcie P.1.2 Działania dla dzieci i młodzieży poza edukacją formalną (Działanie FEKP.07.02 WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ)

Sposób realizacji: projekt grantowy, **Wnioskodawcy:** zgodnie ze Szczegółowym Opiszem Priorytetów FEKP, **Maksymalna kwota pomocy na jednego beneficjenta:** 100 000,00 zł **Poziom dofinansowania:** do 95%, **Warunki płatności:** zgodnie ze Szczegółowym Opiszem Priorytetów FEKP **Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji:** LGD, **Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę:** LGD (projekt grantowy)

Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest adekwatne do problemów opisanych w diagnozie obszaru i analizie SWOT oraz logice interwencji: Wskazana ilość dzieci i młodzieży, która nie jest w stanie poradzić sobie z problemami i trudnościami życia codziennego. Wskazanie w badaniach wykazało małą ilość działań przeznaczonych dla dzieci i młodzieży form aktywności społecznej, w tym brak klubów osiedlowych i miejsc spotkań. Potwierdza to również zwiększenie alokacji na kluby młodzieżowe w perspektywie finansowej 2014-2020 przez LGD Inowrocław w ramach LSR Inowrocław na lata 2014-2020.

Przykładowe działania: tworzenie i funkcjonowanie edukacyjnych klubów młodzieżowych, w ramach których możliwa jest realizacja różnorodnego obszaru tematycznego, uwzględniającego zainteresowania, zdolności, potrzeby, predyspozycje dzieci i młodzieży w tym zajęcia filmowe, muzyczne, artystyczne, sportowe, z robotyki, programowania, nt. lokalnej tożsamości i kultury, wsparcie edukacji społecznej i obywatelskiej dzieci i młodzieży m.in. poprzez realizację spotkań, warsztatów i wizyt studyjnych, warsztaty w obszarze ginących zawodów (np. w ramach organizacji wioski ginących zawodów) przyczyniające się do wzrostu wiedzy nt. tradycji regionu i nabywania umiejętności przydatnych w wyborze ścieżek kształcenia i w przyszłym życiu zawodowym. Działania będą miały za zadanie integrować i animować ludzi młodych (dzieci i młodzież) z terenu miasta Inowrocławia, spełniając kryterium 1.7.b.

Przedsięwzięcie P.1.3 Działania na rzecz aktywizacji osób dorosłych (Działanie FEKP.07.03 AKTYWIZACJA EDUKACYJNA OSÓB DOROSŁYCH)

Sposób realizacji: projekt grantowy, **Wnioskodawcy:** zgodnie ze Szczegółowym Opiszem Priorytetów FEKP **Minimalna wartość projektu:** zgodnie ze Szczegółowym Opiszem Priorytetów FEKP, **Maksymalna kwota pomocy na jednego beneficjenta:** 250 000,00 zł, **Poziom dofinansowania:** do 95%, **Warunki płatności:** zgodnie ze Szczegółowym Opiszem Priorytetów FEKP, **Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji:** LGD, **Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę:** LGD (projekt grantowy)

Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest adekwatne do problemów opisanych w diagnozie obszaru i analizie SWOT oraz logice interwencji: Wskazanie niedostosowanych kwalifikacji do zapotrzebowania rynku pracy, wykazanie w analizie i diagnozie potrzeb w tym logice interwencji braku motywacji do podjęcia pracy. Wskazanie o niedostatecznej ilości kursów i oferty dla Inowrocławian w tym zapotrzebowanie na zajęcia bezpłatne.

Przykładowe inicjatywy: utworzenie Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji, który zaangażuje mieszkańców lokalnej społeczności w rozwijanie kompetencji życiowych, społecznych i zawodowych. Przedsięwzięcie będzie miało nowatorskie podejście, z uwagi na fakt, iż wcześniej nie było realizowane na obszarze objętym LSR. Zakłada się wzorowanie na wcześniej powstałych ośrodkach wsparcia osób dorosłych w innych województwach. Planowane jest także animowanie oraz informowanie lokalnej społeczności o możliwości udziału w działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji oraz możliwości korzystania z tych działań, co zostało wskazane w planie komunikacji LGD Inowrocław. Zaplanowano wdrażanie nowych form wsparcia, które do tej pory nie występowały na obszarze LSR, m.in. prowadzenie doradztwa zawodowego jako kluczowej formy pomocy, zajęcia dopasowywane pod kątem zapotrzebowania grup docelowych.

Przedsięwzięcie P.1.4 Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych 60+ (Działanie FEKP.07.04 WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ)

Sposób realizacji: projekt grantowy, **Wnioskodawcy:** zgodnie ze Szczegółowym Opisem Priorytetów FEdKP, **Maksymalna kwota pomocy na jednego beneficjenta:** 100 000,00 zł **Poziom dofinansowania:** do 95%, **Warunki płatności:** zgodnie ze Szczegółowym Opisem Priorytetów FEdKP **Podmiot odpowiedzialny za ocenę operacji:** LGD, **Podmiot odpowiedzialny za zawarcie umowy, rozliczenie i kontrolę:** LGD (projekt grantowy)

Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest adekwatne do problemów opisanych w diagnozie obszaru i analizie SWOT oraz logice interwencji: Starzejące się społeczeństwo, brak klubów osiedlowych dla osób starszych, niewystarczająca oferta zajęć z zakresu aktywności społecznej.

Przykładowe inicjatywy: Działania na rzecz integracji seniorów, pozwalające uchronić tę grupę społeczną przed izolacją i wykluczeniem społecznym w tym tworzenie i funkcjonowanie klubów seniora, zajęcia aktywizacyjne prowadzone przez uniwersytety trzeciego wieku. Uzupełniając, w ramach klubów seniora przewiduje się organizację wydarzeń włączających środowisko lokalne w problemy osób starszych: np. dnia sąsiada, pikników i wigilii sąsiedzkich, spotkania o charakterze międzypokoleniowym, akcje proekologiczne organizowane wspólnie z młodzieżą zwiększające udział młodych i starszych w kształtowaniu środowiska życia, estetyki dzielnicy, osiedla. Działania będą dostosowane do potrzeb grupy osób starszych, w tym z zakresu włączenia cyfrowego oraz podejmowania działań integracyjnych. Uwzględniają one analizę obecnej oferty Polski Cyfrowej (komplementarnie do działań z zakresu UTW).

1.0	Cel ogólny		Wsparcie do 31.12.2029r. mieszkańców Miasta Inowrocławia objętych Lokalną Strategią Rozwoju w zakresie włączenia społecznego					
1.1	Cel szczegółowy 1.1		Podniesienie do 31.12.2029r. potencjału społecznego i aktywności mieszkańców Miasta Inowrocławia objętych Lokalną Strategią Rozwoju (EFS+)					
	Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy na 2021 rok		Plan na 2029 rok		Źródła danych/sposób pomiaru	
W 1.1	Liczba osób objętych wsparciem w programie	osoba	0		1 074 osób		Źródła danych: lista obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia; Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia udziału w pierwszej formie wsparcia.	
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa 2021 rok	końcowa 2029 rok	
P.1.1.	Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy ze względu na płeć (Działanie FEKP.07.01 PRZEŁAMYWANIE STEREOTYPÓW ZWIĄZANYCH Z PŁECIĄ)	Mieszkańcy obszaru objętego lokalną strategią rozwoju	Projekt grantowy	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie równości kobiet i mężczyzn	osoba	0	102	Źródła danych: lista obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia; Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia udziału w pierwszej formie wsparcia.

Wskaźnik rezultatu dla przedsięwzięcia				Jednostka miary	stan początkowy 2021 rok	plan 2029 rok	Źródło danych/sposób pomiaru	
W 1.1 (1)	Liczba osób, które podniosły poziom wiedzy w zakresie równości kobiet i mężczyzn dzięki wsparciu w programie			osoba	0	62	Źródło pomiaru: podniesienie poziomu wiedzy weryfikowane będzie poprzez odpowiedni test potwierdzający uzyskany zasób wiadomości, Sposób pomiaru: do 4 tyg. następujących po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie	
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa 2021 rok	końcowa 2029 rok	
P.1.2.	Działania dla dzieci i młodzieży poza edukacją formalną (Działanie FEKP.07.02 WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ)	dzieci i młodzież z obszaru LSR w wieku szkolnym, tj. od 6/7 lat do 18 roku życia (lub do zakończenia realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki)	Projekt grantowy	Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, objętych wsparciem w ramach edukacji pozaformalnej	osoba	0	330	Źródła danych: lista obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia; Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia udziału w pierwszej formie wsparcia.
				Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych	osoba	0	288	Źródła danych: lista obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia; Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia udziału w pierwszej formie wsparcia.

				wsparciem				
				Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętego wsparciem (osoby)	osoba	0	14	Źródła danych: lista obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia; Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia udziału w pierwszej formie wsparcia.
				Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem (osoby)	osoba	0	28	Źródła danych: lista obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia oraz orzeczenie o niepełnosprawności/ o stopniu niepełnosprawności, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, opinia wydana przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, opinia pedagoga specjalnego/ nauczyciela lub inny równoważny dokument; Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia udziału w pierwszej formie wsparcia.
Wskaźniki rezultatu dla przedsięwzięcia				Jednostka miary	stan początkowy 2021 rok	plan 2029 rok	Źródło danych/sposób pomiaru	
W 1.2 (1)	liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu			osoba	0	132	Źródła danych: dokumenty potwierdzające fakt nabycia kwalifikacji/kompetencji np. dyplomy, certyfikaty; Sposób pomiaru: w ciągu 4 tyg., które minęły od momentu zakończenia udziału w projekcie.	

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa 2021 rok	Końcowa 2029 rok	
P.1.3.	Działania na rzecz aktywizacji osób dorosłych (Działanie FEKP.07.03 AKTYWIZACJA EDUKACYJNA OSÓB DOROSŁYCH)	Mieszkańcy obszaru objętego lokalną strategią rozwoju	projekt grantowy	Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych realizowanym poza Bazą Usług Rozwojowych	osoba	0	400	Źródła danych: lista obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia; Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia udziału w pierwszej formie wsparcia.
				Liczba podmiotów przygotowanych do pełnienia funkcji lokalnego ośrodka kształcenia osób dorosłych	podmiot	0	2	Źródło pomiaru: uchwała/decyzja lub inny równoważny dokument o powołaniu LOWE, porozumienie partnerskie, raport z diagnozy potrzeb, regulamin funkcjonowania LOWE. Sposób pomiaru: w momencie zakończenia zadania w projekcie, dotyczącego przygotowania podmiotu do pełnienia funkcji lokalnego ośrodka kształcenia osób dorosłych.

Wskaźniki rezultatu dla przedsięwzięcia				Jednostka miary	stan początkowy 2021 rok	plan 2029 rok	Źródło danych/sposób pomiaru	
W.1.3(1)		Liczba utworzonych lokalnych ośrodków wiedzy i edukacji (LOWE)		podmiot	0	2	Źródło pomiaru: oferta LOWE, kwartalne sprawozdania organu prowadzącego szkołę z działalności LOWE Sposób pomiaru: do 4 tygodni od zakończenia projektu	
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa 2021 rok	Końcowa 2029 rok	
P.1.4.	Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych 60+ (Działanie FEKP.07.04 WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ)	Mieszkańcy powyżej 60 roku życia obszaru objętego lokalną strategią rozwoju	projekt grantowy	Liczba osób starszych objętych wsparciem w klubach seniora, gospodarstwach opiekuńczych i Uniwersytetach Trzeciego Wieku	osoba	0	242	Źródła danych: lista obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia; Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia udziału w pierwszej formie wsparcia.
				Całkowita liczba osób objętych	osoba	0	242	Źródła danych: lista obecności/dzienniki z pierwszej formy wsparcia;

				wsparcie				Sposób pomiaru: w momencie rozpoczęcia udziału w pierwszej formie wsparcia.
Wskaźniki rezultatu dla przedsięwzięcia				Jednostka miary	stan początkowy 2021 rok	plan 2029 rok	Źródło danych/sposób pomiaru	
W.1.4 (1)	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu			osoba	0	73	Źródło pomiaru: dokumenty potwierdzające poprawę sytuacji społecznej, np. opinia psychologa, pedagoga, terapeuty, pracownika socjalnego o samodzielności odnosząca się do działań, lub zaświadcz. z różnych instytucji /zaświadcz. o podjęciu nauki; zaświadcz. o podjęciu/ukończeniu terapii uzależnienia/ zaświadcz. o rozpoczęciu udziału w zajęciach w ramach CIS,KIS/ zaświadczenie o podjęciu wolontariatu. Sposób pomiaru: do 4 tyg. następujących po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie	
W.1.4 (2)	Liczba objętych wsparciem klubów seniora, gospodarstw opiekuńczych i Uniwersytetów Trzeciego Wieku*			podmiot	0	4	Źródło pomiaru: umowa powierzenia grantu, Sposób pomiaru: w momencie podpisania umowy.	

* Definicja: „za objęcie wsparciem uznaje się przyznanie pierwszego grantu w ramach projektu grantowego”

Logika interwencji LSR – matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cel szczegółowy	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
P.1.1 1. Niskie lub zbyt ogólne kwalifikacje zawodowe; 2. Poczucie niskiej wartości; 3. Niska motywacja do pracy, spowodowana wykorzystywaniem programów socjalnych; 4. Niska dyspozycyjność przy samodzielnym wychowywaniu dzieci; 5. Brak wsparcia i dotacji w zakresie opieki nad dziećmi; 6. Wsparcie dla rodziców dzieci	1.0 Wsparcie do 31.12.2029r. mieszkańców Miasta Inowrocławia objętych Lokalną Strategią Rozwoju w zakresie włączenia społecznego	1.1. Podniesienie do 31.12.2029r. potencjału społecznego i aktywności mieszkańców Miasta Inowrocławia objętych Lokalną Strategią Rozwoju (EFS+)	Przedsięwzięcie P.1.1 Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy ze względu na płeć (Działanie FEKP.07.01 PRZEŁAMYWANIE STEREOTYPÓW ZWIĄZANYCH Z PŁCIĄ)	P.1.1 Liczba osób objętych wsparciem w zakresie równości kobiet i mężczyzn	P.1.1 Liczba osób, które podniosły poziom wiedzy w zakresie równości kobiet i mężczyzn dzięki wsparciu w programie	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców miasta	-niska aktywność społeczna; - Intensywność wsparcia osób w niekorzystnej sytuacji w innych programach pomocowych; - dostępność środków z innych środków finansowych
			Przedsięwzięcie P.1.2. Działania dla dzieci i młodzieży poza edukacją formalną (Działanie FEKP.07.02 WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY	P.1.2 Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, objętych wsparciem w ramach edukacji pozaformalnej	P.1.2 liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	Wzrost integracji lokalnej społeczności	
				P.1.2 Liczba uczniów	P.1.3 Liczba utworzonych	Wzrost motywacji, kompetencji i/lub kwalifikacji wśród mieszkańców miasta Liczba mieszkańców z grupy zadowolonych z jakości i komfortu	

niepełnosprawnych. P.1.2 1. Niedostosowana oferta kształcenia do potrzeb rynku pracy 2. Zbyt mała ilość bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży oraz ; 3. Zbyt mało wsparcia dla dzieci i młodzieży z problemami w zakresie komunikacji, emocji, wychowawcze i adaptacyjne, brak motywacji do nauki; 4. Uzależnienia od używek i Internetu wśród dzieci i młodzieży;			POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ)	szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	lokalnych ośrodków wiedzy i edukacji (LOWE)	życia na obszarze wdrażania LSR do 2029 r.	przeznaczonych na te same obszary
			Przedsięwzięcie P.1.3	Działania na rzecz aktywizacji osób dorosłych (Działanie FEKP.07.03	P.1.4	Poszerzenie horyzontów myślowych oraz wiedzy poprzez stosowanie nowych działań w ramach przedsięwzięć	interwencji;
			AKTYWIZACJA EDUKACYJNA OSÓB DOROSŁYCH)	P.1.2.	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu		- niska motywacja do zmian i podnoszenia kwalifikacji;
			Przedsięwzięcie P.1.4	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętego wsparciem (osoby)	P.1.4.		- zwiększenie pomocy społecznej co wpływać może na brak motywacji do podjęcia działań w zakresie aktywizacji;
P.1.3			Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych 60+ (Działanie FEKP.07.04 WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ)	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem (osoby)	Liczba objętych wsparciem klubów seniora, gospodarstw opiekuńczych i Uniwersytetów Trzeciego Wieku		- niski stopień zainteresowania potencjalnych wnioskodawców w naborami ogłoszonymi przez LGD;
				P.1.2.			
				P.1.3			

dorostych; 3. Bezrobocie; 4. Niska motywacja do pracy, spowodowana wykorzystywaniem programów socjalnych; 5. Niska znajomość języków obcych; 6. Słaby zakres tematyczny kursów kwalifikacyjnych; 7. Braki edukacyjne w obszarze cyfryzacji; 8. Wysokie wymagania pracodawców – podnoszenie kwalifikacji; 9. Niewielka ilość bezpłatnych ofert szkoleniowych, a także z zakresu porad prawnych i doradczych oraz zajęć aktywizujących i motywacyjnych; 10. Przekwalifikowanie				Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych realizowanym poza Bazą Usług Rozwojowych P.1.3 Liczba podmiotów przygotowanych do pełnienia funkcji lokalnego ośrodka kształcenia osób dorosłych P.1.4 Liczba osób starszych objętych wsparciem w klubach seniora, gospodarstwach opiekuńczych i Uniwersytetach			- ogólna niechęć do podnoszenia wiedzy.
---	--	--	--	--	--	--	--

osób pracujących.				Trzeciego Wieku			
P.1.4 1. Samotność i niesamodzielnosc; 2. Niepełnosprawność; 3. Ubóstwo; 4. Problem z dostępem do rehabilitacji; 5. Niska ilość klubów seniora i domów dziennego pobytu; 6. Niskie wsparcie opiekuńcze i doradcze; 7. Niskie wsparcie integracyjne, prozdrowotne, kulturalne.				P.1.4 Całkowita liczba osób objętych wsparciem			

Logika interwencji została opracowana w związku z badaniami wynikającymi z partycypacyjnych metod badawczych na obszarze miasta Inowrocławia (Rozdział III LSR).

Rozdział VII

Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Inowrocław w ramach LSR **zakłada realizację projektów grantowych – operacja, której beneficjentem jest LGD Inowrocław i udziela wsparcia (grant) innym wybranym przez siebie podmiotom – grantobiorcom. LGD opracuje procedury wyboru i oceny projektów. Będą one udostępniane do wiadomości publicznej w Biurze i na stronie internetowej LGD. Będą opracowane z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawnych i wytycznych dotyczących instrumentu RLKS.** Tym samym LGD Inowrocław dołoży wszelkich starań, aby procedury oceny i wyboru operacji były niedyskryminujące, przejrzyste i niebudzące wątpliwości ze strony wnioskodawców, grantobiorców oraz wszelkich instytucji zaangażowanych w proces wdrażania strategii. Główny cel procedur to sprawny, terminowy, niedyskryminujący i przejrzysty sposób wyboru wnioskodawców i grantobiorców, ubiegających się o środki z budżetu LSR. Procedura oceny i wyboru operacji jest niezmiernie istotna ze względu na fakt iż mają one kluczowe znaczenie podczas realizacji LSR. Odpowiednio przygotowane procedury pozwolą na premiowanie najlepiej przemyślanych i zaprojektowanych operacji, których realizacja przełoży się na osiągnięcie celów i wskaźników założonych w LSR. Ogłoszenia o naborze zostaną zamieszczone na stronie internetowej LGD i będą one dostępne w siedzibie LGD Inowrocław - nie wcześniej niż 30 dni i nie później niż 14 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia naboru. Będą zawierać wszystkie niezbędne informacje wskazane w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 poz. 943). Nabór wniosków będzie trwał nie krócej niż 7 dni kalendarzowych, licząc od dnia rozpoczęcia naboru wniosków. Wnioski składane będą bezpośrednio do biura LGD Inowrocław pod adresem wskazanym w ogłoszeniu o naborze. Wszystkie wnioski będą zarejestrowane przez pracownia biura w rejestrze wniosków oraz otrzymają numer i znak sprawy. Posiedzenie Rady będzie odbywać się zgodnie z Regulaminem Rady LGD oraz Procedurą wyboru projektów grantowych. W trakcie posiedzenia Rada dokonuje wyboru operacji oraz ustala kwotę wsparcia. Członkowie Rady są zawiadamiani o terminie posiedzenia najpóźniej na 7 dni przed posiedzeniem. Przewodniczący Rady prowadzi posiedzenia, w przypadku jego nieobecności Wiceprzewodniczący lub Sekretarz. W przypadku gdy dla danej operacji nie będzie mógł być zachowany parytet, wówczas Przewodniczący Rady przeprowadza losowanie wśród członków sektora publicznego (wykluczając go tym samym z oceny), którzy dokonują oceny danej operacji, tak aby wymóg sektorowości został zachowany. Na etapie podejmowania poszczególnych decyzji przez członków Rady LGD żadna pojedyncza grupa interesu nie może kontrolować podejmowania decyzji. W razie braku kworum w pierwszym terminie posiedzenia Rady, Przewodniczący zamyka obrady wyznaczając równocześnie nowy termin posiedzenia, co zostaje odnotowane w protokole. Ocena i wybór projektów grantowych: Rada dokonuje oceny wniosków o przyznanie pomocy pod kątem zgodności z LSR oraz lokalnymi kryteriami wyboru. Głosowanie w sprawie wyboru operacji odbywa się wyłącznie przez wypełnienie karty oceny. Na podstawie wyników głosowania sporządzany jest protokół z głosowania, a w dalszej kolejności lista zgodności z LSR oraz lista projektów wybranych do dofinansowania. Dodatkowo podejmowane są uchwały dla poszczególnych operacji zarówno wybranych jak i niewybranych. Podjęte uchwały mogą ulec zmianie w przypadku złożenia protestu od oceny operacji przez organ decyzyjny. Z przebiegu posiedzenia Rady sporządzany jest protokół. W terminie 7 dni od dnia zakończenia wyboru projektów, ale nie później niż w terminie 60 dni od dnia następującego po ostatnim dniu składania wniosków o dofinansowanie następuje przygotowanie i wysłanie pisemnych informacji do wnioskodawców zawierających wskazanie wyniku oceny zgodności operacji z LSR lub wyniku wyboru, w tym oceny w zakresie spełniania przez operację kryteriów wyboru wraz z uzasadnieniem oceny, podaniem liczby punktów otrzymanych przez operację

oraz wskazaniem, czy w dniu przekazania wniosków o przyznanie pomocy operacja mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze tych wniosków. Pisma przekazywane są Wnioskodawcom listem poleconym za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub osobiście. Wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia protestu w ciągu 7 dni od dnia doręczenia informacji od LGD w sprawie wyników wyboru operacji. Sposób wyboru i oceny oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru wraz z procedurą LGD udostępni do wiadomości publicznej na swojej stronie internetowej. Ewentualne zmiany będą na bieżąco udostępniane. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru odbywać się będzie zgodnie z wymogami określonymi dla programu EFS+, w ramach którego LSR jest finansowana z uwzględnieniem powiązania kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami.

Także innowacyjność, jako jeden z fundamentów podejścia Leader, zostało szeroko uwzględnione przez LGD na etapie opracowania Strategii. Przez innowacyjność rozumie się zmianę mającą na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych (kontekst lokalny). W ramach LSR wprowadzono definicję innowacyjności zgodną z kryteriami wyboru dla LSR. LSR ukierunkowana jest na realizację nowych rozwiązań w ramach celu ogólnego. Preferowane będą projekty obejmujące realizację działań, które nie były dotąd realizowane na obszarze LSR. Zaangażowanie podmiotów w działania na obszarze LGD prowadzone m.in. przez sektor społeczny będą stanowiły podstawę dla zwiększenia aktywności różnych grup społecznych. Stopień oryginalności zmian można sklasyfikować jako podejście kreatywne, które powstaje w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczącego nowych produktów, usług, procesów lub organizacji. Niewątpliwie podczas realizacji przedsięwzięć 1.1, 1.2, 1.3 oraz 1.4 i założeniu wykorzystania nowych rozwiązań oraz działań zakładany jest wpływ na rozwój obszaru oraz wzrost aktywizacji lokalnej społeczności. Dodatkowo ośrodki LOWE pozwalają na kontynuację edukacji na różnych poziomach i w różnych dziedzinach, na stawianie i osiągnięcie celów, na radzenie sobie w różnych sytuacjach. LGD podczas realizacji LSR będzie uwzględniać innowacyjność w sposobie animowania lokalnej społeczności w ramach Planu Komunikacji. Innowacyjność przy realizacji grantów będzie dostosowana do zakresu niezakłócającego demarkacji pomiędzy programem krajowym i regionalnym. LGD Inowrocław oprócz udzielania bezpłatnego doradztwa oraz prowadzenia szeregu działań informacyjnych, będzie także przed każdym naborem wniosków organizowała własne otwarte spotkania informacyjne i szkolenia, dotyczące prawidłowego przygotowania projektu i uzupełnienia wniosku. W ich ramach reprezentanci różnych środowisk, sektorów i grup wiekowych będą nie tylko dyskutować, ale także współpracować nad przygotowaniem wzorcowych projektów. Współpraca zawarta w ramach spotkań będzie pozytywnie wpływać na współpracę w ramach realizowanych przedsięwzięć. Uczestnicy będą również zachęceni, aby pomysły wypracowane podczas spotkań rzeczywiście wprowadzać w życie, co pomoże w utrwaleniu nawiązanych kontaktów i ułatwi realizację ich własnych inicjatyw.

Rozdział VIII

Plan działania

1. Zwięzła charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągnięcia poszczególnych celów i wskaźników wskazująca czas realizacji kluczowych efektów wdrażania LSR.

Plan działania jest ściśle powiązany z logiką realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju. Zawiera on wskazania osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu dla określonych w strategii przedsięwzięć, co w konsekwencji przełoży się na osiągnięcie celów. Określone w planie działania wskaźniki są zaplanowane etapowo i zostały podzielone na sześć okresów: do 31.12.2024; do 31.12.2025; do 31.12.2026; do 31.12.2027;

do 31.12.2028; do 31.12.2029. Podział ten wynika z wymogów unijnych nowej perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Do 31.12.2026 roku planuje się osiągnięcie poziomu, co najmniej 20%, a do 31.12.2027 roku co najmniej 50% każdego ze wskaźników produktu. Natomiast do 31.12.2029 roku przewidziano 100% realizację wszystkich wskaźników produktu oraz rezultatu. Plan działania powstał z uwzględnieniem rekomendacji, uwag oraz opinii mieszkańców, które zgłaszane były podczas konsultacji społecznych z lokalną społecznością. LGD Inowrocław będzie zachęcała do współpracy i zgłaszania nowych inicjatyw i projektów, z uwzględnieniem dążenia do partnerstwa. Konsultacje w biurze LGD Inowrocław już na poziomie tworzenia LSR podnosiły kwestie współpracy z partnerami. W trakcie realizacji LSR otwarta będzie możliwość konsultacji w celu poszukiwania partnerów w ramach operacji realizowanych w partnerstwie (szukając innych źródeł finansowania, wzmacniając efekty aktywizacji lokalnej społeczności. LGD Inowrocław będzie zbierać fiszki projektowe z pomysłami oraz udostępni formularze kontaktowe na stronie internetowej w celu poszukiwania nowych współpracy na rzecz lokalnej społeczności. W związku z podejściem LEADER przewiduje się otwarte spotkania ze wszystkimi sektorami na każdym etapie realizacji strategii (zgodnie z Planem Komunikacji). Przewidziano chociażby partnerstwo z członkami LGD Inowrocław w zakresie animowania podmiotów z obszaru LSR, w tym prowadzenie wspólnych szkoleń oraz utworzenia raz w roku w partnerstwie wydarzenia animującego lokalną społeczność. Działania podejmowane w partnerstwie będą odpowiadać na zgłaszane na bieżąco problemy społeczności lokalnej. W wyjątkowych przypadkach może dojść do aktualizacji LSR, która zostanie dostosowana do podejmowania nowych inicjatyw z partnerami, po akceptacji międzysektorowej na spotkaniach konsultacyjnych. Spełnione jest kryterium 1.5. Plan działania przewiduje poza realizacją działań bezpośrednio realizujących cele Strategii także partnerską realizację min. 2 operacji/projektów w partnerstwie z podmiotami z obszaru LGD np. NGO będącymi członkami LGD w zakresie działań skierowanych do zidentyfikowanych **grup w niekorzystnej sytuacji LSR Inowrocław: osoby niepełnosprawne oraz dzieci z niepełnosprawnością, kobiety, rodzice samotnie wychowujący dzieci lub osoby z niskimi kwalifikacjami, osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.** Będą to działania w zakresie aktywizacji społecznej, w tym m.in edukacji, cyfrowej, aktywizacji społecznej lub świadczenia usług opiekuńczych. W szczególności wykorzystane zostanie doświadczenie Fundacji Ekspert – Kujawy, która wspólnie z LGD Pałuki Wspólna Sprawa zrealizowała dwa projekty opiekuńcze „Pogodna Jesień Życia w powiecie żnińskim”, czy też projekt „Bezpłatne szkolenia komputerowe w woj. kujawsko-pomorskim” dla osób w wieku 65+. Zakładana jest wspólna realizację działań w min 2 projektach współfinansowanych ze środków FIO, EFSI w zakresie nie objętym RLKS, przeznaczonych do lokalnej społeczności, ASOS czy też z funduszy norweskich czy szwajcarskich. Powyższe działania pozwolą na dywersyfikację źródeł finansowania LSR, spełniając kryterium 4.

Szczegółowa informacja o Planie działania znajduje się w tabeli będącym załącznikiem nr 2 do LSR.

2. Wyszczególnienie kamieni milowych realizacji LSR.

Monitorowanie i ocena postępu rzeczowego będą prowadzone w szczególności w oparciu o dane pochodzące z systemu teleinformatycznego oraz w uzasadnionych przypadkach są uzupełniane przez wyniki badań statystycznych oraz wyniki analiz i ewaluacji programu. Monitorowanie postępu rzeczowego programu jest prowadzone równolegle z analizą postępu finansowego, na podstawie danych zebranych z poziomu projektów, obejmujących wartości osiągnięte sprawozdawane w szczególności we wnioskach o płatność.

Do 31 grudnia 2026 r. zaplanowano osiągnięcie minimum 20% wskaźników produktu w odniesieniu do Przedsięwzięć P.1.1 oraz P.1.4. W przypadku Przedsięwzięcia P.1.2 do 31 grudnia 2026 r. planuje się osiągnięcie minimum 20% wskaźników produktu: „Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, objętych wsparciem

w ramach edukacji pozaformalnej” i „Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem” oraz minimum 50% wskaźników produktu: „Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętego wsparciem (osoby)” i „Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem (osoby)”. Natomiast w przypadku Przedsięwzięcia P.1.3 planuje się osiągnięcie minimum 25% wskaźnika produktu „Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych realizowanym poza Bazą Usług Rozwojowych” oraz minimum 100% wskaźnika produktu „Liczba podmiotów przygotowanych do pełnienia funkcji lokalnego ośrodka kształcenia osób dorosłych”.

Do 31 grudnia 2027 r. zaplanowano osiągnięcie minimum 50% wskaźników produktu w odniesieniu do Przedsięwzięć P.1.1, P.1.2 oraz P.1.4. Natomiast w przypadku Przedsięwzięcia P.1.3 planuje się osiągnięcie minimum 50% wskaźnika produktu „Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych realizowanym poza Bazą Usług Rozwojowych” oraz minimum 100% wskaźnika produktu „Liczba podmiotów przygotowanych do pełnienia funkcji lokalnego ośrodka kształcenia osób dorosłych”. Do 31 grudnia 2029 r. zaplanowano osiągnięcie minimum 100% wszystkich wskaźników produktu oraz wszystkich wskaźników rezultatu określonych w wartościach docelowych. Realizacja przedsięwzięć wsparcia lokalnej społeczności będzie współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027, zgodnie z opisem zawartym w Rozdziale IX Plan finansowy LSR. Zgodnie z Planem wykorzystania budżetu, w którym określono kamienie milowe wskaźników finansowych związanych z wydatkowaniem funduszy na udzielanie wsparcia, do 31.12.2025r. założono osiągnięcie minimum 20% wartości zakontraktowanych środków budżetowych, do 31.12.2026 r. założono osiągnięcie minimum 50% wartości zakontraktowanych środków budżetowych, a do 31.12.2028 r. osiągnięcie 100% wartości zakontraktowanych środków budżetowych.

Plan działania stanowi załącznik nr 2 do LSR.

Rozdział IX

Plan finansowy LSR

Lokalna Strategia Rozwoju finansowana będzie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027. Na ten cel planuje się przeznaczyć 1 717 051,42 EUR dofinansowania z EFS+ oraz minimum 5% wkładu własnego. Wartość dofinansowania oszacowano na podstawie danych: -) liczby ludności gminy Miasta Inowrocławia na dzień 31.12.2020 r., tj. 69 868 osób (źródło danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>); -) w odniesieniu do zapisów Załącznika nr 4 do regulaminu konkursu na wybór LSR „B. Wysokość środków przeznaczonych na realizację LSR w ramach programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027”, gdzie zgodnie z tabelą ustalono wartość 1 100 000,00 EUR; -) w odniesieniu do zapisów Załącznika nr 4 do regulaminu konkursu na wybór LSR „B. Wysokość środków przeznaczonych na realizację LSR w ramach programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027”, na podstawie których dolicza się iloczyn liczby ludności zamieszkującej obszary objęte LSR uznane za problemowe (gminy zagrożone trwałą marginalizacją wg metodologii MFIPR) i stawki na jednego mieszkańca równej 4,40 EUR na obszarze monofunduszowym LSR w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców (za miasto powyżej 20 tys. mieszkańców uznaje się również takie, którego liczba mieszkańców na dzień 31 grudnia 2020 r. jest niższa, ale istnieje możliwość utworzenia na jego terenie monofunduszowej LSR

w oparciu o art.5 ust. 5 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności) – ustalono wartość 307 419,20 EUR (4,40 EUR x 69 868 osób).

Źródła finansowania i plan działania są w bezpośredni sposób powiązane z celami i przedsięwzięciami wykazanymi w LSR. **Budżet LSR stanowi załącznik nr 3 do LSR.**

Budżet obejmuje dofinansowanie na wdrażanie LSR w wysokości 1 407 419,20 EUR, a także dofinansowanie na zarządzanie LSR w wysokości 309 632,22 EUR. Koszty zarządzania oszacowano na poziomie 22% całkowitej wartości kosztów przypadających na wdrażanie LSR. Całkowita wartość budżetu wynosi 1 717 051,42 EUR. W ramach finansowania wsparcia na wdrażanie, zgodnie z celami i przedsięwzięciami określonymi w LSR (VI Cele i wskaźniki) zostaną ogłoszone nabory wniosków. Zaplanowano łącznie 12 naborów, w tym 2 nabory na realizację Przedsięwzięcia P.1.1 Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy ze względu na płeć (Działanie FEKP.07.01 PRZEŁAMYWANIE STEREOTYPÓW ZWIĄZANYCH Z PŁCIĄ); 3 nabory na realizację Przedsięwzięcia P.1.2 Działania dla dzieci i młodzieży poza edukacją formalną (Działanie FEKP.07.02 WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ); 2 nabory na realizację Przedsięwzięcia P.1.3 Działania na rzecz aktywizacji osób dorosłych (Działanie FEKP.07.03 AKTYWIZACJA EDUKACYJNA OSÓB DOROSŁYCH) oraz 5 naborów na realizację Przedsięwzięcia P.1.4 Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych 60+ (Działanie FEKP.07.04 WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ).

W ramach kosztów zarządzania ponoszone będą koszty bieżące LGD oraz realizowany będzie Plan Komunikacji obejmujący m.in. koszty działań komunikacyjnych, informacyjno-promocyjnych oraz działań animacyjnych. Plan Komunikacji stanowi załącznik do wniosku. Realizacja wsparcia określonego w budżecie odbywać się będzie zgodnie ze szczegółowym Planem wykorzystania budżetu LSR. Zgodnie z Planem wykorzystania budżetu, do 31.12.2025 r. założono osiągnięcie minimum 20% wartości zakontraktowanych środków budżetowych, do 31.12.2026 r. założono osiągnięcie minimum 50% wartości zakontraktowanych środków budżetowych, a do 31.12.2028 r. osiągnięcie 100% wartości zakontraktowanych środków budżetowych.

Plan wykorzystania budżetu ujęto w załączniku nr 4 do LSR.

Rozdział X

Monitoring i ewaluacja

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych danych na temat realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, w celu weryfikacji zgodności przedsięwzięć i projektów z założonymi celami. Dotyczy to głównie **monitorowania wskaźników produktu, rezultatu** i ich oddziaływania w zakresie **osiągnięcia założonych celów oraz realizacji działań zgodnie z harmonogramem i budżetem**. W odniesieniu do powyższego, systematyczny monitoring spełniał będzie zatem funkcję wewnętrznej kontroli realizacji LSR i funkcjonowania LGD, poprzez systematyczne sprawdzanie, czy wytyczone cele zostały osiągnięte. Drugim procesem, prowadzonym okresowo podczas wdrażania LSR, będzie proces ewaluacji. Jego celem będzie dostarczenie rzetelnych oraz przydatnych informacji, które pozwolą ocenić wartość przedsięwzięcia, przy uwzględnieniu odpowiednich kryteriów i standardów. Podjęte działania w zakresie monitoringu i ewaluacji pozwolą na sprawne i efektywne wydatkowanie środków publicznych w ramach LSR, szybką reakcję w przypadku zaistnienia problemów lub zagrożeń na każdym etapie wdrażania LSR, reagowanie na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego, czy też na podnoszenie jakości i efektywności działania. Badanie i analizowanie podejmowanych działań jest niezbędne do określenia czy LSR jest wdrażana prawidłowo, a jej

realizacja przebiega zgodnie z założeniami i czy sposób funkcjonowania stowarzyszenia przebiega w sposób gwarantujący wypełnienie wszystkich nałożonych na nie zadań. **Zadania monitoringu realizacji LSR i funkcjonowania LGD to:**

- **Kontrola:** Monitoring ma na celu pomiar postępu, systematyczne kontrolowanie, czy wszystkie zaplanowane czynności przebiegają zgodnie z planem na każdym etapie realizacji LSR oraz funkcjonowania LGD;

Sprawozdawczość: Dane zebrane w trakcie procesu monitorowania są analizowane i wykorzystywane do przygotowywania raportów/sprawozdań okresowych i końcowych;

- **Zarządzanie jakością:** Zarządzanie jakością oznacza czuwanie nad wypracowywaniem pożądaných rezultatów LSR, porównywanie ich adekwatnie do oczekiwań oraz podejmowanie działań zaradczych, gdy zidentyfikuje się odstępstwa;

- **Zmiany:** Wspomaganie procesu decyzyjnego, ułatwia znajdowanie rozwiązań w sytuacjach, kiedy zostały zidentyfikowane zagrożenia, korekta planów, pozwala na wprowadzenie koniecznych działań korygujących (zmian i aktualizacji);

- **Ewaluacja:** Efekty monitorowania będą kluczowym źródłem informacji dla bieżącej oceny i ewaluacji okresowej i końcowej.

Osobą odpowiedzialną za monitoring jest Dyrektor biura LGD, który sporządza sprawozdania półroczne w zakresie elementów podlegających monitorowaniu. Sprawozdania są przekładane do akceptacji Zarządu LGD. LGD będzie prowadzić ewaluację wewnętrzną w formie corocznych warsztatów refleksyjnych oraz ewaluację zewnętrzną w formie zleconego jednorazowego badania ewaluacyjnego. LGD planuje także przeprowadzenie ewaluacji on-going (w drugim półroczu 2024 i 2026 r.) oraz ewaluacji ex-post (po zakończeniu wdrażania strategii). Podsumowanie ustaleń i rekomendacji w ramach poszczególnych badań ewaluacyjnych zostanie zawarte w raporcie ewaluacyjnym. Ewaluacji podlegać będą m.in. następujące elementy (kryteria ewaluacyjne): trafność – stopień spójności strategii z potrzebami mieszkańców obszaru (mierzony jako zainteresowanie wnioskodawców poszczególnymi naborami wniosków oraz działaniami informacyjno-promocyjnymi LGD, a także poziom jakości udzielanego przez Biuro doradztwa), skuteczność – stopień spójności tempa osiągniętych rezultatów (wskaźników rzeczowych i finansowych) z założeniami LGD, trwałość – na ile trwałe są efekty uzyskane w ramach poszczególnych projektów, finansowanych ze środków strategii, terminowość – weryfikacja czy LGD realizuje swoje zobowiązania w terminach określonych w obowiązujących aktach prawnych. Dodatkowo na bieżąco będą prowadzone działania w zakresie ewaluacji własnej LGD. Wyniki badań ewaluacyjnych w formie raportów przygotowanych przez podmiot zewnętrzny będą dla LGD narzędziem do wprowadzania ewentualnych korekt w zakresie skuteczności działań: w ramach osiągania założonych celów zgodnie z harmonogramem realizacji wskaźników LSR, realizacji założeń zgodnie z wymogami dokumentów zewnętrznych w tym z umową o warunkach i sposobie realizacji LSR, inicjatywy z zaangażowaniem społeczności lokalnej w realizację założeń LSR (jako dowód na prawidłową ścieżkę obszarów interwencji, wyznaczanie celów zgodnych z potrzebami i prowadzenie działań komunikacyjnych), pozyskiwania wskaźników na obszarze LSR (jako dowód na wybór prawidłowych projektów grantowych i przyjęcie wskazanych kryteriów w ramach przedsięwzięć). Powyższe kryteria ewaluacyjne będą uzupełniane również o kryteria wewnętrzne, dotyczące ewaluacji własnej LGD. Rekomendacje zawarte w raportach ewaluacyjnych będą podstawą do aktualizacji LSR. Ze względu na partycypacyjny charakter zarówno tworzenia jak i wdrażania LSR w proces ewaluacji zostaną włączone podmioty zaangażowane we wdrażanie interwencji lub zainteresowane jej efektami. Dzięki temu w pełniejszym zakresie możliwa będzie realizacja zasady partnerstwa. LSR podlegać będzie przez cały okres monitoringowi oraz ewaluacji. Jest to skuteczny sposób na powzięcie działań w przypadku wykrycia zagrożeń i problemów na każdym etapie wdrażania strategii. Monitoring prowadzony będzie w sposób ciągły od dnia zawarcia umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR do dnia

zakończenia wdrażania strategii przez Biuro i Zarząd LGD. W terminie **do ostatniego dnia lutego każdego roku LGD opracowywać będzie Samorządowi Województwa sprawozdanie z realizacji LSR za poprzedni rok**, które zostanie przekazane **Zarządowi, Radzie, Komisji Rewizyjnej oraz zaprezentowane na Walnym Zebraniu Członków**. Przed posiedzeniami **organu decyzyjnego** Biuro opracowywać będzie **tabelę niewykorzystanych kwot finansowych oraz prognozę wskaźników** w ramach wszystkich przedsięwzięć i osiągania celu strategii. Monitoring składać będzie się także z **ankiet monitorujących** udostępnianych przez beneficjentów po zakończonej realizacji projektu. **Po każdym zakończonym naborze** (zakończeniu realizacji projektów z naboru) Biuro opracowywać będzie **sprawozdanie z realizacji naboru wraz z prognozą wskaźników rzeczowych i finansowych pozostałych do końca realizacji LSR**, przedkładane Zarządowi LGD. Na podstawie ww. danych Biuro i Zarząd LGD będą mogły opracować propozycje zmian w procesie wdrażania strategii (w tym Planu Komunikacji) w ramach naprawy działań i eliminacji zagrożeń. Tym samym proponowane zmiany będą przedstawiane lokalnej społeczności oraz ostatecznie przekazywane na Walne Zebranie Członków. **LGD Inowrocław przeprowadzi ewaluację on-going (w drugim półroczu 2024 i 2026 r.) oraz ewaluację ex-post po zakończeniu wdrażania LSR. Okres pomiaru wyniesie odpowiednio: od momentu wdrażania strategii do 30.06.2024 r. (dla ewaluacji w 2024r.), od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do 30.06.2026 r. (dla ewaluacji w 2026r.), od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do dnia zakończenia jej wdrażania (dla ewaluacji ex-post.)**. Podsumowane wyników w ramach badań z ewaluacji zostaną przedstawione w raporcie. Ewaluacja zostanie przeprowadzona **przez podmiot zewnętrzny**, posiadający odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w ewaluacji LSR. Źródło danych stanowią informacje pozyskiwane przez LGD (składane wnioski, karty doradztwa), informacje składane w sprawozdaniu do Samorządu Województwa, ankiety monitorujące beneficjentów projektów grantowych oraz dane z wizyt monitoringowych, opinii Zarządu, Komisji Rewizyjnej, Rady, wnioskodawców na podstawie narzędzi metodologicznych. Raport z wnioskami i rekomendacjami LGD dotyczący poprawy jakości implementacji LSR ostatecznie udostępniony organom LGD oraz przedstawiony na Walnym Zebraniu Członków. Na tej podstawie Biuro i Zarząd LGD będą mogły opracować propozycje zmian w procesie wdrażania strategii (w tym Planu Komunikacji). W przypadku wystąpienia problemów, zostaną wdrożone działania naprawcze polegające na poprawie efektywności, ale także możliwość zmiany LSR w zakresie budżetu, wskaźników, kryteriów oceny i innych elementów.

Zakres badania	Podmiot odpowiedzialny	Sposób realizacji	Czas i okres pomiaru	Zakres analizy i oceny
MONITORING				
Plan działania: - harmonogram naborów wniosków, - zrealizowane przedsięwzięcia, - budżet LSR, - wskaźniki realizacji LSR i osiągnięte cele. - działania w Planie	- Biuro; - Zarząd.	Źródła i zakres danych: - LSR; - dokumentacja programowa; - informacje będące w posiadaniu LGD; - informacje przekazane przez Samorząd Województwa; - dane pochodzące z ankiet monitorujących opracowanych przez	W sposób ciągły. W terminie do ostatniego dnia lutego każdego roku LGD przedkładać będzie Samorządowi Województwa sprawozdanie z realizacji strategii za rok poprzedni. Przed posiedzeniami organu decyzyjnego Biuro opracowywać będzie tabelę niewykorzystanych kwot finansowych oraz prognozę	- stopień zainteresowania beneficjentów poszczególnymi naborami wniosków; - stopień wykorzystania budżetu LSR; - stopień osiągnięcia założonych w strategii wskaźników

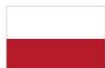
komunikacji.		LGD przez beneficjentów; - informacje uzyskane w trakcie wizyt monitoringowych; - spotkania z lokalną społecznością i grantobiorcami.	wskaźników w ramach wszystkich przedsięwzięć i osiągnięcia celu strategii. Monitoring składać będzie się także z ankiet monitorujących udostępnianych przez mieszkańców oraz beneficjentów po zakończonej realizacji projektu. Po każdym zakończonym naborze (zakończeniu realizacji projektów z naboru) Biuro opracowywać będzie sprawozdanie z realizacji naboru wraz z prognozą wskaźników rzeczowych i finansowych pozostałych do końca realizacji LSR. Efektywność działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu będzie analizowana przez Zarząd Stowarzyszenia cyklicznie, zgodnie z okresem sprawozdawczym, średnio raz na kwartał.	realizacji celów; - efektywność działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu.
ELEMENTY FUNKCJONOWANIA LGD PODLEGAJĄCE EWALUACJI				
Wypełnianie obowiązków przez pracowników biura	Zarząd LGD (ewaluacja własna)	- ankiety dotyczące satysfakcji z udzielonego doradztwa, - opinia zarządu	W sposób ciągły: od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do dnia zakończenia jej wdrażania.	- rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków wskazanych w umowie - kreatywne podejście do powierzonych zadań
Organ decyzyjny	Zarząd LGD (ewaluacja własna)	- opinia Komisji Rewizyjnej	W sposób ciągły: od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do dnia zakończenia jej wdrażania.	- uczestnictwo w posiedzeniach - realizacja LSR zgodnie z harmonogramem

Stopień zainteresowania stroną internetową	pracownicy biura (ewaluacja własna)	Źródło i zakres danych: - licznik wejść na stronę - opinie wnioskodawców	W sposób ciągły: od momentu rozpoczęcia wdrażania strategii do dnia zakończenia	- czytelność strony - aktualizacja strony - jakość zamieszczanych
--	-------------------------------------	---	---	---

Wykaz wykorzystanej literatury:

1. Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław na lata 2014-2020;
2. Główny Urząd statystyczny: Baza Danych Lokalnych: www.bdl.stat.gov.pl/bdl/start;
3. Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu;
4. Informacja o Bezrobociu w Miastach i Gminach Województwa Kujawsko-Pomorskiego w I Półroczu 2020 Roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Wydział Badań i Analiz, Toruń; (również w latach 2019, 2018, 2017, 2016 i 2015);
5. Barometr zawodów 2020: Raportu podsumowującego badanie w Województwie Kujawsko-Pomorskim;
6. Sprawozdanie z Działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu za Okres od 1.01. – 31.12.2020r.;
7. www.bazy.ngo.pl (dostęp: 18.04.2023r.);
8. www.gov.pl/web/finanse/wskazniki-dochodow-podatkowych-gmin-powiatow-i-wojewodztw-na-2020-r (dostęp: 26.05.2023r.);
9. „AKTUALIZACJA DELIMITACJI MIAST ŚREDNICH TRACĄCYCH FUNKCJE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE (POWIĘKSZAJĄCYCH DYSTANS ROZWOJOWY)”;
10. **Podstawy Prawne:**
 - a) Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (j.t. Dz.U. 2020 poz. 2261);
 - b) Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (j.t. Dz. U. z 2022 poz. 943);
 - c) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (j.t. Dz. U. z 2023 poz. 571);
 - d) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159) ;
 - e) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+);
 - f) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu

Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347/355 z 20.12.2013;

- g) Uchwała nr XXXVI/345/2021 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 27 kwietnia 2021 r. w sprawie przyjęcia „oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2020 dla Miasta Inowrocławia”;
- h) Uchwały nr XLVI/657/2010 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 27 września 2010 r. w sprawie uchwalenia Statutu Uzdrowiska Inowrocław oraz Uchwałę nr XVII/230/2011 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 22 grudnia 2011 r. zmieniającą Uchwałę w sprawie uchwalenia Statutu Uzdrowiska Inowrocław
- i) Regionalnej Strategii Inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+ Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Perspektywa 2021-2027;
- j) Statut Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Inowrocław.

Załącznik nr 1 do LSR - Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 (nazwa celu)	Grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
129 655,45 EUR	Przedsięwzięcie 1.1.1. Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy ze względu na płeć (Działanie FEKP.07.01 PRZEŁA- MYWANIE STEREOTYPÓW ZWIĄZANYCH Z PŁCIĄ)	Mieszkańcy obszaru objętego lokalną strategią rozwoju (w tym adekwatnie do udzielanego wsparcia osoby z grup w niekorzystnej sytuacji wyszczególnione w LSR)	projekt grantowy
518 621,78 EUR	Przedsięwzięcie 1.2.1. Działania dla dzieci i młodzieży poza edukacją formalną (Działanie FEKP.07.02 WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY POZA EDUKACJĄ FORMALNĄ)	dzieci i młodzież z obszaru LSR w wieku szkolnym, tj. od 6/7 lat do 18 roku życia (lub do zakończenia realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki), (w tym wyszczególnione grupy w niekorzystnej sytuacji w LSR, takie jak: dzieci i młodzież oraz dzie- ci z niepełnosprawnością)	projekt grantowy
110 864,75 EUR	Przedsięwzięcie 1.3.1. Działania na rzecz aktywizacji osób dorosłych (Działanie FEKP.07.03 AKTYWIZACJA EDU- KACYJNA OSÓB DOROSŁYCH)	Mieszkańcy obszaru objętego lokalną strategią rozwoju (w tym adekwatnie do udzielanego wsparcia osoby z grup w niekorzystnej sytuacji wyszczególnione w LSR)	projekt grantowy
648 277,22 EUR	Przedsięwzięcie 1.4.1. Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych 60+ (Działanie FEKP.07.04 WSPIE- RANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ)	Osoby starsze powyżej 60 roku życia obszaru obję- tego lokalną strategią rozwoju	projekt grantowy

Załącznik nr 2 do LSR - Plan działania

Cel	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
Cel ogólny 1 - Wsparcie do 31.12.2029 r. mieszkańców Miasta Inowrocławia objętych Lokalną Strategią Rozwoju w zakresie włączenia społecznego														
	Liczba osób objętych wsparciem w programie	0 osób	0%	0 osób	0%	215 osób	20%	322 osób	50%	269 osób	75%	268 osób	100%	FEW
Cel szczegółowy 1.1 - Podniesienie do 31.12.2029 r. potencjału społecznego i aktywności mieszkańców Miasta Inowrocławia objętych Lokalną Strategią Rozwoju (EFS+)														
Przedsięwzięcie P.1.1	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie równości kobiet i mężczyzn	0 osób	0%	0 osób	0%	21 osób	20%	31 osób	50%	25 osób	75%	25 osób	100%	FEW
Przedsięwzięcie P.1.2	Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, objętych wsparciem w ramach	0 osób	0%	0 osób	0%	66 osób	20%	99 osób	50%	83 osoby	75%	82 osoby	100%	FEW

	edukacji pozaformalnej												
	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	0 osób	0%	0 osób	0%	58 osób	20%	86 osób	50%	72 osób	75%	72 osób	100%
	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętego wsparciem (osoby)	0 osób	0%	0 osób	0%	7 osób	50%	0 osób	50%	7 osób	100%	0 osób	100%
	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem (osoby)	0 osób	0%	0 osób	0%	14 osób	50%	0 osób	50%	14 osób	100%	0 osób	100%

Przedsięwzięcie P.1.3	Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych realizowanym poza Bazą Usług Rozwojowych	0 osób	0%	0 osób	0%	100 osób	25%	100 osób	50%	100 osób	75%	100 osób	100%	FEW
	Liczba podmiotów przygotowanych do pełnienia funkcji lokalnego ośrodka kształcenia osób dorosłych	0 podmiotów	0%	0 podmiotów	0%	2 podmioty	100%	0 podmiotów	100%	0 podmiotów	100%	0 podmiotów	100%	
Przedsięwzięcie P.1.4	Liczba osób starszych objętych wsparciem w klubach seniora, gospodarstwach opiekuńczych i Uniwersytetach Trzeciego Wieku	0 osób	0%	0 osób	0%	48 osoby	20%	73 osoby	50%	61 osób	75%	60 osób	100%	FEW
	Całkowita liczba	0 osób	0%	0 osób	0%	48 osoby	20%	73 osoby	50%	61 osób	75%	60 osób	100%	

	osób objętych wsparciem													
Wskaźnik rezultatu W.1.1 (1)	Liczba osób, które podniosły poziom wiedzy w zakresie równości kobiet i mężczyzn dzięki wsparciu w programie	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	62 osoby	100%	FEW
Wskaźnik rezultatu W.1.2 (1)	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	132 osoby	100%	FEW
Wskaźnik rezultatu W.1.3 (1)	Liczba utworzonych lokalnych ośrodków wiedzy i edukacji (LOWE)	0 podmiotów	0%	0 podmiotów	0%	0 podmiotów	0%	0 podmiotów	0%	0 podmiotów	0%	2 podmioty	100%	FEW
Wskaźnik rezultatu W.1.4 (1)	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	73 osób	100%	FEW
Wskaźnik rezultatu	Liczba objętych wsparciem	0 podmiotów	0%	0 podmiotów	0%	0 podmiotów	0%	0 podmiotów	0%	0 podmiotów	0%	4 podmioty	100%	

Fundusze Europejskie
dla Kujaw i Pomorza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Samorząd Województwa
Kujawsko-Pomorskiego

W.1.4 (2)	klubów seniora, gospodarstw opiekuńczych i Uniwersytetów Trzeciego Wieku								
-----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Załącznik nr 3 do LSR - Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	-	-	1 407 419,20	1 407 419,20
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	-	-	309 632,22	309 632,22
Razem	-	-	1 717 051,42	1 717 051,42

Załącznik nr 4 do LSR - Plan wykorzystania budżetu LSR

fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EFS+	140 741,92	10,00%	140 741,92	20,00%	-	-	422 225,76	50%	351 854,80	75%	351 854,80	100%	0,00	100%
EFRR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM	140 741,92	10,00%	140 741,92	20,00%	-	-	422 225,76	50%	351 854,80	75%	351 854,80	100%	0,00	100%

Plan wykorzystania budżetu LSR obejmuje środki zakontraktowane (w Euro) przeznaczone na wdrażanie w łącznej kwocie 1 407 419,20 EUR.